

SAN LUCAS

Luca Teofilodi Caatinihi.

¹ Fiivaamo miyaminaa caatiniujirahi tanooti ni-
jequevi, mofeenevi iicauno jibogoco.

² Jaanoco imino aatyimeumo mihaico
jibuguuhi tanooti niyequevi. Jaamo bu tolliro
tobogoti jibugumoco amusuuhi.

³ Jaanoco uujoho imino dilluuhicahi. Jaano
uudi iiminegui imino caatinihi tanooti niyequevi
idi agaijibo Teofilodi.

⁴ Jaabo imino gaajahi, ico miyabogoti
jibeguehicanoco.

Moocaani Toominaafi Jibeguehi Jua Nitiminaafi Ifivejinoco.

⁵ Jaanaa Herode* Judeavi aivojiboti icauhi. Jaa-
sumi tolliro icaubo sacerdote Zacaria onoobo,
Abia onoobojaagodi iicaubo. Jaabo taaba Elizabe
onoogo Aaron iyaachimihai cuumiminaago.

⁶ Jaamisi sabadiro Moocaani imefeenevi
imihusene icahicaumisi. Jaamisi imino
icahicaumisi Moocaani atajibauboro unuubadi.
Jaamaño mihaiñooba diitico millinehicautihi.

⁷ Jaarumisi iseemema chahauhi mogai Elizabe
achiba iicaumaño, aivo bu famisicro amiyatisi
iicacuumaño icano.

⁸ Safoono icacuuno Moocaani sacerdotemi
Zacariamoto Moocaanico ejecevefifucu iicauno.

* **1:5** Jaabo Herode Imityaabo onoobo.

9 Moocaani jeecivominaa jeevamaaje iicanicibadi omoonijifucu Zacariavi ifutucuuhi templojafa ofooboro Aivoj#bo Moocaani imefeenevi aimoguiijico ijigasiqui.

10 Jaanoco ijigasunohachuta paryi miyaminaa jahisi icauhi Moocaanima ihiimaumo.

11 Jaanaa Moocaani tomominaafi Zacariavi jafeveuhi fa#oojavi aimoguiijnoco ijigasufino cojivi momiyanaagonovi.

12 Jaaboco Zacaria aatyimeuboro guucibauhi sihidi iigutuuboro.

13 Jaaboco Moocaani tomominaafi nuuhi: Zacaria, diiguetedino, Moocaani guubucuhi diiboma idiimaahicanoco. Tolliro diitaaba Elizabe seemeneque iciji. Jaaseeque Juati momoniji.

14 Jaaneri sihidi imo imo diicaji. Tolliro bu saatoho sihidi imo imo icaji diibo ifiiveneri.

15 Jaabo diseemene Moocaani imefeene sihidiro jeevajiibo. Jaabo fanoova aivofaihunoco adujit#bo. Jaabofa Moocaani Gaija gahaficiniji seeji jeeb#fa#o icaabomaryo.

16 Jaabo Israel cuumiminaaco sihidi uumisujibo dojicuviro Ihaivoj#bo Moocaanijaagovi.

17 Jaabo Jua feeji Mohaivoj#bo Jesu asaajino imegavi. Jaabo icaji Moocaani iimaaminaafi Elia imityama icaubadi. Jaaneri caanimico iseemema sajeeb# ificiqui, bu tolliro iicaj#sufimoco: Jii, onoonoco igaajasuqui. Jilli imibachujiibo miyaminaaco Mohaivoj#boco igaayiciqui, nooboro.

18 Jaanegui Zacaria diiboco dilluuhi: #Milli jaanoco uujoho imino gaajaji? Uujoho amiyaabu-

rucu, atyaba amiyagurucu icano, nooboro.

19 Jaanegui diiboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Uujoho Gabriel Moocaani atajjibanoco omoonifiibo. Jaabo uco galluuhi ico jibeguequi jino imino jibogoco.

20 Jaabo jino ico onoonoco miyaavogotibo idi-icamaño dihiimaa ico buuji. Jaaneri iimaatibo diicaji guenene toosee ifiivotinohachuta. Jilli nijequeevajino tusumi, nooboro.

21 Jaanohachuta miyaminaa iicaahicauhi jahisi Zacariaco ootomomo, esamaahicauhi toojafañoti diibo goovano iinutineguiha.

22 Jaaruubo tahigoti ihiinuudi iimaacuutibo. Jaanoti gaajaciumo toojafaño Zacaria gajaco aatyimeunoco. Jaabo ihiimaajirubadi icano ihuseriro jibeguehicaubo ihiimaacuutimaño.

23 Jaadi templojafaño Zacaria Moocaanico ejeecivuujifucu afatyunobuunati fuucuubo ijafaño.

24 Jaanobuunati mogai Elizabe oovago iicacunegui sihi iijati fuucuutigo sahuse nihibavahachuta toono esamaajeriro iicacuugo:

25 Jisumi fi miyaminaa uco achiba nuucutihi Aivojibo Moocaani jilli uudi omoonimaño, noogoro.

Moocaani Toomominaafi Jibeguehi Jesu Ifivejinoco.

26 Jaano Zacariama ihiimaunobuunati sahuse juugahuseti sanihiba icano nigaciti Moocaani sino galluuhi itoomominaafi Gabrielque Galilea jiiniye cuumi Nazare onoocuumivi,

27 gaifiiquehi agaajatigo bagocaja Maria onoogoco imeecitequi. Jaago Jose onoobo David iyaachimihai cuumiminaafico itajevaqui icacuugo.

28 Jaagojaagovi Moocaani toomominaafi ijicafutuuboro diigoco nuuhi: ¿Naa diicahi ico Moocaani agaijigo? Jaabo Aivojibbo Moocaani iima icahi. Moocaani famoogaigoomi allinoocivi ico imino moonihi, nooboro.

29 Jaaboco Maria aatyimeugoro sihidi eetyeugo diibo unuuneri. Jaagoro iinoro neehicaugo: ¿Collihi fine olli uco idilluuboro noobo? noogoro.

30 Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco nuuhi: Maria, diiguetejirahana, Moocaani ico agaijinoco daatyimecui.

31 Jisumi doovaji. Jaago gaifico seemevaji. Jaaboco Jesuti momoniji.

32 Jaabo sihidi jeevaji. Jaabo caamovohi iicaabo Moocaani Achi noociniji. Jaaboco Moocaani ficuji aivojibboti iheedeebe Davidco iicaubadi.

33 Jaabo israelmi cuumico tajibaji. Jaano ufucuro finijitih, nooboro.

34 Jaaneguiiha diiboco Maria dilluuihi: ¿Milli jaano icajirahi ujehehiicaduhu tajevatih? noogoro.

35 Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco iimusuuhi: Moocaani Gaija dihallivi niiteji. Jaaneri caamovohi iicaabo Moocaani mitya ico mibaacuji aimuufaibadi. Jaamaño itti seemene ifiivosee ijeevadi Moocaanidi ficucafeteji. Jaamaño Moocaani Seemene, diiboco neejimo.

36 Jaabadiro bu ditehesino nago Elizabe gaifico seemevaji amiyago icacuurugo. Jaagoco achiba

eneehicarugo sahuse juugahuseti sanihiba idiino icacuuhi oovago.

³⁷ Moocaanidi chahano jineje itihino, nooboro.

³⁸ Jaanegui Maria nuuhi: Uujoho Mohaivojibo Moocaani jijovogo. Uco onoobadi jaafa Moocaani uco moonihi, noogoro.

Jaanotiro Moocaani toomominaafi fuucuuhi.

Maria Elizabeque Baatehi.

³⁹ Jaanobuunati Maria fuuhi goovano Judea gajihalli iicaucuumijaago.

⁴⁰ Jaago Maria Zacaria ijafa ijicafutuugoro Elizabeque dillutuuhi.

⁴¹ Jaanoco Elizabe uguubusumiro ijeebifaño iseemene maryibauhi. Jaasumiro diigo ififaño Moocaani Gaija gahafuuhi.

⁴² Jaanegui sefano nuugo: Moocaani ico guiraano imino moonihi, famoova gaigoomihallinoocivi tolliro diseemeneque imino moonibo.

⁴³ ¿Milli jaago sihidi ejeevatigoco Tahaivojibo seeji uco baavahi?

⁴⁴ Uco idillunoco uguubusumiro taseemene iimooboro tajeebifaño maryibahi.

⁴⁵ Imicani ijoho diicahi imiyaavogomaño. Jaamaño Aivojibo eneehinibadi ma icajino, noogoro.

⁴⁶ Jaanegui Maria nuuhi: Tajeebima Moocaanico imehi.

⁴⁷ Tolliro imo imo icahi Moocaani Tatyaaajsuminaafivi,

⁴⁸ Moocaani uujoho daasugo ijijovogoco agaajacuuneri; Jaamaño jisumitiro paryicino

miyaminaa fahiiɣvarɔ iicamo uco: Imino iicago, neeji,

⁴⁹ Moocaani sihidɩ ejeevaabo uudi sihidɩ jeevanoco omoonimaño. Jaabo Moocaani momo iimiibo.

⁵⁰ Jaaboco famooro agaijɩmoco fahiiɣvarɔ idaasugoobo.

⁵¹ Sihidɩ jeevanoco moonɩbo. Guiinonɩbo ificoro: Mityahi, noomoro iicamoco.

⁵² Imityafirumoco guiinovɩ niitusuubo. Jaaboro ijeebɩno sɩcuno iicamoco sihidɩ ejeevamotɩ ficuubo.

⁵³ Machuta achahaneri ajebari iicahicamoco sihidɩ sinehejeri gahafusuubo. Jaanotɩ sihidɩ ɩnihɩbamɩvamoco sɩcaihusejema galluubo.

⁵⁴ Ijeecɩvominaafi Israel cuumico amusuubo. Jabajeevetɩbo diitoco ɩdaasugonoco.

⁵⁵ Mootadi Abrahamco iseemema fahiiɣvareji unuucuubadi, noogoro.

⁵⁶ Jaadi Maria gueenene icauhi Elizabema minɩhibaci, sanɩhiba icano. Jaanobuunati jari uumiugo iijajaago.

Jua Nitɩminaafi Fiivuuhi.

⁵⁷ Jaanobuunati icacuuno Elizabe eseemevaujino. Jaago gaifico seemevauhi.

⁵⁸ Jaanegui ifitino iicaumo, itehesino nagomɩ icamo fuuhi diigoma imo imo iicaqui Moocaani diigoco agaijɩunoma iicaumo.

⁵⁹ Jaanobuunati fuumo sahuse juugahusetɩ mifucuci, safucu icano nigacitɩ toosee meehe nigacico iquitɩciqui. Jaamoro iquitɩcinobuunati momonɩujirahi caani Zacaria momoco.

60 Jaarunaa seeji nuuhi: Chahano, jaafa Jua imomo, noogoro.

61 Jaanegui diigoco nuumo: ¿Collhiica? Diyototi chahamo saatoho tolli imomo iicamo, noomoro.

62 Jaanegui caanico dilluumo ugu-ubutineguiihahica ihuseneri caani omomoninoco igaajaqui.

63 Jaanegui caani imohobujeque idilluuboro caatiniuhi: Jua imomo, onoonoco. Jaaneri famooro eetyeuhi.

64 Jaasumiro ivi Zacariaco jari siino iiji jafeveuhi. Jaaneri ihiimauboro ticovaubo Moocaanico iimuubo.

65 Jaaneri paryi icojneri iicaumo sihidi jabafituuhi. Jaanoco paryi Judea jiinije gajineri jibocasiumo.

66 Jaanoco paryi uguubuumo esamaaihicauhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine jusijisee? noomoro Aivojibo Moocaani miyanotiro tooseeque imino omoonineri.

Zacaria Masi.

67 Caani Zacaria Moocaani Gaija ififaño gahaficinibo iimaauhi Moocaani diibo jeebifaño ificuunoco nuuhi:

68 Jaafa imocinibo israelmi Aivojibo Moocaani. Mihai diibo cuumiminaa mihicamojaa asaaboro mihaico taajasuubo.

69 Mihaico acibo sihidi jeevaabo Mo-taajasuminaafico ijeecivominaafi David iyaachimhaifañoti.

70 Tolli nuubo iimimo ihiimaaminaafeenedi sicijetiro:

⁷¹ Miihaico mominaafañoti, ataajasujinoco, bu paryi miihaico ijiiheguemeti icano,

⁷² tollirovaha bu moheedetemihaihvico: hidaasugueji, nooboro imino unuunoco ajabajeevetinoco.

⁷³ Jilli mootadi Abrahamco miyanotiro Moocaani nuuhi:

⁷⁴ Miihaico mominaati ataajasujinoco, diiboco mejeecivequi ñihicugotimo,

⁷⁵ imino ijeevadi mofino diibedi icaqui jiijehallivi mihicanohachuta.

⁷⁶ Jaanoti ijoho, taseemene, Moocaani caamovohigo iicaabo iimaaminaafi, noociniji. Jaamaño feeji Mohaivojii bo imega ijiihaico iimibachuuboro,

⁷⁷ iicumiminaa igaajaqui mataajajinoco, mo-limitico ubuusujinoco icano.

⁷⁸ Jaabo Moocaani igaijifañodi iidaasugooboro miihaico acihi Cristoco. Diibo asaajifucuco meteemehi, imitifucu niija iicafucu nihibaco motoomonibadi.

⁷⁹ Jaabo seseequé sivaji civohigo iicamedi, guijeve civoguiino iicamedi icano. Tolliro bu mohigoco siigueji sajeebii icano jiihairi, nooboro.

⁸⁰ Jaanaa iseemene jusihicauhi. Jaabadiro bu Moocaani iimogobadi ijeebii sefatonoro feehicauhi. Jaanobuunati sicaihigovi icahicaubo. Jaadi jari Israel cuumiminaavi ifico jafenubó.

2

Jesu Fiivuuhi.
(Mt 1.18-25)

¹ Tusumi aivoj#bo Augusto onoobo taj#bauhi paryi jiini#je miyaminaaco iheevequi.

² Jilli ohoovonoco ticoni#umo, iticoni Cirenio onoobo Siria aivoj#boti icaunaaca.

³ Jaanegui famooro fuuhi iicumijejaago tahi imomonoco icaatini#qui.

⁴ Jaanegui Jose fuuhi Galilea jiini#jeti Nazare cuumiri iicauma#noti Judea jiini#jevi Belen cuumi-jaagovi, tuucuumivi David ifiivuu#igo, Jose diibo iyaachim#hai cuumioobo iicauma#no.

⁵ Jaanegui fuubo Belen cuumijaago imomoco acaatini#sutuumisi Mariama, diigoco ataabavau-ji#go oovago icacuugoma.

⁶ Jaamisi Belen cuumiri icaumaaca Maria iseemeva#qui aivucuuhi.

⁷ Jaago iticoni#oseeque seemevauhi. Jaagoro gaachehubaryuneri iimiboci#ugoro fajji iiba#neri ejeebunohalli#vi toseeque si#ucaruuhi miyaminaa icigafija diiti#sivi #futucuti#ma#no.

Toomominaa.

⁸ Jaanaa Belen cuumiti sihi#govi icahicaumo fiitij#suno joomi toomominaa fucuhachuta cigatimo icahicauhi ihovejamico otoomomo.

⁹ Jaamovi imima#nobati Moocaani toomominaafi jafeveuhi. Jaasumiro Aivoj#bo Moocaani imi di-itohalli#di aricuno achici#uhi. Jaaneri sihi#di igu-iumo.

¹⁰ Jaarunaa Moocaani toomominaafi diitoco nu-uhi: Mihiguidino, am#haidi imibogoco si#vahi. Jaaneri famooro imo imo icaji.

¹¹ Jaachijji fiivoobo am#haidi David cuumivi Taajasuminaafi Aivoj#bo Cristo.

12 Jaano gaajabadi iicanoco mahatyimeji seemeneque gaachehubaryuneri minicinisee faiji iibañeri ejeebunohalliri siuciniseeque, nooboro.

13 Jaasumiro sihidi saatoho Moocaani toomominaa niquejeoto diibo cojivi jafeveuhi. Jaamo Moocaanico iimomo neehicauhi:

14 ¡Imicani Moocaani caamovohigo iicaaboco mi-himo! Jaanoti jiiñjehallivi gaifimi diibo onoobadi imino iicamo sajeebii iicajino, noomoro.

15 Jaamoro niquejefaño ufuucuunobuunati ijoomi toomominaa sanomiro noocasiuhi: Masigo Belenjaago jino iicanoco memecitequi Aivojii bo itoomominaafeenedi mihaico ijii bogonoco,

16 noomoro goovano ufuumo atyimeuteuhi Jose, Maria, bu seemene faijiihuri ejeebunohallivi siuciniseema icamisico.

17 Jaanoco aatyimeumoro jii buguumo Moocaani toomominaafi diitoco tooseeti ijii buguunoco.

18 Jaanoco paryi uguubuumo diito eneeneri eetyehicauhi.

19 Jaarunoco liivi Maria ijeebii fañodi guubunichicauhi toonoco esamaaigoro.

20 Jaanoti ijoomi toomominaa dojicuviro uumicuuhi. Moocaanico agaijimoro, imehicauhi uguubuunoti aatyimeunoma iicamo, diitoco ijii buguubadi icauneguiha.

Jesuco Templojafaño Ifusumisi.

21 Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icanoti toosee meehe nigacico quiticisuumisi. Jaamisiro tooseeque

momoni^umesi Jesuti Moocaani toomominaafi Maria oovautigocoro unuumomoco.

²² Jaanobuunati Moise tajiiba onoobadi ifico iimibachufucuva iifinudi tooseeque satyuumisi Jerusale cuumijaago Aivojiibo Moocaanidiro ificuuqui.

²³ Jilli mooni^umesi Moocaani tajiiba jilli noonoro acaatinicini^uneguiiha: Paryi gaifimi iticoni ifiivomo Moocaanidi ijeevadi ficucafeteji, eneeneguiiha.

²⁴ Jaaneguiiha fuumisi Moocaani tajiiba onoobadi, iicanoco jee^uivo asimico ficutu^umesi: Namuduucumisi iicahachiiji, nimi^uhumisi iicahachiiji onoobadi iicanoco.

²⁵ Jaasumivi icahicaubo Jerusalevi Simeon onoobo imihusene miyaminaafi. Jaabo Moocaanico ejeecivoobo temehicauhi Israel cuumiminaa ataajajinoco.

²⁶ Jaabo Simeonma Moocaani Gaija icahicauhi. Jaabo diiboco jibuguuhi: Moocaani agalluubo Cristo ifiivooboco aatyimetinohachuta iguijeverjitinoco.

²⁷ Jaabo templojafaño fuuhi Moocaani Gaija noojiri. Jaanaa Jesuco caanimisi satyuuhi templojafaño tajiiba onoobadi imooniqui.

²⁸ Jaaseeque Simeon ihiibicuboro Moocaanico imuuhi jilli nooboro:

²⁹ Aivojiibo, ivi sajeebi jaafa chuumu^ucuuhi. Daatyimesucuuhi uujoho dijeecivominaafico unuunoco:

³⁰ tahaalli^uri imino atyimecuuhi taajasuminaafico

³¹ paryicino miyaminaa imefeenevi ificuboco.

³² Diibo sesehachici. Jaabo israelmi iicaturumoco achicijiibo, iicumiminaa israelmico cahacisusujiibo, nooboro.

³³ Jilli tooseeti eneeneri caanimisi Jose, Maria icamisi sihidi jabafiitehicauhi.

³⁴ Jaadi Simeon caanimisico imino unuuboro, seeji Mariaco nuuhi: Meeci jiisee seemene icahi diibofenedi Israel cuumiminaati sanoodimo aaifomo finiji. Jaanoti saatoho taajaji. Jaabo jibogobadi iicaabo. Jaaboco sihidi saatoho jiheguejimo.

³⁵ Jilli gaajacafetejino paryi famoova ijeebinofaño esamaaino. Jaanotiji idi paryi toono aamigari dijeebico miquticibadi jeevajino, nooboro.

³⁶ Jaanaa bu tolliro tomañeri icaugo saafigo gaigo Moocaani onoonoco ihiimaahicaugo Ana onoo; Famuel onoo Aser cuumioobo aicigai. Jaago aivo amiyagurucuu aivo bobagocaja iicausumi atajevaugo sahuse juugahuseti mificabaci idinoro aijima icaugo.

³⁷ Jaanoti jisumi ochenta y cuatrodino ficabava icacuugo fibaijigoti. Jaago templojafañoti iinehicautigot cuujehachuta, fucuhachuta icano Moocaanico jeechehicaugo machuco aagagoro Moocaanima iimaahicaugo.

³⁸ Jaago tahiiicaumojaagovi gataavugo. Jaagoro Moocaanico iticoni iimuudi ticovaugo Jesuditi jibuguugo paryi famooro Jerusale miyaminaa ataajajinoco eteemehicaumoco.

Josemi Nazarevi Dojicuviro Uhuumiuno.

39 Jaadi aivoj#bo Moocaani taj#ba onoobadi omoon#hicaunoco iimivuuno nigac#i uumicuumo doj#cuviro Galilea jiin#jevi iicuumi Nazare cuumi-jaago.

40 Jaanaa toosee ujusisee quehecutosere feehicauhi janaan#i gaajaseere. Jaaseeque sihidi Moocaani imino moon#hicauhi.

Jesu Templojafaño Icauhi.

41 Jaanobuunati caanimisi fanooficaba ticovovi Jerusalejaa feehicauhi Pascua j#baimofiri.

42 Jaanaa Jesu fahuseeci motihaiti mificabaci iicacuudi famooro Jerusalejaa fuuhi fahij#varo toj#baimojaa ofoon#icibadi.

43 Jaanaa tobaimo ifin#icuunobuunati uumicu-umaaca Jesu Jerusaleviro fitafutuuhi seej#misi gaajaciutinaaca.

44 Fine miyaminaafeenedi saabo, noomisiro safucuhachuta saaumisi. Jaadi guinuurumisi iyotofañodi, agaajamehejefañodi icano.

45 Jaaruumisi aatyimeutinéguiiha doj#cuviro Jerusalejaa uumiumisi, tahi diiboco iguiinutuumisi.

46 Jaamisi mifucuci, safucu icano nijequeti jari atyimeumisi templojafaño, Moise taj#ba gaajaminaafeeneri gicin#ba icauboco. Jaaboco diitoco uguubun#iboro dilluhicaubo.

47 Bu diito diiboco idillunoco gaajano iimusuhicauneri sihid#iro jabafitehicauhi, sihidi diibo agaajaneguiiha.

48 Jaaboco caanimisi aatyimeumisiro sihidi guucibauhi. Jaanegui seeji nuuhi: Beshá, ¿coll#hi

misico jilli moonihi? Diicaani, uujoho icano gaihuniimisiro ico miguiinehicahi.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Collihi uco miguiinehi? ¿Nacu magaatihii Guihirubi iijafaño iicajinoco? nooboro.

⁵⁰ Jaarunoco gaajautimisi diitisico diibo unuunoco.

⁵¹ Jaadi diitisima fuubo Nazare cuumijaago. Jaabo diitisima imino icahicauhi. Jaarunoco seeji llivii jeebifaño ficuhicauhi.

⁵² Jaanaa Jesu jusiiboro feehicauhi ifiiti, ihe-samaajeti icano. Jaaboco Moocaani, tolliro bu paryi miyaminaa icano gajihicauhi.

3

Jua Nitiminaafi Jibeguehi Sicaihigoti.

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Jaanaa Tiberio onoobo fahuseeci satihai icano ficabava aivojiboti icacuunaaca, Poncio Pilato Judea aivojiboti icauhi. Jaanoti Herode onoobo* Galilea aivojiboti icauhi. Tolliro inahabo Felipe Iturea, Traconite onoojiinije aivojiboti icauhi. Jaanoti Lisania onoobo Abilinia jiinije aivojiboti icauhi.

² Jaanoti Anas onoobo, Caifas onoobo icamisi sacerdotemi aivojitisi aivo imiyamisi icauhi. Jaasumi Zacaria achi Juaco Moocaani ijibogoco aciuhii sicaihigovi.

³ Jaabo Jua fahigovadi fuuhi Jordan onoojiinidi miyaminaaco: Minitisuquimaje. Jaamoro amihai

* **3:1** Herode Imityaabo onoobo Jesu ifivuusumi iicaubo chuumu-cuuhii. Jaaneguiha tusumi diibo seemene Herode Antipa onoobo icauhi.

eedeehifico mejeevesucu amiihai imitico ibu-usuqui, nooboro.

4 Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia tolli nooboro acaatiniuno:

Saafi miyaminaafi ico guubuvusuhi
sicaihigojaagoti: Mihimibachu Aivojibo
jiihaico; ticovoji meheetavo.

5 Ifagajinoco sanotcovoro magahafusu. Paryi ifabaino, ifagajino icano sanotcovoro moonicafeteji. Jiihaiño ciryu ciryu iicajije ticuvusucafeteji. Iimitijje imibachucafeteji.

6 Jaanoco paryi jiiijeminaa atyimeji taajasuco Moocaani aacinoco, noonoro.

7 Jaabo Jua, miyaminaa diibojaa ifico initisuqui asaamoco neehicauhi: ¡Amiihai jiiinimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Miijoho amiihaico jiiibeguehi iñihicuno ifiitivonoti magaaqui?

8 Jaanegui imino mihica, amiihaiti, amiihai eedeehifico mejeevesuno, foovono ihifuvusuqui. Jaamoro monoocasidino: Miihai Abraham iyaachimihai, noomoro. Amiihaico neehi: Jiba guisiba icarubati Moocaani fiivusujirahi Abraham iyaachimiti.

9 Jigaaje imibaicinicuuhi imohonoco iquitiqui. Jaamaño iimitinoco onoovaho quiticafeteji ciijigaifaño ijigasucafetequi. Jaabadiro iimitimo ciijigaifaño jigasucafeteji, nooboro.

10 Jaanegui miyaminaa diiboco dilluuhi: ¿Milli jana momoonijirahi? noomoro.

11 Jaanegui Jua diitoco iimusuuhi: Gaachehunoma miijaaci caamoojama mihicaabo sajaati mahaci icaamoojama achahaaboco.

Jaabadiro machutaama mihicamo iinoma achahaaboma mihifocasi, nooboro.

¹² Jaabadiro Impuesto jaadusuminaati saatoho saauhi initsuguimaaivaumo. Jaamo Juaco dillu- uhi: Jibogominaafi, ¿milli jana mihai momooniji? noomoro.

¹³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Tajibafaño onoonobadi majaadusu. Jaanoti toono janaanici miyaminaaco majaadusudino, nooboro.

¹⁴ Jaabadiro saatoho amocasiminaa diiboco dil- luuhi: ¿Jaanaa mihai milli momooniji? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuubo: Imitino momoonimoro, sicamañohalliti saatohohallivi mihiimaamoro icano. Sitaanoco ajashuno mudumitidino. Jilli amihai dudicamaaje jaadamaryo imo imo mihica, nooboro.

¹⁵ Jaanaa miyaminaa esamaahicauhi sicujeebije teemehicauhi: Fine Jua diiburucu Cristo, noomoro.

¹⁶ Jaarunaa Jua famoocoro nuuhi: Uujoho miyaano amhaico nifaihuri nitih. Jaanoti saajiibo saafi Moocaani Gajari, cijigairi icano inijiiibo. Diibo tajanaanici sihidi mityahi diibobadi uujoho jeevatih. Jaamaño conovaha bu diibo tihapaaje duujeque sinaayujirunova.

¹⁷ Ihusefaño ibusuba icacuhi trigo ñaava toogaiño meehunoco ibusuqui ijeevadi itoogaiñoti. Jaano ifagaañooco ficujiibo ijafaño. Jaanoti iimeehunoco ifinjitino cijigaifaño jigasujiibo, nooboro.

¹⁸ Jiibadi, bu siibadije icano fajiniboro Jua miyaminaaco jibeguehicauhi iimino jibogoco.

19 Tolliro aivoj#bo Herode onooboco #baubo Herodia onoogo inahabo Felipe taabaco udumit#ciunohalliti, tolliro sihidi iminootino omoonihicaunohalliti icano.

20 Jaarunoco Herode guubut#bo janaanici imitino moon#ubo. Juaco civojafaño ficuubo.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

21 Jaano imega paryi miyam#naaco Jua inithicausumi, tolliro bu Jesu nit#suquimaaiuhi. Jaabo itehifañoti ihiinuuboro Moocaanima ihiimaanaaca niqueje faayacafutuuhi.

22 Jaanofenedi Moocaani Gaija foovono niituuhi diibohallivi nim#ihubadi jeevaabo. Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: #joho Agai#bo Taseemene, #iri sihidi imo imo icahi, unuuno.

Jesu Eedeetem#haiti ##bogono.

(Mt 1.1-17)

23 Jaadi Jesu saafi, siino fahuseeci icano ficabava iicacuudi idud#icamaajeque ticon#ubo. Jaabo Jose seemeneu tolli esic#nihicaurumo. Jaabo Jose Eli seemeneu.

24 Jaabo caani Matat onoobo Levi seemeneu. Jaabo Levi caaniu Melqui. Jaabo caaniu Janai. Jaabo caaniu Jose.

25 Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Amos. Jaabo caaniu Nahum. Jaabo caaniu Esli. Jaabo caaniu Nagai.

26 Jaabo caaniu Maat. Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Semei. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Juda.

²⁷ Jaabo caaniu Joana. Jaabo caaniu Resa. Jaabo caaniu Zorobabel. Jaabo caaniu Salatiel. Jaabo caaniu Neri.

²⁸ Jaabo caaniu Melqui. Jaabo caaniu Adi. Jaabo caaniu Cosam. Jaabo caaniu Elmodam. Jaabo caaniu Er.

²⁹ Jaabo caaniu Josue. Jaabo caaniu Eliezer. Jaabo caaniu Jorim. Jaabo caaniu Matat.

³⁰ Jaabo caaniu Levi. Jaabo caaniu Simeon. Jaabo caaniu Juda. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Jonan. Jaabo caaniu Eliaquim.

³¹ Jaabo caaniu Melea. Jaabo caaniu Mainan. Jaabo caaniu Matata. Jaabo caaniu Natan.

³² Jaabo caaniu David. Jaabo caaniu Isai. Jaabo caaniu Obed. Jaabo caaniu Boos. Jaabo caaniu Salmon. Jaabo caaniu Naaso.

³³ Jaabo caaniu Aminadab. Jaabo caaniu Aram. Jaabo caaniu Esrom. Jaabo caaniu Fares. Jaabo caaniu Juda.

³⁴ Jaabo caaniu Jacob. Jaabo caaniu Isaac. Jaabo caaniu Abraham. Jaabo caaniu Tare. Jaabo caaniu Nacor.

³⁵ Jaabo caaniu Serug. Jaabo caaniu Ragau. Jaabo caaniu Peleg. Jaabo caaniu Heber. Jaabo caaniu Salo.

³⁶ Jaabo caaniu Cainan. Jaabo caaniu Arfaxad. Jaabo caaniu Sem. Jaabo caaniu Noe. Jaabo caaniu Lamec.

³⁷ Jaabo caaniu Matusale. Jaabo caaniu Enoc. Jaabo caaniu Jared. Jaabo caaniu Mahalaleel. Jaabo caaniu Cainan.

³⁸ Jaabo caaniu Enos. Jaabo caaniu Set. Jaabo caaniu Adan. Jaabo Adan Moocaani seemeneu,

diiboco Moocaani eheetavumaño.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Jaadi Moocaani Gaija Jesu ififaño gahaficinibo Jordan onoohifañoti uumiuhi. Jaaboco Moocaani Gaija sicaihigovi satyuuhi.

² Jahi icaubo sanihiba, siino fahuseeci icano fucuva, jinejebaco amachutiboco iji nisuuhi. Jaadi jari diiboco ajeba aivuuhi.

³ Jaanegui ihiji diiboco nuuhi: Miyaano Moocaani Achi idiicahachijiji jiba guisibaco dinoo, maahuti ifivetequi, nooboro.

⁴ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Caatinahaamefaño noono: Miyaminaafi sano maahu sefariro icajitih, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji diiboco satyuuhi caamovogaji ni-jequevi. Jaaboro diiboco ifusuubo goovanogayi paryi jiinije miyaminaa cuuminoco.

⁶ Jaaboro diiboco ihiji nuuhi: Ico uujoho aciji paryi jino mityaco. Jaabo tuucuumijeque tajibahi uujoho gaayiciuhi paryi jinoco. Jaanoco uujoho aciji uujoho iimogomoco.

⁷ Jaanegui taaguino ememuivooboro uco idiimooboro edecivohachijiji paryi diinejeji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Uuti buhigovi diica Satanas, Caatinahaamefaño jilli noono: Aivojibo Moocaanico diimo. Jaaboro saaficoro diiboco deecivo, noono, nooboro.

⁹ Jaadi siino ihiji diiboco satyuuhi Jerusale cuumijaago. Jaaboro temploja niibahucuvi caamo diiboco asatyuboro nuuhi: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachiji juugati daacoto baavi,

¹⁰ miiro Caatinihaamefaño noono: Moocaani itoomominaaco tajiibaji ico iteemequi.
¹¹ Ico ihusenehallivi gañiijicijimo. Jaabo guisiba sefavi nanigaivatibo diicahi, nooboro.

¹² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Tolliro bu Caatinihaame neehi: Dihaivojibo Moocanico nisujirahana, noono, nooboro.

¹³ Jaarunaa ihiji diiboco siino nisujiruno achahacuunegui diiboti buhigovi minifutuubo gueenenehachuta.

Jesu Idudicamaaque Ticonihi Galileavi.

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Jaadi Jesu uumiuhi Galileavi Moocaani Gaija mitya ififaño gatyuuci icaabo. Jaaboti paryi toojiinijeminaa jibocasihicauhi.

¹⁵ Jaabo paryi tuucuumije sinagogajanofaño jibogooboro feehicauhi. Jaaboco famooro imehicauhi.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶ Jaanegui Jesu Nazare cuumijaa fuuhi tuucuumivi ifiivuhigo. Jaaboro judiomi jaguisifucu sinagogajafaño jicafutuubo, ijeevamaje iicanicibadi. Jaaboro julleeveubo Caatinihaameque ihiimaasuqui.

¹⁷ Jaaboco Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque aciumo. Jaahaameque faayicuboo jilli noonoco atyimeuhi:

18 Aivoj#bo Gaija tahall#vi icahi. Uco ijeevadi ficuuhi iimino j#bogoco #daasufimoco aciqui. Uco galluubo ijeeb#no #daasufimoco buheesuqui, civojafa iicamoco taajasubogoco j#beguequi, aatyimetimo aall#noco faay#qui, #daasuno omoonimoco taajasuqui,

19 Aivoj#bo imino omoon#jisumico j#beguequi, onoonoco.

20 Jaaboro Jesu toohaameque afabaacuuboro sinagogaja amusum#naafico aaciuboro cas#vuuhi. Pary# toojafa#o iicaumo imino diiboco #fin#hicauhi.

21 Jaadi ticon#ubo onoo#o: Jifucu icacuuno am#hai imefeenevi Caatin#haamefa#o jilli onoono, nooboro.

22 Jaanaa pary# famooro Jesuditi iimino iimaahicauhi. Jaamoro jabafituuhi ovos#no iimaaco diitoco eneehicauneri. Jaamoro noocasihicauhi: ¿Nacu jaani Jose achi icatino? noomoro.

23 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Fine am#hai uco mene#ji onoon#icibadi: Taabum#naafi idiicaabo tahi #ro difiico buheesu, noomoro. Jaamoro uco mene#ji: Capernauvi omoon#unoco muguubuubadi jino dimiya j#in#jev# mooni, mene#ji,

24 nooboro cuhubacafutuubo ihiimaubo: Miyanotiro am#haico neehi, chahaabo aivo Moocaani iimaam#naafi ij#in#jev# imino agaay#icafotoobo.

25 Miyaano, aivo sihidi fibaij#to gaigoomi icaurahi Israel cuumiv#; Moocaani iimaam#naafi Elia onoo#o iicausumi aigootino mificabaci, saficaba,

sificabatifeenedi icano ticovovi. Jaaneri toojiinijevɪ sihidi ajeba icauhi.

²⁶ Jaarumo Israel cuumi fibaijitojaa Moocaani Eliaco galluutihi, saafigoro Sarepta cuumi Sidon cuumi fiitino iicaucuumiri iicaugojaa galluubo.

²⁷ Jaabadiro bu sihidi icaumo Israel jiinijevɪ foojohori iguihuvaumo Moocaani iimaaminaafi Eliseo iicausumi. Jaarumoti saafiiba buheesurautihi idiiboro Naaman onoobo Siria jiinijeoobo buheesucafutuuhi, nooboro.

²⁸ Jilli unuunoco uguubuumoro paryi sinagoga-jafaño iicaumo sihidi sifiiratuuhi.

²⁹ Jaamo agaaniivuumoro Jesuco tuucuumiti buhigovi gañiuhɪ. Jaamoro diiboco satyuumo ifagaji nijequevɪ togaji nijequeti diiboco igañiqui togajihallivɪ tuucuumi iicaugajifaño.

³⁰ Jaarunaa Jesu diitofeenedi afatyuuboro fuucuuhi.

Saafi Iimitino Ijima Iicaubo.
(Mr 1.21-28)

³¹ Jaaboro Jesu fuuhi Capernauvɪ Galilea jiinije cuumivi. Jahi jibeguehicaubo miyaminaaco jaguisifucusumi.

³² Jaaneri eetyehicaumo diitoco mityano aivojibo iijibadi icaneri ijibeguehicauneri.

³³ Jaanaa sinagogajafaño icaubo saafi iimitino ijima iicaubo. Jaabo gaihivuuhɪ:

³⁴ Miihaico suufeni. ¿Collɪhi miihaijaa saahi ijoho Jesu Nazareoobo? ¿Jaabo saahi miihaico finisuqui? Ico uujoho gaajahi. Ijoho idiimiibo Moocaani, nooboro.

35 Jaanegui diiboco Jesu ñbauhi: ¡Llivi diica! ¡Jaaboro diiboco deevesu! nooboro.

Jaanegui ihiji imiyaminaafico baavi gaññuhi diito imefeenevi. Jaaruubo diiboco milli moonitibo diiboti iinuuhi.

36 Jaaneri famooro iigutuumoro fahigova noocasihicauhi: ¿Coyomo iimaajino? Jaani aivo mityano aivojibo ijiri tajibahi jimico. Jaaneri diito iinehicahi, noomoro.

37 Jaanoco Jesuditi jibocasicuumo fahigovadihallidi iicaucuumijeri.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

38 Jaadi Jesu sinagogajafañoti ihinuudi fuubo Simon Pedro ijafaño. Jaanaa Simon Pedro baabo sihidi guihuvauhi sinafeteri. Jaaneguiiha Jesuma iimaumo diigohallivi.

39 Jaanegui Jesu diigojaagovi idijivuuboro iguihuvaco ñbaubo. Jaaneri iguihuva diigoti bucuuhi. Jaasumiro agañivuugoro diitoco jeecivehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

40 Jaanaa mihijicuudi fanoova guihuvari iguihuvamoco Jesujaa sivahicaumo. Jaamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicaumo.

41 Jaamo paryi iguihuvamoti, tolliro saatohofañoti imitino jimi ihinomoro gaibacinimoro neehicauhi: Hjóho Moocaani Achi, noomoro.

Jaarumoco Jesu ihñbauboro iimaasuhicautihi, diibo Cristo iicanoco diito ihijimi agaajahicauneguiiha.

Jesu Galileavi J#beguehi.
(Mr 1.35-39)

⁴² Jaanaa mesesevecuudi Jesu fuuhi tuucumiti buhigovi. Jaaruuboco miyam#naa iguiinumumo diibovi ifutuuhi. Jaamoro diiboco gaij#urumo foot#bo iicaqui.

⁴³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Toll#ro bu siicumijeque aciji Moocaani aivoji j#bogoco, toonegui uco galluubo, nooboro.

⁴⁴ Jilli iguehicaubo Jesu Galilea sinagoga-janofa#o j#bogooboro.

5

Sihidi Ejeevano Fiici.
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Safoono Jesu icahicauhi Genesare muuaij#niri. Jaanaa miyam#naa sihidi gaseuhi. Jaamo diiboco ijene j#matajeruhicauhi Moocaani j#bogoco uguubunoco iimuguma#o.

² Jaanaa Jesu aty#meuhi migaaci meenegaacico jiinigaibaahoj#niri icanoco. Jaanaa togaje abajato fiicim#naa ihiinumoro isin#cuuhunoco nit#hicauhi.

³ Jaanegui Jesu sagafa j#cafutuuhi Simon meenega iicaugafa#o. Jaaboro taj#baubo tehesij#suno imeenegaco ij#niti iminiyuqui. Jaadi Jesu ifagafa#o acasi#vuudi ticon#ubo ij#buguubo tahigoti.

⁴ Jaabo ihiimaanoco iimivuudi Simonco nuubo: Dimeenegaco satyo janaan#ci amachima#ovi. Jaaboro disin#cuhunoco ga#i#. Jaabo taavaco d#ic#hi, nooboro.

⁵ Jaanegui Simon nuuhi: Jibogominaafi, mihai fucuhachuta dudicamaaimoro mihicacuurumo ajashuno mihicitih. Jaarunaa ijoho eneenegui gañiji tasincuhunoco, nooboro saatohoma

⁶ gañiumo. Jaabo sihidi taavaco baasuhi. Jaaneri isinicuuhu gallicamaaiuhi.

⁷ Jaanegui saatoho igataavominaa sigafaño iicaumoco coovaumo diitoco ihamusuvaqui. Jaanegui asaumoro fagaacicoro gahafusuhi taavari. Jaaneri togaaci niituurahi.

⁸ Jaanoco Simon Pedro aatyimeuboro Jesuguiino memuvuui. Jaaboro diiboco nuuhi: Aivojibo, uutì buhì difoo, uujoho imitiminaafi, nooboro

⁹ sihidi taavaco icuneri sihidi ajabafivutuumaño. Bu tolliro famooro igutuui.

¹⁰ Tolliro bu Zebedeo seeme igutuui Jacoobo onoo, bu Jua icamisi Simon gataavominaatìsi.

Jaarunaa Jesu Simonco nuuhi: Diiguetejirahana. Jisumitiro miyaminaa ficiminaafiti diicaji, nooboro.

¹¹ Jaadi imeeneneque isi asatyuudi fanoocoro ejeevesuumoro fuucuumo Jesu dojicuti.

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jaanaa Jesu tuucuumijeri icaunaaca saafi gaseuhi foojohoma icaubo. Jaabo Jesuco aatyimeuboro memuvuubo, jiinijeagoviro dijiciniiboro diiboco nuuhi: Aivojibo, idiimogohachijì uco buheesu, nooboro.

¹³ Jaanegui Jesu ihuseri diiboco ududicuboro nuuhi: Imeguehi. Buheetecu, nooboro.

Jillì unuusumiro ifoojoho diibotì buuhi.

14 Jaaboro Jesu taj#bauhi m#haiñ#obaco j#bogot#bo iicaqui. Jaaboco nuubo: Difoo. Jaaboro sacerdotejaa difico dihi#fusuto. Jaaboro toono ico iimibachuno jaadabadi iicano asigayiti satyoobo Moocanico deecivoto Moise ataj#baunobadi iicanoco. Jaanoco miyam#naa aatyimemere igaaajaqui ubuheecunoco, nooboro.

15 Jaanaa Jesuti ij#bocasiuno janaaniciviro fee-hicauhi. Jaabojaa sihidi miyam#naa igaivehi-cauhi diiboco uguubunicivamoco iguihuvanoti ibuheesuqui.

16 Jaarunaa Jesu miyam#naa achahahi ofooboro Moocanima iimaahicauhi.

Jesu Buheesuhi Id#no Isifañ#boco.

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

17 Safoono Jesu miyam#naaco j#beguehicauhi. Jaanaa diibo fitino gicini#umo saatoho fariseomioto, caatinim#naa icamo Galilea, Judea, Jerusale icacuumijeti asaacini#umo. Jaamofeenevi Moocaani mitya ifusucafetehicauhi iguihuvamoco ubuheesunofeenedi.

18 Jaanaa gaseumo saatoho gaifimi id#no isifañ#uboco cigaiijeri ihiibimoro fañ#ojavi ij#hacumoro Jesu imefeene ifaduqui moonihicaurumo.

19 Jaarumo ij#cafetequi imoonicuuruhi sihidi miyam#naama etetecini#unegui caamo ufuumoro iniibahucuco afaayici#umoro iguihuvaboco icigaiijema caamoti niitusuumo miyam#naa uufocodi. Jaamoro Jesu imefeenevi faduumo.

20 Jaano diito miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvaboco nuubo: Miyam#naafi, dihimiti ico buusucafutucuuhi, nooboro.

21 Jaanoco uguubuumoro fariseomi, caatiniminaa icamo ticovauhi esamaaiumo: ¿Mijoho jaani jilli onooboro Moocaanico ihiimaari imitino omoonibo? ¿Mijoho imitico buusujitirahi? Saafiro Moocaani imitico buusujirahi, noomoro.

22 Jilli noomoro esamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihi amihai tolli mehesamaahi?

23 Fameediro itihirunoco dihimiti imibachucafutucuuhi neehi, tolliro bu gañiivoobo, digo onono.

24 Jaaneguiha amihaiico gaajasuji uujohe Miyaminafaabadi Ifiivuubo jinijehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro.

Jaadi nuubo idino isifañuboco: Ico neehi, gañiivo. Jaaboro dicigaijeque dicitibo, fuucu diijaago, nooboro.

25 Jaasumiro idino isifañuboo gañiivuuhii diito imefeenevi. Jaaboro icigaijeque toonohallivi isiuicinihicaunoco icuboro fuucuubo iijajaago Moocaanico imooboro.

26 Jaaneri famooro ajabafituumoro Moocaanico imehicaumo. Jaamoro sihidii iigutumoro nuumo: Jaachijii mahatymehi aivo ajabafiranoco, noomoro.

Jesu Levico Coovahi.

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

27 Jaanobuunati Jesu fuuhi impuesto jaadusuminaafi Levi onoobojaago, ajaadusuhicaumañeri giciniba icauboco nuutuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

28 Jaanegui Levi fuuhi Jesuma paryi fanoocoro toonovi ejeevesuboro.

29 Jaanegui toonobuunati Levi Jesudi eetavuuhi iijafaño guirajjibaimoco. Jaanaa sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa imachuqui gicininiciniuhi diitoma, bu sihidi saatoho miyaminaa icano.

30 Jaanoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo Jesu jibogominaaditi imitino iimaauhi: ¿Collihi amihai mamachuhi, mahaduhi icano impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imiti miyaminaa icamoma? noomoro.

31 Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Imimo igu-ihuvatimo taabuminaafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamoro imoyicifihi taabuminaafico.

32 Jaabadiro uujoho imino icahi onoomoco cu-uhuvaqui saahinitihi. Imifitimegui saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

*Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)*

33 Jaanegui diito Jesuco dilluuhi: ¿Collihi jana Jua jibogominaa, fariseomi jibogominaa icamo machutimo aigamoro sihidi Moocanima iimaahicamo? ¿Jana milliti dita machuhicahi, aduhicahi icano? noomoro.

34 Jaanegui Jesu oovicuboro iimusuuhi: Taabava jibaimovi oovicahi. ¿Nacu amihai taabava jibaimojaa mucuuhvamoco machusutimo mahaigasujirahi tojaabo icanaaca? Tobadi tajibogominaama icahi.

35 Jaanoti icajinehiica diitediti uco udumiticijino. Jaadi jari idaasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

36 Jaaboro diitoco bohono Moocaani j#bogoco ij#beguequi jilli ohooviciuboro nuubo: Miihai#ooba aivo bochehu gaachehuti quiticitatihi eedechehuco imaahuniqui. Jaanoti tolli imooniruva bochehu icaruno eedechehubadi icacujiruno. Jaanomaryo bobaryu eedechehufañoti imijitirahi.

37 Jaabadiro bofaihu aivofaihuco asimí meehe eetavota eedejutafaño mificutatihi. Jaanoti tolli momooniruva tofaihu tujutaco ejerucaruneri fatyejirahi. Jaaneri tofaihu, tujuta icano gañ#cafetejirahi.

38 anegui bofaihuco bojutafaño mificutahi. Jaano fanociro imino ficucafetefihi.*

39 Siino nuubehiica: Eedeefaihuco aivofaihuco aadumo, bofaihuco imogotatihi: Eedeefaihu aivofaihu imihi, noomoro.†

6

J#bogominaa Icihi Arrozbadí Ejeevano Trigo Onoonoco Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

1 Safoono Jesu jaguisifucusumi basutaanofenedi igoboro feehicauhi. Jaanaa ij#bogominaa trigo noovataco icimoro feehicauhi. Jaamoro ifagaa#ooco ihuseneri iquichecimoro ifagaa#ooco machuhicauhi.

* 5:38 Jilli Jesu nuuhi eedeej#bogoco mejeevesumoro bohono j#bogoco meheetaveji. † 5:39 Jilli nuubo eedeehifico mihi-mogomoro bohono ifico mihimeguejitinoco.

2 Jaanegui saatoho fariseomioto diitoco dilluuhi: ¿Collíhi amíhai mududícamaihi jaguisífucusumi momoonítatínoco? noomoro.

3 Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jana amíhai magaajatíhiica aamefa onoonoco, safoono David diiboma iicaumo ajebama icamoma omooníunoco?

4 Míiro Moocaani iijafaño ufuuboro jeeçivo maahunoco íciuboro machuubo, jaaboro bu tollíro aciubo diiboma iicaumoco icano. Toono Moocanico ejeeçivucuuno maahunoco idímoro sacerdotemí machujirahi, nooboro.

5 Jaadi bu tollíro nuubo: Jaguisífucuco mityano mehesíciníhi. Miyaano tollíru. Jaaruno janaaníci uujohe Miyamínaafibadí Ifíivuubo mityahi, nooboro.

Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

6 Jaadí sifoo jaguisífucusumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro ticovauhi miyamínaaco íjibogoobo. Jaanaa icaubo saafi miyamínaafi imiyanaagohuse ifíigatyuubo.

7 Jaanaa caatinímínaa, fariseomí icamo ífiníhícauhi Jesuco: ¿Naa jaguisífucusumi buheesujíibo? noomoro siibadí iicanohallítí diibohallíví ihíimaaquí.

8 Jaamo tollí eesamaaiunoco agaajacíuboro ihuse ifíigatyuuboco nuubo: Gañíivoobo jono diitofeeneví dulleeve, nooboro. Jaanegui diibo agañíivuuboro feeneví julleeveuhi.

9 Jaadí Jesu diitoco nuuhi: Ene amíhaico dilluji: ¿Jínejeque Moise tajíbauhi jaguisífucusumi

momooniqui iiminoco, nacu iimitinoco?
¿Mubuheesunoco, nacu miguijeninoco? nooboro.

¹⁰ Jesu ihuufocori iicaumoco fahigovaco
emeeciuboro nuubo ihuse ifigatyuboco:
Dihuseque fallirihicaru, nooboro.

Jaanegui diibo afallirihicaruuneri diibo use im-
ituuhi.

¹¹ Jaaneri saatoho sihidi sifiratuuhi.
Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine
momoonijirahi? noomoro Jesuditi.

*Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti
Miimisiici Idino.*

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Jaasumi Jesu fuuhi ifabaijaago Moocanima
ihiimaaqui. Jaabo icauhi fucuhachuta cigatiibo
Moocanima ihiimaaboro.

¹³ Jaanaa meseseveudi coovaubo
ijibogominaaco. Jaamoti iciubo fahuseeci
motihaiti miimisiici idimoco. Jaamoco
momoniubo minisuminaati.

¹⁴ Jaamo momono jino Simon icaruuboco Pe-
droti omomoniubo, Andre onoobo Simon nahabo,
Jacoobo, Jua, Felipe, Bartolome,

¹⁵ Mateo, Tomas, bu Jacoobo Alfeo onoobo achi,
bu Simon onoobo cananistamioobo,

¹⁶ Jacoobo achi Juda, bu sajuda Iscariote onoobo
Jesuco aaciujiibo icamo.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jibeguehi.

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jaamoma Jesu togaji nigaciti iniituuboro
nametije iicaumaño ijibogominaama fitafu-
tuumo, tolliro bu sihidi fahigovao miyaminaa
icauhi, Judea jiinijeo miyaminaa, Jerusale

miyaminaa, Tiro, Sidon icano muuaijinioto icamo. Jinoodimo gaseuhi Jesu iijico uguubunicivaumo, bu diitoco iguihuvanoti ibuheesuqui icano asaaumo.

¹⁸ Iimitino ijima iicaumo tolliro buheesucafetehicauhi.

¹⁹ Jilli famoova Jesuco idudiciqui moonihicauhi famoovaaco imityari ubuheesuhicauneguiha.

*Imo Imo Mihicano, Idaasuno Mihicano Icano.
(Mt 5.1-12)*

²⁰ Jaanoma iicaabo Jesu ijibogominaaco nuuhi: Imicani amihai Moocaanico mihimogomo mihidaasufimaño. Jaamaño amihai Moocaani aivojifaño mihicaji.

²¹ Imicani amihai jisumi Moocaanico magaa-janoco aivo mihimogomo. Jaanegui ufucu imo imo mihicaji.

Imicani amihai jisumi mataacasimo. Jaarumo ufucu imo imo mihicaneri mejejebacasiji.

²² Imicani amihai mihicahi miyaminaa amhaico ijhevesumi, buhi amhaico agaãsumi, amihaiditi imitino ihimaasumi, amihai momoco iimitinobadi ijhevesumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo momoco imiyaavogonohalliti.

²³ Jaasumi mihimibaivomoro imo imo mihicacu guiraano amihai jaadama niquejefaño mihicajineguiha. Tolliro tuucuumije eedeetemihai Moocaani iimaaminaaco idaasuno moonihicauhi.

²⁴ Jaanoti idaasucani amihai mihicaji sihidi minihibamivamo, amihai imino imo imo jisumiro mihicacuumo.

25 Idaasucani amiihai jisumi mutuvaciniimo, ufucu sihidi mahajebavajimo.

Idaasucani amiihai jisumi mejejebacasimo, ufucu idaasuri mataacasijimo.

26 Idaasucani amiihaiji, amiihaiti famooro miyaminaa iminoono ihiimaasumi. Bu tolliro diito eedeetemihai imiti jibogominaaditi: Imimo, noomoro iimaahicauhi.

Mominaaco Magaijino.
(Mt 5.38-48; 7.12)

27 Jaanoti amiihai uco muguubunicimoco neehi: Amiihai minaaco magaiji. Imino momooni amiihaico ijheguemeque.

28 Imino monoo amiihaico imitino onoomoco. Moocanima mihiimaa amiihaico imitino onoomohallivi.

29 Jaanoti saatoho amiihaico, amiihai ime saanaago imeti agabavacuhachijji tolliro saanaago imeque mahaci tolliro bu igabacuqui. Jaanoti saatoho amiihai caamoojaco udumitichachijji, bu tolliro amiihai sacoco mahaci isatyequi.

30 Jilli daaci cajaatyohacho ico siinoco idillumoco. Jaanoti bu sita diinoco icicuunoco dihiimaasucudino.

31 Amiihaico sita imino omooninoco mihimogobadi, sitaaco imino momooni.

32 Jaanoti amiihaico agaijimocoro bu magaijihachijji, ¿coyomo imi fine toono? Jilli famoova tolli moonifihhi, iimifitimo bu tolliro moonifihhi icano.

33 Jaanoti bu am#haico imino omoonimocoro, imino momoonihachiiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifiitimo tolli moonifiihi.

34 Jaanoti: Diitoti siinoco iciqui, noomoro siinoco mahaci#hachiiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifiitimo iimitimoco siinoco acifihi; Diitoti siinoco mi#iciqui, noomoro.

35 Jaanoti am#hai, am#hai minaaco magariji, sinehejeque diitoco mahaci: Diitoti siinoco toono jaada mi#iciqui, nootimo. Jaachiiji guirajino am#haico ni#uejefa#o ajaaduno. Jaamo Moocaani caamovohi iicaabo seemeti mi#icahi. Jaabo diibo tolliro imino mooni#bo famoocoro, bu aac#nohall#vi cahaci#sut#mo iicahicarumoco, iimitimeheje iicarumoco icano.

36 Jaanegui am#hai sitaaco mi#idaasugo am#hai tahe Moocaani iicabadi.

*Am#hai Sitaaditi Imitino Mehesicinimoro Mihi-
imaadino.*

(Mt 7.1-5)

37 Sitaaditi imitino mehesicinimoro mihiimaadino, jaachiiji Moocaani am#haico tolliro neejit#hi. Sitaaco iimitico meneedino, jaachiiji Moocaani am#hai imitico neejit#hi. Sifiima mi#bacasinoco imino mi#imibachucasi am#hai imitico Moocaani ibuusuqui.

38 Sitaaco siinoco mahaci. Jaaneguiha am#haico bu Moocaani tolli aciji; illeegucufa#o imino oovi#bora, imino gatyuuci cuhufono cabi#bora tetecuuboro. Jaanoti am#hai sitaaco mohoovobadiro Moocaani am#haico eeveji,

39 nooboro Jesu jilli oovi#uhi: ¿Nacu ihaall#ma achahaaboco bu sifi ihaall#ma achahaabo

sii#guejirahi? ¿Nacu famisiciro ifapaajefaño aquetetejitirahi?

⁴⁰ Jaabadiro cajaatyo miyaminaa ij#bogominaafi janaanici jeevatatíhi. Jari ij#bogonoco iimivucuudi ij#bogominaafibadi jeevajirahi.

⁴¹ ¿Milli jaabo dinahabo aall#ifaño iicano beevagayicoro adaatyimeebe, dihaall#ifaño cutuucidinó iicanoco daatyimetíhi?

⁴² ¿Milli jaabo dinahaboco neejirahi: Tañahabo, ene ico dihaall#ifaño iicano beevagayico iciqui, neejirahi dihaall#ifaño cutuucidinó iicanoco daatyimetíbo? Tajeeb# imíhi, nooboro sitaaco abañ#fiibo, iticoni dihaall#ifaño iicatuucico di#ci. Jaadi jari imino daatyimeji dinahabo aall#ifaño iicano beevagayico. Jaadi diiboco adaamusuubo gañ#ji.

Imohoco Inoovatatiro Magaajatahi.

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Chahaho imoho iimiho iimitinoco onoovaho. Jaabadiro chahaho iimitího iiminoco onoovaho.

⁴⁴ Jaamaño inoovatatiro siyomo imohonoco magaajatahi. Jariimiho añ#ajebaco noovajitirahi. Tolliro sisimicoohai baacuhico noovajitirahi.

⁴⁵ Jaabadi iimihuseebe iiminocoro neefíhi miyaano ijeeb#ifaño iicamaño. Jaabadiro iimitíbo imitino iimaanicihi, ijeeb#ifaño iimitino iicamaño. Jaamaño ij#iri ihimaano ijeeb#ifaño agahaficininoti saahi.

Iija Tano Eetavovi Oovicino.

(Mt 7.24-27)

46 ¿Collíhi amíhai uco: Aivoj#bo, Aivoj#bo, monoomoro uujoho onoonoco meheetavehi-catíhi?

47 Amíhaico neeji: ¿Jinejebadi fine jeevaabo tajaago asaaboro uco uguubuuboro uujoho ataj#banoco eheetavoobo?

48 Fine saafi miyam#naafi iijaco eheetavu-ubobadi iticoni seediubo faicuvano. Jaadi tanooco nicuubo guisibanohall#vi. Jaanobuunati teehi amachituuno inifaihu sefano toojaco icíhin#urahi. Jaaruno toojaco mary#basuutihí, guisibanohall#vi cuhufono tano inicuc#n#umaño.

49 Jaanoti uco guubucuruubo uujoho ataj#barunoco omoonit#bo jilli jeevahi; ticovono iijaco jiin#gaibaahohall#vi cahaj#no ificuubobadi jeevahi. Jaaja teehi amachituuneri inifaihu toojaco sefano íc#h#n#uneri tooja acutuuhi. Jaaneri tooja pary# imivocafutuuhi ifin#ja.

7

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasim#naa Aivoj#bo Cojim#naafico.

(Mt 8.5-13)

1 Jaadi Jesu miyam#naama íhiimaahicaunobuunati fuucuubo Capernau cuumiv#.

2 Jahi icaubo aivoj#bo romanom#oobo. Jaabo icojim#naafico síhid# agaij#ubo guihuvauhi. Jaabo niinovacuuhi.

3 Jaabo íhaivoj#bo Jesuti íhiimaaunoco uguubuuboro judiom#feenet# íquillahutoco galluubo Jesuco ij#beguetequi asaaboro díibo jeecevom#naafico íbuheesuvaqui.

4 Jaamo Jesujaa ufuumoro ticovauhi diiboco onoomo: Romano aivoj#boco daamusu, aivo in-ihuseebe

5 muucuumico aivo gaij#bo. Jaaboro mi#haidi sinagogajaco eetavusuhini#bo, noomoro.

6 Jaanegui Jesu diitoma fuuhi. Jaamo fiitivucunaa romano aivoj#bo saatoho inahabonim#naaco galluuhi Jesuco ineetequi: #ijoho Aivoj#bo, jaafa icacuuno sihidi jeevahi jaabo iijafa#no asaajiruno.

7 Cono bu uuro dijaago ico #icitoobo foonova. Jaaneguiiha saat#boro tahigotiro dinoo. Jaaneri tacojim#naafi buheeji.

8 Uujoho bu icaruubo aivoj#to taj#baguiino icahi. Jaabad#ro bu amocasim#naahall#vi uujoho aivoj#boti icahi. Jaamoti saatohoco: Difoo, unuusumi fonic#mo. Jaamoti saatohoco: Disaa, unuusumi saanic#mo, tolliro tacojim#naafico: Si-inoco deetavo, unuusumi eetavonic#ibo, nooboro.

9 Jaanoco Jesu uguubuuboro sihidi jabafitu- uhi. Jaaboro diibo doj#cuti sihidi asaumoco emeeciuboro nuubo: Miyanot#ro aivo Israel cumim#naa icarumofa#no aty#metihi jaani janaanici miyaavogoco, nooboro.

10 Jaamo ihaivoj#bo agalluumo iijajaa doj#cuv#ro uhuumiumo aty#meuhi icojim#naafi ubuheetecuunoco.

Jesu Buheesuhi Fibaij#go Achico.

11 Jaanobuunati Jesu fuuhi Nain onoocuumi- jaago. Jaaboma feehicaumo ij#bogom#naa, sihidi miyam#naa icamo.

12 Jaabo tuucuumiti ifitivuubo atyimeuhi chu-
umuhuco icitequi asatyumoco fibaijigo seemene
idiiboro iicaubo iguijeveuboco. Jaagoma sihidi
tuucuumio miyaminaa fuuhi.

13 Jaagoco Jesu aatyimeuboro idaasuguuhi.
Jaaboro diigoco nuubo:

14 Taajirahana, nooboro ichuumuhujaa ufu-
uboro tuuhuco dudicituubo. Jaasumiro tuuhuco
ihiibumo julleecamaaiuhi. Jaanegui Jesu ichu-
umuhuco nuuhi: Sicafehi, ico neehi: ¡Gañivo!
nooboro.

15 Jaasumiro uchuumucuubo agañivuuboro
casivuuhi. Jaaboro iimaacuubo. Jaaboco Jesu
siino seejico aciuhi.

16 Jaanoco aatyimeumo sihidiro iguiumoro
Moocanico imehicauhi: Sihidi jeevaabo aivo
Moocaani iimaaminaafi mihaivi jafevehi,
noomoro. Bu neehicauhi: Moocaani saahi
iicumico itaajasuqui, noomoro.

17 Jaanoco guubuumo paryi Judea jiinjeri
ihallidi iicaucuumineri Jesu omoonunoco.

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Mt 11.2-19)

18 Jaamo Juama iicahicaumo diiboco paryi
jibugucuuhi Jesuditi. Jaanegui diitoti miimisiiciti
ocoovauboro,

19 Jesujaa galluubo idillutequi: ¿Naa miyaano
#joho oono Cristo asaajiibo? ¿Jaanoti diibo
iicatihachijiji sifico iteemequi?

20 Jaanegui Jua agalluumo Jesujaa ufuumoro
nuuhi: Jua Nitiminaafi mihaico galluuhi ico
midilluqui: ¿Naa miyaano #joho oono Cristo asa-
jiibo? ¿Nacu sifico meteemeji? noomoro.

21 Jaamo diito diibovi ïfutuunaaca Jesu buheesuhi sihidi miyaminaaco iguihuvanoti, iimitino ijimiti icano, tolliro aatymetimehejeque ihaallinoco imitusuhicaubo.

22 Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoo. Jaamoro Jua Nitiminaafico mijibogo mahatymeneque, muguubunoco icano. Mijibogo milli aatymetimo atymeneque, ïgotimo iguehi, ifoojohoma iicamo buheesucafetehi, inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti ïdaasufimoco taajasujibogoco jibeguehi.

23 Imicani icajiibo uuvi iimitinoco aatymetiboro imiyaavogoobo, nooboro.

24 Jaadi Jua Nitiminaafi agalluumo ufuunobuunati Jesu miyaminaaco Jua Nitiminaafiditi nuuhi: ¿Jinejeque amihai memeecejeuhi sicaihgovi? ¿Saafi noofaijicuco guibuhuba ejebihinobadi iicatiiboco, eti?

25 ¿Nacu, jinejeque memeecejeuhi? ¿Saafi miyaminaafi iminoono gaachehunofaño jiciniuboco? Jilli icautino. Amihairyo magaajahi iminoonofaño ijiciniimo aivojito iijanofaño icanicahi sinehejeri imo imo iicamo.

26 Jaanoti ¿jinejeque nacu memeecejeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jihhi, miyaano, saafi janaanici Moocaani iimaaminaa janaanici ejeevaabo.

27 Diibo Jua, diiboco tahimega agalluujinoco Caatinahaamefaño jilli onoobo:

Uujoho tajibogominaafico, dihimegavi galluuhi, dihimega jhaico iimibachuqui.

28 Amiihaico neehi: Paryiicino miyaminaafeenetii chahamo Moocaani iimaaminaa Jua Nitiminaafi janaanici iicamo: Jaarunofaño jisumiti sihidi ejeevatii#bo Moocaani aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi, nooboro.

29 Jaanoco paryi miyaminaa impuesto jaadusuminaa icamo Jua nitico agaayiciumo miyaavuguuhi Moocaani tajii#ba miyaano iicaunoco.

30 Jaarunaa fariseomi, caatiniminaa icamo Jua nitico agaayiciutimo tihisuuhi Moocaani iimuguboro diitedi omooniiujirunoco.

31 Jaanoma iicaubo Aivojii#bo Jesu nuuhi: ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? ¿Jinejebadi fine jeevamo?

32 Jiihi, jilli fine ooviciji oono seeme goohasinovi acasiivomo abañamaaimoro igataavominaaco ocoovadiinamaainicimobadi jeevamo: Amiihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mihimogotihii magaaseneque, noomo. Jaanegui #daasujii#jeque taca mamasivaqui, noomo. Jaarunaa mihimogotihii, noomo.

33 Jaabadi iicano Jua Nitiminaafi saauhi machutii#boro aigafiibo, aivofaihuco adutii#bo icano. Jaaboco amiihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi.

34 Jaanobuunati saahi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo amachuubo, aaduubo icano. Jaaboco amiihai uco meneehicahi machuffiibo, adufiibo impuesto jaadusuminaa, imitiminaa icamo gataavominaafi uco meneehicahi.

35 Jaarunaa Moocaani gaaja miyaano iicano gaajacifafetehi diiboco agaajamofañodi, nuubo.

Jesu Icahi Fariseomiobo Simon Iijafaño.

³⁶ Jaanaa saafi fariseomiobo Jesuco coovauhi diiboma imachuqui. Jaanegui Jesu jaahe ufuboro imachuqui casivuuhi.

³⁷ Jaanaa saafigo gaigo tuucuumiogo imitino iicahicaugo Jesu Simon fariseomiobo iijajaa amachutuunoco agaajaciugoro saaugo, alabastro paaje gatyuuci diiriba imono facicisucinifaihuma.

³⁸ Jaago taagoro Jesu tihai cojivi iminifutuugoro ticoniugo Jesu tihaiñoco ihaalli tofaihuneri ejeesugo. Jaagoro imeebaiguiri ifilluugoro totihaijeque ninicihicaugo. Jaadi ifacicifaihuco toonohallivi tucaruugo.

³⁹ Jaanoco, Jesuco ucuuhuvaubo ifariseomiobo aatyimeuboro esamaaiuhi: Jaani miya, Moocaani iimaaminaafi iicaruva gaajajiruubo mijoho diiboco coyomo miyaminaago ududicinoco miro diigo imitino iicafino gaigo, nooboro ijeebifañodi.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ifariseomioboco nuuhi: Simon enecau ico siinoco neequi, nooboro.

Jaanegui ifariseomiobo iimusuuhi: Dino, jibogominaafi, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miimisiicico saafi nihibamico aaciunoco debehicauhi. Saafi debeuhi sahuse boogava ticovovi. Jaanoti saafi debeuhi cincuentadi aameva iicano.

⁴² Jaarunoco diiboco ajaaduutinoma iicaubo famisicicoro ideudaco jeevesucuuhi. Ene uco dinoo; ¿Naa cajaan fine diitisiti janaanici diiboco gaijhi? nooboro.

⁴³ Jaanegui Simon diiboco iimusuuhi: Fine janaanici guiraano edeburuubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: J#hi, jahi,
⁴⁴ nooboro diigoco emeeciuboro Simonco nuuhi: ¿Naa daatyimehi jaamoco? Uujoho diijafa saarahi. Jaaruuboco nifaihuri daacitihi tatyihaiico nitiqui. Jaanoti jaamo gaigo uco tatyihaiico ihaalli tofaihuri nitih. Jaagoro imeebaiguiri filluugo.

⁴⁵ Uco ninicitihi. Jaanoti diigo agasetiro sufenitih tatyihaiico ininicigo.

⁴⁶ Uco deesutih facicifaihuri taañigaico. Jaanoti diigo diiriba facicinoco tatyihaiico jeesuhi.

⁴⁷ Jaanegui ico neehi: Sihidi iimitico ubuusuuneguiha uco sihidi agaijinofeede gaa-jacafono. Jaanoti saafico ajashunoco uujoho ubuusuubo ajashuno uco gaijhi, nooboro.

⁴⁸ Jaadi diigoco nuubo: Dihimitico ico buusucu-
 uhi, nooboro.

⁴⁹ Jaanaa saatohoco diiboma ucuuhuvaumo igicinumañoti ticovauhi onoocasiumo: ¿Mijoho fine jaani imiti icarunoco ubuusuubo? noomoro.

⁵⁰ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Taajasucafutucuuhi imiyaavogomaño, sajeebi fuucu, nooboro.

8

Jesuco Aamusuhicaumo Gaigoomi.

¹ Jaanobuunati Jesu faacuumivari feehicauhi jibogooboro acihicauhi Moocaani aivoji iijico. Jaaboma icahicaumo motihaiti miimisiiicidimo iminisuminaa.

² Tolliro bu saatoho gaigoomi diiboma gataavehicauhi diibo, diitoco iimitino ijimiti, iguihuvati icano ubuheesuhicaumo. Jaamofeeneri icaugo

Maria Magdalena onoogo. Jaagoti sahuse juugahuseti miimiisiici icano iimitino ijimi ihiinuugo;

³ tolliro Chuzo Herode cojiminaafi taaba Juana onoogo, bu Susana onoogo icano, bu sihidi saatoho diitoco amusuhicaumo inehejema iicaumeheje.

Basuminaafivi Ohoovicino.
(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Jaasumi sihidi miyaminaa faacuumivati saahicauhi Jesuco emeevivamo. Jaamo sihidi iigaivuumoma iimaahicaubo siinovi ooviciboro nuuhi:

⁵ Saafi basuminaafi fuuhi abasutuubo itoogaiñoco. Jaabo basuuboro ufuuno samañoono acutuuhi jihaifaño. Jaanoco quicuhicaumo, bu jaanoco joomi asaaumoro machuuhi.

⁶ Jaanoti samañoono acutuuhi guisihallivi. Jaano ihiinuurunoko chuumuuhi amaiutimaño.

⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jariimihoonofeenevi. Jaaruno toonoma sano ihiinurunoko jariimi macanisuuhi toonohallivi ujusiuneri.

⁸ Jaanoti samañoono aifuuhi iimino jinijevi. Jaano ifivuuno sihidi noovauhi ciendigaiva ticovovi.

Jilli nooboro Jesu sefano nuuhi: Amihai nohojima mihicahachiji muguubu, nooboro.

Jesu Jibuguuhi Milliti Tolli Ohoovicinoco.
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Jaanogui diiboco jibogominaa dilluuhi: ¿Milli eneejirunoco tolli dohoovichi? noomoro.

¹⁰ Jaanogui Jesu diitoco nuuhi: Amihaico imino Moocaani aivoji agaajaratinoco gaajasuhicahi.

Jaanoti sitaaco siinovi ooviciboro uujoho neehicahi. Jaamo emeecirumo aatyimetimobadi iicaqui. Bu oovicihi jaamo uguubucuurumo guubutimobadi iicaqui.

Jesu J#buguuhi Jilli Eneejirunoco Ohoovicunoco.

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Jilli eneejiruno toono: Itoogaiño Moocaani iiji, eneejiruno.

¹² J#haifaño ahaacotono onono: Saatoho uguubucuurunoco Satanas asaaboro ijeeb#fañoti#ichi imiyaavogomoro ataajajiruneguiha, eneejiruno.

¹³ Jaanoti guisihallivi aacutuuno onono: Saatoho imo imo gaayicirumo imino abacocoovatimaño jihachutaro imiyaavogomo. Jaamoco iji inisusumi ejeevesumoro doj#cuviro minifotomo, eneejiruno.

¹⁴ Jaanoti jar#mihoonofeenevi aacutuuno onono guubucuurumo guenenene icatino toonoco macanisuno sinehejejaagoro ijeeb#iicamaño nih#bami imiguiharo, j#in#jem#naa iimogono jaagoviro ijeeb#iicamaño noovasutimo, eneejiruno.

¹⁵ Jaanoti iimino j#in#jevi aacutuuno onono imino jeeb#ma iicamo imino uguubun#cimoro miyaaveguehi Moocaani iij#co. Jaamo imino ofoomo imino noovasuhi, eneejiruno.

C#j#igai Mecuvi Ohoovicino.

(Mr 4.21-25)

¹⁶ ¿M#j#joho c#j#igai mecuco inifutusumoro siineri fabaacutathi, cigaiijeguino ficutathi

icano? Caamo mificutahi toojaco aachicínofaño ijicafotomo ihatyimequi.

17 Jaabadi chahano otoovono ifuvusutino iicano, jisumi agaajaratino ufucu paryi fanooro foovono gaajacafeteji.

18 Jaanegui imino muguubu: Diito Moocaani iijico agaayicimoco siino janaanici aciji. Jaanoti toonoco imiyaavogotiiboti dumitiiciji: Uuma icano, unuurunoco.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

19 Jaanaaca saaumo Jesu nahabomi, seeji icamo diibo iicauhigo ifeequi. Jaarumo diibovi ifutuutihisi hidisi miyaminaa iicaumaño.

20 Jaanegui saatoho Jesuco jibuguuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo jahisi icahi. Jaamo dijaa saajirahi, noomoro.

21 Jaanegui diitoco nuubo: Moocaani iijico uguubumoro omoonimo, diito naha gaharubi, tañahabomi icano, nooboro.

Jesu Llicaruhi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

22 Safoono Jesu jibogominaama jicafutuuhi muuaifaño iicauga meenegafaño. Jaaboro diitoco nuubo: Masigo onagoojinivi, nooboro.

23 Jaanegui fuumaaca Jesu imeenegafaño cigauhi. Jaanaa fuumoco guibuhuba sefano icuhi. Jaaneri imeenegafa sihidisi nifaihu gahafuuhi. Jaaneri imeenega niituurahi.

24 Jaanegui Jesuco aacusuumoro nuumo: ¡Mojibogominaafi, Mojibogominaafi, miniituuuui! noomoro.

Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhuba, tyuucai icanoco ñbauhi. Jaasumiro illñvuunoro paryi sicutuuno.

²⁵ Jaanegui ijñbogomñaaco nuuhi: ¿Mñlli jana amñhai miyaavogo icahi? nuubo Jesu.

Jaarunaa diito iigutumoro jabafituuhi. Jaamoro dillucasiuhi sanomiro: ¿Mñjoho fine jaani? Guibuhuba, nñfaihu icarunoco atajñbano diiboco: Jii, neehi, noomoro.

Gadarenomiobo Jjimima Iicaubo.

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Jaanofeenevi ñfutuumo gadarenomi jiniñjevi Galilea jiniñje cojivi.

²⁷ Jaabo Jesu imeenegati isi iinuubaaca diibojaa saabo tuucuumiobo, sñcijetiro ififaño jjimima iicaubo. Jaabo gaachehufaño icacuutñbo, jaabe icacuutñbo cñhojino iicahigo iicaaboro feehicaubo.

²⁸ Jaabo Jesuco aatyimeuboro diiboguiino memuiñvuubo gaibaciniñboro, sefano nuuhi: ¿Collihi tajaa saahi, ñjoho Jesu Moocaani caamovohi iicaabo Achi? Ico Moocanifañodi neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

²⁹ Jilli nuubo Jesu ihijico: Diiboti dihiino, nooboro, atajñbahicauneguiiha. Fiiva foova ihiji diiboco gaayicñhicauhi. Jaaneguiiha miyaminaa diiboco agaayicimoro jñgaiñehiri sisiuhi ihusene, itñhaiño icanoco sama iicaqui. Jaarunoco udubaicuboro ihiji diiboco gaasuhicauhi sihiguehejevi.

³⁰ Jaaboco Jesu dilluuhi: ¿Mñjoho dimomo? nooboro.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo, nooboro.

Jilli nuubo diibofaño sihidí iimitino ijimí ijicafutuumaño. Jaamo ihijimí Jesuco dilluuhi;

³¹ Moocaani eheetavuuhoji ijimíco igaññiqui igu-iraahojifaño diitoco gaññitibo iicaqui.

³² Jaanaa sihidí faafaimí icauhi ifagajivi amachuumo. Jaanegui ihijimí Jesuco dilluuhi ifaafaimifaño ijicafetequi. Jaanegui: Jii, nuubo.

³³ Jaasumiro diibotí ihinuumoró ifaafaimifaño jicafutuumo. Jaaneri paryí ifaafaimí ifagajiti imuuaifaño aaifuumoro paryí macanumo.

³⁴ Jaanoco ifaafaimí toomominaa aatyimeumoro iigutumoro goovano fuumo ifaacuumifaño buhí iicameheje icamoco jibogomoro.

³⁵ Jaanegui miyaminaa fuuhi: ¿Millí iicano? noomoro emecituumo. Jaamo Jesu iicauhigo ñfutuumo ijimíma iicauboco atyimeuhi ihijimíma chahacuuboco. Jaabo Jesu cojivi giciniubo imichehufaño jiciniibo imino icacuuboco. Jaaneri sihidí miyaminaa iguiuhi.

³⁶ Jaanoco aatyimeumo diitoco jibuguuhi, millí ijimíma iicauboco ubuheesuunoco.

³⁷ Jaanoma iicaumo gadarenominaa ticovauhi Jesuco agalluumo ijiinijeti ifeequi diibo tollí omoonunoti sihidí iiguuumoro. Jaanegui Jesu meenegafaño jicafutuuhi ifeequi.

³⁸ Jaarunaa ihijimí diibotí ihinuubo Jesuco dil-luuhi diiboma ifeequi. Jaarunaa Jesu diiboco tajibauhi ifitafetequi.

³⁹ Jaaboro nuubo: Diijjajaa duhuumi. Jaaboro paryí dibogo Moocaani íco omooninoco, nooboro.

Jaanegui paryí tuucuumiri jibogooboro fuuhi

Jesu diiboco omoonĩunoco.

Jairo Aicigai, Bu Saafigo Jesu Gaachehuco Ududĩciugo Icano.

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jaanaa Jesu onagoo muuaivĩ ifutuuboco miyamĩnaa imo imo gaayĩciuhi, paryĩ diiboco eteemehicaumaño.

⁴¹ Jaanaa gaseubo Jairo onoobo sinagogaja aivojĩbo. Jaabo Jesuguiino ajavuvuuboro imino diiboco nuuhi Jesu diibo ijajaa ifeequi.

⁴² Idĩgoro ille fahuseeci motihaitĩ mificabaci idĩno icacuurugo iguijevecuujineguiiha. Jaanegui Jesu ufuuboma sihidi miyamĩnaa ufuumo diiboco ijene jĩmatajeruhicauhi.

⁴³ Jaamofeenevĩ icaugo saafigo fahuseeci motihaitĩ mificabaci ticovovĩ icacuugo tĩjeheri.* Jaarugo buheehicautihi.

⁴⁴ Jaago Jesu bujinagoti asaaugoro igaachehujĩnibaco dudĩciugo. Jaasumiro diigoco itĩjoho llĩvĩuhi.

⁴⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Mĩjoho uco dudĩcihi? nooboro.

Jaarunoco famooro: Chahano, eneehi-cauneguiiha, Pedro inahabomĩ icamo nuuhi: Mojĩbogomĩnaafi, miyamĩnaa ico fahigovati ijĩmatajerunoco; ¿milli jaabo dilluhi: ¿Mĩjoho uco dudĩcihi? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa Jesu nuuhi: Saatoho uco dudĩcihi gaajacihĩ tamityari saatoho ubuheeteneque, nooboro.

* **8:43** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanegui taabumĩnaaco paryĩ inehejeri jaaduhicaurugo, onoonoco.

47 Diigo omoonunoco agaajacuneguiiha sihidi vivivivi iigutuugoro saauhi. Jaagoro iguiino ememuuvuugoro miyaminaa imefeenevi jibuguugo milliti ududicunoco, jaasumiro ubuheenoco icano.

48 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaha, buheesucafutucuuhi imiyaavogomaño. Sajeeb# fuucu, nooboro.

49 Jesu ihiimaanaaca Jairo sinagogaja aivoj#bo iijati saafi asaaboro Jairoco noovauhi: Daicigai guijevecuuhi; J#bogominaafico dihiimaasucudino, nooboro.

50 Jaanoco Jesu uguubuuboro Jairoco nuuhi: Diiguetedino. Jilli miyaavogo, daicigai buheeki, nooboro.

51 Toojavi #futuudi m#hai#noobaco faño satyuuti#bo idimoro Pedro, Jacoobo, Jua, diigo caanimisi icamomaryo faño fuubo.

52 Jaanaa fa#noojavi saatoho taacasimoro iimaafivehicauhi diigo iguijeveuneri. Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Mataajirahana, guijevetigo. Jilli cigago, nooboro.

53 Jaarunaa diiboco dejecuumo iguijevecunoco agaajaumoro.

54 Jaanegui Jesu diigoco ihuseti agaayicuboro sefano nuuhi: Bagocaja, ga#iivo, nooboro.

55 Jaasumiro diigo ubuheeteugoro ga#iivuuhi. Jaanegui Jesu taj#bauhi diigoco ihobajaaqui.

56 Jaaneri caanimisi sihidi jabafituuhi. Jaarunaa Jesu nuuhi: M#hai#noobaco mahatyimeneque mij#beguedino, nooboro.

9

Jesu Galluuhi Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idimo Ijibogominaaco.

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Jaanobuunati Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici idimo ijibogominaaco igaiyiciuhi. Jaaboro imitya, bu iiji icanoco aciubo fanoohimiti ijimihallivi diitoco buhi igavaracuqui, tolliro guihuvaco ibuheesuqui icano.

² Galluubo diitoco Moocaani aivoji jibogoco ijibeguequi, iguihuvamoco ibuheesuqui icano.

³ Jaaboro diitoco nuubo: Jinehejebaco masatyedino mofoomo queseibaco, leegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano. Caamoojaco miijaaci masatyedino. Sajaamaryo mofoo.

⁴ Coojaavihacho mihifotojafaño mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino.

⁵ Jaanoti amihai agaayicitimañoti mihiinomoro amihai tihapaajeguiino jiinico diitojaa matatacu diitohallivi toono jibogobadi iicaqui, nooboro.

⁶ Jaanegui ijibogominaa fuuhi fahigovadi taajasujibogoco jibogomoro, iguihuvamoco buheesumoro icano.

Herode Esamaaje Mitauhi.

⁷ Jaasumi aivojibo Herode guubuuhi Jesu omoonihicaunoco. Jaaneri sihidi eesamaaihicauhigo iinigai mitauhi. Saatoho neehicauhi: Jua Nitiminaafi siino buheetehi, noomoro.

8 Jaanoti saatohe neehicauhi: Moocaani iimaaminaafi Elia jafevehi, noomoro. Jaanoti saatohe neehicauhi: Siicijeototi Moocaani iimaaminaafi buheetehi, noomoro.

9 Jaarunaa Herode nuuhi: Uujoho du quiticisuuhi Jua nigaico. Jaanegui jana, ¿miijoho jaani diibediti ijibocasinoco uguubuubo? nooboro Herode atyimeguehicauhi Jesuco.

Jesu Machusuhi Cinco Mildimoco.

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

10 Jaamo iminisuminaa uhuumiumo Jesuco jibuguuhi imino moonimoro efeehicaunoco. Jaanegui diitoco satyuubo buhigovi Betsaida cuumi fiitino.

11 Jaanoco miyaminaa agaajaciumoro diito dojicuti fuuhi. Jaamoco Jesu agaayiciuboro Moocaani aivoji iijico jibeguehicauhi, tolliro iguihuvamoco buheesuhicaubo.

12 Jaanaa mihiiicuudi Jesujaago saumo fahuseeci motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. Jaamoro diiboco nuumo: Miyaminaaco galluucu ijaguisitequi, jaamoro imachuqui iijano iicahigo jimañovi jinejeba chahahi, noomoro.

13 Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Amihairyo diitoco mamachusuu, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Mihaima chahano, idinoro sahuse maahugayino, bu miimisiici taavaabomisigayici, ¿milli fine mofoomoro machutaati manaajeteji paryi jito miyaminaadi? noomoro.

14 Jaamo igaifimiroo cinco mildimo icauhi. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi.

Jaanegui Jesu ijibogominaaco nuuhi: Monoo icasicamaaiqui cincuentadimova saaje, nooboro.

15 Jaanegui tolli omoonineri famooro casicamaaiuhi.

16 Jaadi Jesu sahuse imaahugayino, itaavaabomisi icanoco agaayicuboro niquejejaagoco emeecuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro ijibogominaaco aciubo miyaminaaco diito ihaciqui.

17 Jaanoco paryi famooro amachuumo utuvau-moro imono icauhi. Jaadi ihatyuvoco ananimo gahafusuuhi jiiibaiñoco fahuseeci motihaiti mi-ibaici idinoco.

Pedro Neehi Jesu Diibo Cristo Asaaujiibo Iicanoco.

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

18 Safoono Jesu Moocaanima iinoro ihiimaahicaudi ijibogominaaco dilluubo: ¿Nacu mijohova uujoho iicanoco neehicamo miyaminaa? nooboro.

19 Jaanegui iimusumo: Saatoho neehicahi: Jua Nitiminaafi. Jaanoti saatoho: Elia neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho fine sicijeototi Moocaani iimaaminaafi ubuheetebe, neehicahi, noomoro.

20 Jaarunaa siino dilluubo: Jaana amihai, ¿mijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Ijoho Cristo Moocaani agalluubo, nooboro.

Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

21 Jaarunaa Jesu diitoco imino faguuhi mihaiñoobaco jibogotimo iicaqui, nuubo.

22 Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi idaasuno icaji quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo uco jiheveji. Jaamoro gaicaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

23 Jaanobuunati famoocoro nuubo: Cajaanihacho tadyojicuti asaagoobo difi gaijico ajabajeveebere tadyojicuti fafucuvaaciviro isaaqui ifiico idaasuno omoonisujinoco iguitibo.

24 Jaanoti ifiico agaijibo, ifiico mitasuji. Jaanoti taaguiinodi ifiico imitasuubo ifiico taajasuji.

25 Miïro saafi miyaminaafi paryi jiiñije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebico imitasuuboro ifinisuruva, ¿nacu milliti imijiruno?

26 Jaabadi cajaaniyohacho uuti, tajibogojiti icano unucufeebeti, tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufeveji guhirubi aivojiri, itoomominaama aivojibobadi asaadi.

27 Miyanotiro amihhaico neehi: Jino mihicamoti icamo saatoho Moocaani aivojico aatimetinohachuta gujivetimo icano, nooboro.

Jesu Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

28 Jaanobuunati sajuguisi nijequeti Jesu fuuhi ifagajijaago Moocaanima ihiimaaqui Pedro, bu Jacoobo, bu Jua icamoma.

29 Jaabo Jesu Moocaanima iimaanaaca ihime siibadi minifutuuhi igaachehu sisese minifutu-
uhi aricuno.

30 Jaabovɪ jafeveumɪsi miimɪsiici gaifimɪsi Moise, Elia icamɪsi diiboma iimaamɪsiro.

31 Jaamɪsi icauhi imino aricunofeeneri. Jaamɪsi iimaahicauhi Jesu Jerusalevɪ iguijeveujinoco.

32 Jaanaa Pedro inahabomɪsima sihidɪ cigara aivuurunaa cigatimo icahicauhi. Jaamo atyimeuhi Jesu, bu icojiri iicaumɪsi icamo imico.

33 Jaamɪsi diitisi Jesuti fuucuunaaca Pedro diiboco nuuhi: Mojɪbogomɪnaafi, Imicani jimaño mihicano. Masɪ minɪjeganiqui migaaci, saga icano nijeganoti; ɪdi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nuubo Pedro. Jilli onoonoco esicinɪtiibo iimaauhi.

34 Jaabo ihiiamaunaaca diitoco aimuufai mibaacuuhɪ. Jaaneri sihidɪ igutuumo ihaimuufaifaño iicauneri.

35 Jaanaa guubuumo ihaimuufaifañoti unuunoco: Jaanɪ taseemene agaijɪbo. Diibo onoonoco muguubunɪci.

36 Tollɪ unuunobuunati Jesu iinoro icacuuboco atyimeumo. Jaarunoco diito mɪco jɪbogatimo llɪivɪ icaumo.

Jesu Buheesuuhɪ Sicafefɪ Ijɪma Iicauboco.

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

37 Jaano seseevedi Jesu Pedromɪma togajiti niitunaaca sihidɪ miyamɪnaa Jesujaa saauhi.

38 Jaamofeeneti saafi Jesuco sefano nuuhi: Jɪbogomɪnaafi, taseemeneque meeci, idɪboro uudi iicaaboco.

39 Jaaboco ijɪ agaayicɪboro gaibasuhicahi, chuumusuhicahi, iijiri jɪvaasecuco iinusuhicahi idasuno omoonɪboro suufenɪhicatɪbo.

⁴⁰ Dij#bogominaaco nuucuurahi buhi igañ#qui. Jaaruboco inisurunofaño iinoti#bo, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Hi jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amihai#co jaabi#bora icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

⁴² Jaanegui isivaabo Jesuvi fiit#vuunaaca ihiji diiboco jini#jehalli#vi agañ#uboro diiboco chuumusu#ubo. Jaarunaa Jesu ihiji#co #bauhi. Jaaboro isicafefico ubuheesuuboro caanico aci#ubo.

⁴³ Jaaneri famooro jabafiituuhi Moocaani sihidi# ejeevauneri.

*Siino Jesu Iguijevejinoco J#beguehi.
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)*

Jaanaa famooro Jesu omoon#uneri eetyeunaaca nuubo ij#bogominaaco:

⁴⁴ Jinooco imino muguubu. Jaamoro majabaevedino: Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji, nooboro.

⁴⁵ Jaarunoco ij#bogominaa gaajahicautihi diitoco unuurunoco diitedi toovono iicaumaño. Jaanoco diitoco ij#beguequi idillujirumo ñihicuguehicauhi.

*¿Cajaani Fine Imiyaabeji? Onoocasino.
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)*

⁴⁶ Jaamoro ij#bogominaa jenaaucasihicauhi cajaani fine diitoti imiyaaboti iicaqui.

⁴⁷ Jaanoco Jesu gaajaciuhi diito tolli eesamaaiunoco. Jaaboro seemeneque #ci#uboro iicoj#vi ficuubo.

⁴⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Taafeenedi jiisee seemeneque agaay#cimo, uco gaay#cihi. Jaamo

uco agaayiciimo, tolliro gaayicihi uco agalluuboco. Jaanoti paryi amihaifeeneti sihidi ejeevatibo, diibo janaanici jeevahi.

Mominaafi Iicatibo Mojaagodi Iicaabo.

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Jaanegui Jua Jesuco nuuhi: Mojjibogominaafi, mihai mahatyimehi saafico dimomofañodi ijico agañiboco. Jaaruuboco mihibahi mihaima igotineguiiha, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Mihibajirahana. Mominaafi iicatibo mojaagodi iicaabo, nooboro.

Jesu Hibahi Jacobo, Bu Jua Icamisico.

⁵¹ Jesu niquejefañu ufuucuujino ifiiticuudi quehecuno iminifutuuboro Jerusalejaagovi fuubo.

⁵² Jaaboro ihimega jibogominaaco galluubo. Jaamo fuuhi Samaria jiinijeo cuumijaago diibo imega ifetejimañoco iimibachuqui.

⁵³ Jaarunaa samaritanomi imuguutithi diiboco toonovi agaayiciuno Jerusalevi ufuunoco agaajau-moro.

⁵⁴ Jaanoco Jacobo, bu Jua icamisi aatyimeumisiro Jesuco nuuhi: Aivojibo, ¿diimeguehi niquejefañoti diitohallivi cijigaico magalluunoco diitoco ifinisiqui? noomisiro.*

⁵⁵ Jaarunaa Jesu diitisico emeecuboro diitisico ibauhi.†

* **9:54** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Elia Moocaani iimaaminaafi omoonubadi, onoonoco. † **9:55** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Amihai magaajatithi coyomo gaijama amihai mihicanoco. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saautithi miyaminaa ifinoco finisiqui. Diitoco taajasuqui saauhi, nooboro, onoonoco.

⁵⁶ Jaadi fuumo siicumijaago.

Jesuma Ufuujirumo.

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Jaamo jiihairi fuunaa saafi Jesuco nuuhi: Aivojiiibo, iima feejirahi fahigova iijoho ofoohigo, nooboro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, tolliro joomi ihicunoma icahi. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo tañigaico conoovi isiucarujirumaño chahahi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi Jesu saafico nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaarunaa diibo nuuhi: Jaafahiica iticoni guhirubi iguijevedihivi icidihica, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijevemeque ciji. Jaanoti iijoho difoo. Jaaboro Moocaani aivoji jii bogoco diibogo, nooboro.

⁶¹ Jaanaa bu sifi nuuhi: Aivojiiibo, iima feejirahi. Jaafahi iticoni taajaminaaco fitacuvahi, nooboro.

⁶² Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Miijoho siinojaa ofoomo dojicujaagoco esamaaitatihimijitiruno Moocaani aivojidi, nooboro.

10

Jesu Galluuhi Setentadimoco.

¹ Jaanobuunati tolliro siino Aivojiiibo Jesu icihu setentadimoco. Jaaboro ihimega galluubo miimisiici saaje faacuumivari diibo ufuujihiguehejedi.

2 Jilli nooboro: Miyaano sihidiro basuta onoovano naamucuuhi. Jaarunaa toono dudicamaajeminaa ajashuhi. Jaabadiro sihidi miyaminaa teemehi Moocaanico agaayicijinoco. Jaanegui Moocaanico midillu, dudicamaajeminaaco igalluuqui diitojaago.

3 Jaanegui amihai mofoo; Mehesicini, amihaiico galluui oveja seeme jicumi feenedi ofoonicibadi.

4 Lleegucubaco masatyedino. Nihibamibaco, tihai paaje siipaajebaco masatyedino. Mihaiñoobaco jihaiivi midillumo mehecafetedino.

5 Iticoni majaanhevejaotoco midillu, jilli: Sajeebii mihica jiijaato, noomoro.

6 Jaajaoto sajeebii ma iicafimo iicahachiiji: Amihai sajeebii, noomoro midilluno diitoma icaji. Jaanoti achahahachiiji amihaijaagovi uumijino.

7 Saajafañoro mihicamoro mamachu, mahadu icano diito amihaiico aacinehejeque. Jilli dudicamaajeminaafi ijaadaco gaayicifihi. Iijaneri siijati, siijati icano mefeedino.

8 Cuucuumivihacho amihaiico imino agaayicimañovi mihicamoro mamachu amihaiico aacinehejeque.

9 Jaamañeri iicamo iguihuvamoco mubuheesu. Jaamoro monoo: Moocaani aivoji amihaiti fiticuui, noomoro.

10 Jaanoti cuucuumivihacho mihifotomoco agaayicitimañovi jahisi mihiinomoro monoo:

11 Amihai cuumio jiini motihai paajeguino jivonoco matatacuhi amihai mihimitimo jibogobadi icano. Jaarunaa magaaja Moocaani aivoji amihaiti ifiticurunoco.

12 Am#haico neehi: Moocaani niinoono ajaadufucu iicasumi, tuucuumi janaanici idaasuno iicaji Sodoma cuumioto iicajino janaanici.

Uguubutino Miyaminaa.

(Mt 11.20-24)

13 #daasucaniji #joho Corazin cuumi! #daasucaniji #joho Betsaida cuumi! icano. #ivi iicabadi aatyimeratatinoco Tiro cuumivi, Sidon cuumivi icano mooniruva s#icije iimiti ifico ejeevesumoro, #fusujirumo idaasuvono gaachehuco ij#icamaaimoro, baiguijiri ejeemere icano.

14 Jaanoti am#hai, Moocaani niinoono ajaadufucu, janaanici idaasuno iimitinoco magaayiciji Tiro, Sidon icaucuumijeoto janaanivivi.

15 Jaanoti #joho Capernau cuumi: Fine uujoho niquejefa#o ga#iyyicicafeteji, neehi. Jaarunaa guinovi#o ga#icafeteji guijeveminaa iicahigo, nooboro ij#bogominaaco nuubo:

16 Am#haico uguubumo, uco guubuhi. Jaanoti am#haico agaayicitimo, uco gaayicitih. Uco agaayicitimo tolli#o uco agalluuboco gaayicitih.

J#bogominaa Setentadimo Uhuumiuno.

17 Jaamo setentadimo ufuumo imo imo uumiuhi noomoro: Aivoj#bo iimitino ij#imi icarumomaryo m#haico mityagomo dimomofeenedi, noomoro.

18 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: J#hi, #finicinaaca Satanas niquejefa#oti aquetehi sisi anamebanicibadi.

19 Uujoho am#haico mityaco acih#i j#inimomi, juuvemi icamohallivi miquicuqui. Tolli#o paryi

iji mityaco miguiinoniqui jaarumo milli icatimo mihicaqui.

²⁰ Jaaruneri imo imo mihicadino. Idinoro amihai momo niquejefañõ iicacuuneri imo imo mihica, nooboro.

Jesu Imo Imo Icahi.

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Jaasumiro Jesu sihidi imo imo minifutuuhi Moocaani Gajari. Jaaboro Moocaanico nuubo: Guihi, imino ijoho niqueje Aivojibo, jijnijeo Aivojibo idiicaabo. Jinooco agaajafimoti, eesicinimoti icano afataniboro seemebadi iicamoco dihifusuhi. Jihhi Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²² Guihirubi uco paryi fanoovaco acihi. Mijoho gaajathi Illico. Idiboro Caani gaajahi. Jaabadiro mijoho gaajathi Caanico. Idiboro Illi gaajahi. Jaaboco Illi miyaminaaco gaajasujirahi,

²³ nooboro ijibogominaaco emeeciuboro diitocoro nuubo: Imicani icamo amihai mahatymeneque aatymeme.

²⁴ Amihaico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu aivojito icamo atymeguehicauhi jino amihai mahatymeneque. Jaarumo atymeutihhi. Guubuguehicaumo jino amihai muguubunoco. Jaarunoco guubuutimo.

Imihuseebe Samaritanoobovi Ohoovicino.

²⁵ Jaanaaca saafi Moise tajiba jibogominaafi agañiivuuboro fuuhi Jesuma ihimaatuubo. Jaabo ifuruubo diiboco inisuubo dilluuhi: Jibogominaafi, ¿milli fine moonijirahi ifinjitino fiivoma icaqui? nooboro.

26 Jaanaaca Jesu nuuhi: ¿Milli naa nacu Moise tajiibaco caatinuhi? ¿Milli nacu meechicahi? nooboro.

27 Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojibo Moocanico gaiji paryi diifiima, dijeebima, disefama, dihesamaajema icano: Tolliro gaiji difiitino iicamoco difibadiro, nooboro.

28 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jihi, imino neehi tolli omoonihachiji ifinijitino fiivoma dicaji, nuubo.

29 Jaarunaa diibo, Jesuco idilluunoco agaihuiniuboro siino nuubo: ¿Mijoho nacu tafiitino iicamo? nooboro.

30 Jaanegui Jesu ooviciiboro nuuhi: Safoono saafi miyaminaafi fuuhi Jerusaleti Jericojaago ofoocinjiri. Jaaboco nanivaminaa ahaamumoro inehejeque icumo paryi igaachehunoma. Jaamoro niinovacuuboco ejeevesuumoro fuumo.

31 Jaanaaca saafi sacerdotemioobo toojiri saauhi. Jaaruubo tehesinotiro emeciuboro fatyuuhi.

32 Jaanobuunati tolliro levimioobo toojiri saauhi. Jaaboco tolliro tehesinotiro emeciuboro fatyuubo.

33 Jaanaa tolliro Samaria jinijeoobo toojiri ufuubo diiboco emeciuboro idaasuvuuhi.

34 Jaaboro diibojaa ufuuboro itujaavonoco taabuubo diriibari, vinofaihuri icano. Jaaboro toonoco isisiuboro iburrohallivi ificuuboro satyuubo icigatonicijafaño. Jaaboro diiboco toojafaño tuumuubo.

35 Jaano sesevede isamaritano ufuucuudi toojaooboco aciubo mijeeci nihibajecico. Jaaboro

diiboco nuubo: Imino jaanico toomo. Janaanici dinihibamico diibohallivi agañihachijji uujoho ico jaaduji siino asaadi, nooboro.

³⁶ Jilli ooviciboro Jesu Moise tajjiba jibogominaafico dilluuhi: ¿Nanivaminaafi ahaamuboco diitoti cajaan fine idi ifiitinominaafi iicanicibadi aamusuubo? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuubo: Eti bu diiboco #daasuguubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Foobo #joho tolliro didaasugo, nooboro.

Jesu Icahi Martami Iijafaño.

³⁸ Jaabo Jesu efehicaubo saacuumivi #futuuhi. Jaaboco Marta onoogo iijafaño gaayiciuhi.

³⁹ Jaago Marta inagoma icauhi Maria onoogoma. Jaago Maria Jesuguiino acasivuugoro guubunihicaugo Jesu onoonoco.

⁴⁰ Jaarunaa Marta sihidi sinehejeque omooninehejeriro icahicauhi. Jaagoro Jesujaago asaaugoro diiboco nuuhi: Aivojibo, ¿nacu daatyimetihi uuro dudicamaainaaca tañago ticovono icanoco? Tajjiba diigoco uco ihamusuqui, noogoro.

⁴¹ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Marta, Marta, sineheje dudicamaajejaagoviro idiicamaño dijeebi ico mitahi.

⁴² Jaarunaa icano sanooro imiyaano. Jaanoco Maria imiyaanoco gaayicihi m#joho diigoti udumit#cijitinoco, nooboro.

11

*Jesu Jilli J#buguuhi Moocaanima Mihiimaaqui.
(Mt 6.9-15; 7.7-11)*

¹ Safoono Jesu Moocaanima iimaauhi samañovi. Jaanoco iimivuudi saafi ij#bogominaafi nuuhi: Aivoj#bo, mihaico diibogo Moocaanima mihiimaaqui Jua ij#bogominaaco ij#buguubadi, nooboro.

² Jaanegui Jesu nuuhi: Moocaanima mihiimaajisumi jilli meneehica: Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. Jaafa dihaivoji saahi.*

³ Mihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro.

⁴ Jaaboro mihaico mohimitico buusu, oono bu mihai, mihaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. Jaaboro mihaico jii inisunofaño gañ#sudino, nooboro.†

⁵ Jaaboro ij#bogominaaco nuubo: Jilli mohooviciqui; Amihaiti saafi inahaboniminaafima icahi: Jaabo fucufeenevi iijajaa ofooboro neetehi: Tañahabo uco daaci mihicaci, sahica icano maahunoti.

⁶ Saafi tañahabo sihigoti gasehi taajajaago. Jaaruuboco aacijiruno achahaneguiha, nooboro.

⁷ Jaanoco diibova jilli iimusuuhi fañoojati: Lliivi diica; kuhufono guhuga fabaacinihi, taseemema micigacuuhi. ¿Milli bu ico agañiivooboro acijirahi? nooboro.

* **11:2** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa dijeebi onobadi eetavocafetehi, jinijehallivi, oono niquejefaño iicabadi, onoonoco. † **11:4** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: paryi iimitinoti mihaico taajasu, onoonoco.

⁸ Jaanegui amiihaico neehi: Inahabo iicanegui-
iha agaaniivonoco imogotiruubo. Jaaruubo jilli
agaaniivooboro paryi idilluunoco diiboco acijiibo si-
ino dillutiiibo iicaqui.

⁹ Jaanegui amiihaico neehi: Midilluhachiji
amiihaico Moocaani aciji. Bu tolliro miguiino-
hachiji mahatyimeji. Bu iguhugati mocoova
amiihaico ifaayiciqui.

¹⁰ Idilluubo gaayicifihi. Bu tolliro iguiinoobo
atyimefihhi. Jaabadiro guhugati ocoovaaboco
faayicifimo.

¹¹ ¿Nacu cajaaneco, caani iseemene maahuco
idillusumi fine guisibaco acijirahi? ¿Nacu bu
taavaaboco idillusumi fine jiiinimoco acijirahi?

¹² ¿Nacu bu iiyinoco idillusumi fine juuehuco
acijiruubo?

¹³ Jaamo amiihai mihimitirumo, iiminoco
amiihai seemeque mahacijirahi. Jaanegui
Moocaani niquejefano iicaabo Igaijaco aciji
diiboco idillumoco, nooboro.

Jesuco Ijima Iicaabo Noomo.

(Mt 12.22-30; Mr 3.19-27)

¹⁴ Safoono Jesu iimitino ijico gaaniuhi saafi
miyaminaafico iimaasutiiibo iicauboco. Jaabo
ihiji ihinuunobuunati imiyaminaafi iimaacuui.
Jaaneri sihidii miyaminaa jabafituuhi.

¹⁵ Jaarunaa saatoho nuuhi: Jaani iimitino
ijimico gavaracuhicahi, ijimi aivojiiibo Beelzebu
onoobo mityari, noomoro.

¹⁶ Jaanoti saatoho Jesuco inisumo dilluhicauhi
sihidii ejeevano niquejeonoco.

17 Jaarunaa diito esamaajeque agaajaciuboro diitoco nuuhi: Saafi aivojiībo miyaminaa ijeevadi saaje udugaacamaaimoro sanomīro imonicasiruva diibo aivoji finijirahi. Tolliro saajaaoto sanomīro igaicaucasiruva finijirumo.

18 Sabadiro Satanasī iyotomaryo imoonicasiruva, ¿milli bu imitya guenene icajirahi? Jilli neehi, ijimī aivojiībo Beelzebu mityari buhi uujoho ijimico agañino uco meneeneguiiha.

19 Jaanegui uujoho Beelzebu mityari agañihachiji, ¿nacu mījoho mityari amīhai jiībogominaa ijimico buhi gañihicahi? Jaamaño diito amīhaico gaajasuhi amīhai sicamañoooco mihiimaanoco.

20 Uujoho idīboro Moocaani mityari ijimico buhi gañihicahi. Jaanoti magaaaja amīhaivi Moocaani aivojī agasecuunoco.

21 Saafi miyaminaa sefano añijinoma iijaco otoomoobo iicasumi ineheje imino icahi.

22 Jaarunaa sifi janaanicī eseфаabo asaaboro diiboco iguiinoniīboro ihañijinoco dumitiīchihitoonovī equehecutehicanoco. Jaadī inehejeque iīcīboro sitaama ifehi.

23 Jaabadī tajaagodī iicatiībo taminaafi, bu tajaagovī iigaiyīcitiībo jilliro fahigovavī gavara-cusuhi.

Iimitino Ijī Dojicuviro Siino Uhuuminicino.

(Mt 12.43-45)

24 Iimitino ijī miyaminaafitī ihiinoobo foonicihiī, ifigaimañehijedī ijaguisiquī guinooboro. Jaaruubo aatyimecuutisumī

esamaahinihibo: Dojicuviro uumiji taajajaago toojati asaahinihigovi, noobo.

²⁵ Jaabo siino uhuumiibo atyimehi miyaminaafi jeebico iija imino imibachucinja imino iguijaacinibadi icaaboco.

²⁶ Jaanegui ofoobo siino icitefiibo sahuse juugahuseti miimisiici idino aivo diibo janaanici iimitino ijimico. Jaamo paryi imiyaminaafi jeebifaño ijicafotomoro icafihi. Jaaneri imiyaminaafi iticoni imitino iicauno janaanici aivo imitino minifetefihi.

Miyanotiro Imo Imo Mihicano.

²⁷ Jilli Jesu nuunaaca saafigo gaigo miyaminaafeeneti sefano nuuhi: ¡Imicani icago ico eseemevaugoro ico ifiivusuugo! noogoro.

²⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: ¡Imi janaanici imino Moocaani onoonoco uguubumoro omoonimo! nooboro.

Imitino Miyaminaa Sihidi Ejeevano Ifusuco Dil-luhi.

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Jaanaa sihidi Jesujaago miyaminaa igaivomoro saahicauhi. Jaanegui ticonubo ihiimaabo. Jisumio miyaminaa aivo imitih. Jaamoro dillumo sihidi ejeevano ifusuco. Jaaruno ifusurajitih; idinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas ifusuta iicaubadireji.

³⁰ Jaabo Jonas Ninive cuumi miyaminaadi ifusubadi iicaubadi tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jisumio miyaminaadi ifusubadi icaji.

31 Ufucu Moocaani, niinoono ajaadufucu jisumio miyaminaaco Saba onoocuumi jiinjeko aivojigo agañiivogoro diitoco janaanici guinoniji, diigo aivo tehesirunoti Salomon gaajaco iguubuqui asaaumaño. Jaarunaa jino am#haifeeneri Salomon janaanici uujoho iicaabo icahi.

32 Jaabadiro Ninive cuumiminaa niino jaadufucu agañiivomoro jisumio miyaminaaco guinoniji. Mi#ro Ninive cuumiminaa imitico jeevesuhi Jonas diitoco Moocaani unuunoco ij#buguusumi. Jaabadiro jino Jonas janaanici uujoho iicaabo jino am#haifeeneri icahi, nooboro.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Mt 5.15; 6.22-23)

33 ¿M#joho c#jigai mecucio inifutusumoro otoovohigo ficutat#hi, guirihilluguiino? Caamo mificutahi fa#noojavi ij#cafotomo iseseque ihaty#mequi.

34 Mi#ro saafi ihaall# iimit#bo imino icajit#rahi. Jaabadiro saafi ijeeb# iimit#bo imihuset#hi. Jaabo imitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeeb#co iimibachuhachiji imihuset#jiibo. Moocaani iimogobadi icacuj#ibo.

35 Jaanegui dees#cini: Uujoho imihuseebe, unuuruno dijeeb#ifaño iimitino icadino.

36 Jaanoti pary# dififaño imino, imitino aivo achahahachiji, pary# difi imino #fuvusujino c#jigaimecu ico ifoovori aach#cin#badi, nooboro.

Jesu Fariseomi, Caatin#minaa Icamoco #bauhi.

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

37 Jaabo Jesu ihiimaaunoco iimivuudi, saafi fariseomi^oobo Jesuco coovauhi iijajaago imachutequi. Jaanegui Jesu ufuuboro casⁱvuuhi imachuqui.

38 Jaarunaa ifariseomi^oobo jabafiituuhi Jesu diito tajⁱba onoobadi ihuseque nitamaaitⁱbo amachuunoti.

39 Jaarunaa Aivojⁱbo Jesu nuuhi: Amⁱhai fariseomiⁱ minitihi guirihilluno, butajene icano allicoro. Jaanoti amⁱhai, amⁱhai jeebⁱfaño gahafⁱcinihi imitino momoonimoro mananivahicanehejeri.

40 ¡Gaajaticanimo! ¿Jana nacu magaajatihi allionoco eheetavuubo tolliro fañoonoco eheetavuunoco?

41 Jaanegui amⁱhai jeebⁱfaño iicanoti ⁱdaasufimedi mahaci. Jaadi jari paryi amⁱhai ifi imiteji.

42 ¡ⁱdaasucaniji amⁱhai fariseomiⁱ mihicano! Amⁱhai Moocanidi fahuseeciti sahaame mahacihi menta aameti, ruda aameti, paryi basuta mamachufinehejeti icano. Jaarumo sitaaco imino momoonitihi Moocanico magaijitihi. Jinooco jeevesutimo fanocicoro momoonijirahi.

43 ¡ⁱdaasucaniji amⁱhai fariseomiⁱ mihicano! Sinagogajafaño mufuusumi imiyaano icaganocoro mihimoyⁱcifihi. Tolliro jⁱhaiñofaño imino amⁱhaico idillunoco mihimoyⁱcifimo.

44 ¡ⁱdaasucaniji amⁱhai caatiniminaa, fariseomiⁱ icamo: Mojeebⁱ imihi, noomoro sitaaco mabañifimo! Cⁱhoji toovono icahojibadi mihicamo. Jaahojihallidi miyaminaa toojico

gaajatimo toojihallidi #gonicibadi mihicamo, nooboro.

⁴⁵ Jaanegui caatiniminaati saafi iimusuuhi: J#bogominaafi, m#haico eneejiruno tolli neehi, nooboro.

⁴⁶ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: #daasucani am#hai caatiniminaa mihicaji! Am#hai #itaaco bocinoco mifiisesuhicahi m#hai#nooba ajaabicitinoco. Jaamoro am#hai jilli usegai sagaibari mudud#chicat#hi.

⁴⁷ #daasucaniji am#hai mihicaji! Moocaani iimaaminaa c#hoj#nohallico misumesumoro mihimibachunoco meheetavehicahi am#hai eedeetem#hairyo agaicaaumo c#hoj#noco.

⁴⁸ Jaamo tolli momoonimo am#haihalliviro mij#beguehi am#hai eedeetem#hai omoon#unofa#odi mihicanoco; M#ro diito gaicaaui. Jaamo c#hoj#noco am#hai meheetavehicahi.

⁴⁹ Jaanegui Moocaani igaa#afeenedi neehi: Galluuj# Moocaani iimaaminaa, Moocaani minisuminaa icamoco. Jaamoti saato#hoco gaicaaujimo, saato#hoco #daasuno moonijimo.

⁵⁰ Jaamo jisumio miyaminaaco Moocaani ihi-imaaminaa t#joho jaadaco #ciji jiin#je ifiivuunoti jisumiv# iicaumoco diito agaisiraic#umo t#joho jaadaco,

⁵¹ Abel t#johoti it#con#bo Zacariaco Moocaani ii-jafa#o, Moocaanico ijeec#vequi asim#co agaicaau-fima#oti iimimecu situv# agaicaaubo t#johov# ni-jequeenij#bo. Jaanegui am#haico neehi: Jisumio miyaminaaco Moocaani ihiimaaminaaco agaisiraic#umo jaadaco #ciji.

⁵² ¡Ídaasucani amíhahi mihicaji caatiníminaa! Tuhugari ofoomoro agaajajiruno llaveque mafaatanimoro mijicafototíhi, bu ijicafetejirumoco mijicafutusutíhi, nooboro.

⁵³ Jíllí Jesu diitoco unuunoma iicamo fariseomí, caatiníminaa icamo síhídí díibojaa ísífiratumoro tícovauhi fanoovaco idillumo.

⁵⁴ Ífurumo díiboco síibadí onoonohallítí aivojító ímega díibohallíví ímitíno íjíbéguequí.

12

Uujoho Imihusehi, Noomoro Abañífmohallíví Íjíbogono.

¹ Jaanaaca aivo síhídí míyamínaa íigaívuumo íjene quícucasíhícauí. Jaanaa Jesu ítíconí íjíbogomínaaco nuuhí: Mehésícíní fariseomí juurísutagúíjí: Imihusehi, noomoro abañífinotí.

² Aivo chahano afatanícíníno, atýímeratíno íicano. Jaabadíro chahano otoovono, gaajaratíno íicano.

³ Jaamaño amíhahi fucu cívohí munuuruno cu-uje séséhígo guubuvusují. Jaabadíro toovono mecufaño guhugaco mafabaacumoro jaabañogayí míhíímaaruno, coovano noocafetejí ííja níjequetí.

¿Míico Fíne Míhígúíjírání?
(Mt 10.28-31)

⁴ Tañahabomí, amíhaíco neehí: Míhígúíjíránínaa oono míyamínaa ífíco agaícaaufímoco. Jaarunobuunatí míllí mínoco moonícujítírumo.

⁵ Jaanotí náha ídííbocoro míhígúí ígúí-jénínobuunatí tollíro íjéebíco cíjígáífaño

agañijiruubo mityama iicaaboco. Diibocoro mihigui.

⁶ Miiro sahusedimo joomico mijeegayiciriro manaajenichi. Diito iicarumoti Moocaani jaba-jeevetihi.

⁷ Miiro paryi amiihai nigai ijeene paryi oovocinicuuhi sajehesari. Jaanegui mihiguijirahana, miiro amiihai sihidi joomi guiraarumo janaanici magaijicafetehi.

Miyaminaafeenevi Jesucristoco: Miyaabo, Onoomo.

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Amiihaico neehi: Miyaminaa imefeenevi uco: Miyaabo, onoomoco, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tolliro Moocaani toomominaa imefeenevi: Miyaabo, neeji.

⁹ Jaanoti uco utuunamaaimoco tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tuunamaaiji Moocaani toomominaa imefeenevi.

¹⁰ Tolliro cajaanoyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno diitoco buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitihii jiihallivi, bu ufucu niquejeve icano.

¹¹ Amiihaico sinagogajafaño fagominaa aivojito icanojaago asatyusumi; ¿Milli fine iimusuji? ¿Milli fine neeji? noomoro gaihuiba mihicadino.

¹² Tolli mihicasumi Moocaani Gaija jibegueji milli mihiimusujinoco, nooboro.

Sihidi Nihibamima Iicaubo.

13 Jaanaa saafi miyaminaafeeneti Jesuco nuuhi: Jibogominaafi, tañahaboco dinoo guhirubihivi nehejetu uco feenedi ihaciqui, nooboro.

14 Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu miijoho uco amihaihallivi ficuuhi fagominaati nihibami dugaacuminaafiti? nooboro.

15 Siino nuubo: Amihai ifico magaihuini. Jaamoro sihidi sinehejeque mihimoyicidino; Miyaminaafi ifi sihidi sinehejema iicanoti saatihii, nooboro.

16 Diitoco jilli oovicuubo: Icaubo saafi sihidi sinehejema iicaubo. Jaabo ijiinijeque abasuuno sihidi noovauhi.

17 Jaanoco aatyimeuboro esamaaiubo: ¿Milli fine mooniji? Chahano aivo tabasuta noovaco ificujiruno,

18 nooboro esamaaihicaubo. Jaadi nuubo: Gaa-jacuuhi omoonijinoco. Tamachutanoco ificuhica-jaanoco agavaracuuboro siino coojano eetaveji. Jaaboro tojaajefañoo paryi tabasuta noovataco ficuji paryi tañeheje icanoco.

19 Jaaboro tajeebico neeji: Tajeebii, sihidi sinehejema diicahi ajashutino ficabano ticovovi. Jaanegui daguisi, machu, daadu. Jaanoro imo imo diica, nooboro.

20 Jaarunaa diiboco Moocaani nuuhi: Iijoho agaajatino miyaminaafi, jaachiijo fucuro gujeveji. Jaanobuuna, ¿miidiji fine toono paryi ificuno? nuubo Moocaani.

21 Jilli icafiibo miyaminaafi sihidi sinehejeque ifiguiiharo ititibanibo. Jaaruubo Moocaani imefeenevi idaasuubo.

*Moocaani Iseemeque Teemefihi.**(Mt 6.25-34)*

²² Jaadi Jesu ij#bogominaaco nuuhi: Am#haico neehi, gaihuiba mihicadino: ¿Jinejeque mamachuji, guijevetimo mihicaqui? ¿Jinejeque mij#cafeteji? noomoro gaachehuti mehesamaaidino.

²³ Mofi machuta, gaachehu icano janaanici jaaducafetehi.

²⁴ Memeeeci uuhimico abasumoro icitatirumo imachuta iijanoma chaharumo. Jaarumoco Moocaani machutaaco acifihi. Jaamo diito joomi janaanici#vi am#hai majaaducafetehi.

²⁵ ¿Nacu cajaanoty fine gaihuiba iicaneri ifico janaanici medio metro ticovovi caamuvutusujirahi?

²⁶ Jino tih#tiruunoco momoonijitirumo. ¿Collihi sinehejeque mehesamaaimoro gaihuiba mihicahicahi?

²⁷ Eneecau oono deecanoco mih#finici, dudicamaaitiruno jaadahunoco eetavotiruno imino ujusinoco. Jaanoti aivoj#bo Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihi.

²⁸ Jaabo Moocaani #aavahu icarunoco imino gaachehuco mij#hacubadi omoon#bo safucu jahisi icano sifucu c#jigaifa#o mij#gasufirunoco. Jaanegui am#hai miyaminaa ajashuno mimiyaavogomo, ¿collihi mimiyaavogotih? Jaabo #aavahu janaanici am#haico imino j#cujiibo?

²⁹ Jaanegui ¿jinejeque mamachuji? ¿Jinejeque mahaduji? noomoro gaihuiba mihicadino.

³⁰ Mi#ro imiyaavogotimo id#noro jiini#jeonehejequere guinefihi. Jaanoti am#hai

Caani niquejefaño iicaabo.* Jaabo gaajacuuhi amiihai paryi tonehejeri mucuujivaachunoco.

³¹ Jaanegui iticoni Moocaani aivojico miguiino. Jaadi jari paryi tonehejeque bu magaayiciji.

Mubusumijema Niquejefaño Mihicano.

(Mt 6.19-21)

³² Mihiguijarahana amiihai agaijimo amiihai mahajashurahi. Jaarumoco Moocaani ihaivojico aacinoco imeguehi.

³³ Amiihai nehejeque manaajemere iidaasumoco mahaci; jilli meheetavo unucujitino lleegucuco niquejefaño ifinjitinonehejeque mificu tahi nanivaminaa achahahigo amiihai nehejeque deera ifinisutihigo.

³⁴ Miiro amiihai busumijeene iicahigovi tolliro amiihai jeebi icajirahi.

Mihimibaivomoro Mihicacu.

³⁵ Mihimibaivomoro mihica amiihai cijigai me-cunoco minifutusumoro.

³⁶ Ihaivojibo ataabatoobo agasebeque iguhugati ocoovasumiro ifaayiciqui iicojiminaafi otoomonicibadi.

³⁷ Imicani icajimo ihaivojibo jeevivominaa diiboco toomomovi agasesumi. Miyanotiro amiihaico neehi: Ihaivojiboro iimibaivooboro diitoco casihacuji, jaaboro imachutaaco diitoma ifejiibo imachuqui.

³⁸ Jaamovi diibo fucufeenevi, cuujetavi icano toomomovi agasehachiji imicani icajimo tolli iicano jeevivominaa.

* **12:30** Moocaani

39 Jinooco magaaaja iija abajaabo tusumi nani-vaminaafi asaanoco igaajaruva cigatiibo teeme-jiruubo. Jaaboro iijaco faayicisujitiruubo diibo nehejeque nanitiibo iicaqui.

40 Jaaneguiiha amihai mihimibaivo-moro motoomo mehesicinitinaaca uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo siino saaji, nooboro.

Imino Jeecivominaafi, Iimitino Jeecivominaafi Icano.

(Mt 24.45-51)

41 Jaanegui diiboco Pedro dilluuhi: ¿Aivojiibo, jino odoovicino mihaidiro nacu fameediro? nooboro.

42 Jaanegui Aivojiibo nuuhi: Cajaanihacho ihaivojiibo cojiminaafi imino iicaabo agaajaaboco iijaminaaco otoomooboro machutaaco ihaciqui ificuubo.

43 Imicani icajiibo ihaivojiibo agasesumi imino mooniboco aatyimevasumi.

44 Miyanotiro amihaiico neehi: Diiboco ihaivojiibo paryi inehejehallivi aivojiboti ficuji.

45 Jaanoti imitino ijeebifaño esamaaiboro: Fine tahaivojiibo goovajitino agasene, nooboro saatoho ihaivojiibo jeecivominaaco idaasuno omooniboro, ticovono amachuuboro, aaduuboro iguiriicavoobo.

46 Jaanaa diibo gaajatinaaca cufucuhacho ihaivojiibo gaseji. Jaaboro diiboco sihidiro ahaamiboro ficujiibo saatoho iimitimoco omoonibadi iicaqui.

47 Jaanoti ihaivojiibo atajjibanoco gaajacuruubo iimibaivooboro omoonitiibo sihidiro aamicafeteji guiraano.

48 Jaanoti saafi gaajatibo imitinoco omoonihachiji midino amicafeteji. Miuro Moocaaniti guiraano agaayichiniboco, bu guiraajino idilluno. Jaabadiro guiraano ificusuboco, bu guiraajino idilluno.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Mt 10.34-36)

49 Uujoho saahi jiiñjehallivi ciiñgaico inifutusuvaabo; Imeguehi jisumiro ijigacuunoco!

50 Nitisubadi idaasufañodihica nisucafeteji. Guiraacani idaasuno icahi toono afatyotinochuta!

51 ¿Nacu fine amiihai uco: Jiiñjehallivi sajeebi icaco sivaabo, noomoro mehesicinahi? Jaarunaa amiihaico: Chahano, neehi. Jilli uujoho miyaminaaco dugaacusuhi.

52 Jaamaño jisumitiro sahusedimo sajaato iicamo dugaaveji miimisiici, saafi icamo miimisiicihallivi; bu miimisiici, dugaaveji miimisiici, saafi icamohallivi.

53 Caani illima moonicasiji, bu illi caanima moonicasiji icano. Tolliro seeji illehallivi, bu ille seejihallivi icano, tolliro iyaaja ibaabohallivi, bu ibaabohallivi iyaaja dugaaveji icano, nooboro.

Ificabavanoco Magaajacino.

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

54 Tolliro bu Jesu miyaminaaco nuuhi: Jimañovi Jerusalevi oestejaagoti nijaba asaasumi mahaigueji meneefihi. Jaabadi icafino.

55 Jaanoti surjaagoti guibuhuba asaasumi ficabavajino monoonicahi. Jaabadi icafino.

56 ¡Bañiifiiraminaa! Niquejeguiino iicanoco, jiinjehallivi iicanoco icano magaajarumo. ¿Collihiica magaajatahi amihai mihicanoco?

Diminaafima Sajeeb# Minifoto.

(Mt 5.25-26)

57 ¿Collihiica amihairyo mihimibachutihi?

58 Saafi ijoho idihegueebe dihallivi aivojitoco ijibogotooboma ufuusumi jhaivi diiboma imino diimaa. Jaamisiro siino mihimitocasi ico dugaacuminaafijaa satyediibo. Jaabo dugaacuminaafi ico sisiminaafico acijirahi. Jaabo isisiminaafi ico civojafaño jhacujirahi.

59 Jaanegui ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

13

Amihai Imitico Mejeevesutihachij# Famooro Mifniji.

1 Tusumi saatoho Jesujaa asaaumoro diiboco jibuguumo Pilato Galilea gaifimico agaisiraicuboro Moocanico ijeeceivequi asimico agaisiraicumotijohoma diito tijohoco acahiseniunoco.

2 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jito Galilea gaifimi famoova janaanici fine iimitimaño jilli icamo, noomoro fine mehesamaahi?

3 Amihaico chahano neehi: Tolliro amihai, amihai imitico mejeevesutihachij# pary# mifniji.

4 ¿Nacu fine amihai joono Siloe torrehaci dieciotchodimohallivi Jerusalem aacutuuneri iguijeveumoti: Fine tahi iicamo janaanici imitimo, noomoro mehesamaahi?

5 Amiihaico chahano neehi: Tolliro amiihai, amiihai imitico mejeevesutihachiiji paryi mifiniji, nooboro.

Higuera Onooho Imohovi Ohoovicino.

6 Jaaboro Jesu jilli ohoovicuboro nuuhi: Saafi miyaminaafi ibasutaho Higuerahoma icauhi. Jaahoco meecituubo fine noovacuuho nooboro. Jaarunaa noovautiho.

7 Jaanegui ibasuta toomominaafico nuubo: Meei mificabaci, saficaba icano sanohallivi meecivahicarahi. Jaaruubo inoovaco atyimetatiji. Jaanegui, diillucu; ¿Collihi bu toonovi onoovatihoo icajirahi? nooboro.

8 Jaarunaa toono toomominaafi diiboco iimusuuhi: Aivojiiibo, jaafahi jificaba icaho; ijiinijeque seediibo tanusuji.

9 Jaadi fine jari noovajiho. Jaanoti onoovacutihachiiji jei diillu, nooboro.

Jesu Jaguisisumi Iyoobai Iimitigoco Buheesuhi.

10 Safoono jaguisifucu Jesu sinagogajafaño jiiibeguehicauhi.

11 Jaanaa tahi icaugo saafigo gaigo dieciocho ficabano ticovovi iguihuvaugo, iimitino iji omoonuneri iyoobai fañoviro tejeeveuhi. Jaaneri sanoticovoro jullevecutigo.

12 Jaagoco Jesu aatyimeuboro ocoovauboro nuuhi: Gaigo, diguihuvatihuheetecu, nooboro

13 ihusenegue diigohallivi ficuubo. Jaasumiro diigo sanoticovoro ujulleveugoro ticovauhi Moocanico iimogo.

14 Jaarunaaca sinagogaja aivojiiibo Jesu jaguisisumi diigoco ubuheesuunoma iicaubo

sihidi isifiratuuboro miyaminaaco nuuhi: Sahuse juugahuseti safucu icano icahi mududicamaaiqui. Jaasumi masaa amihai ibuheesuqui jaguisisumi icatino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui Aivojibo Jesu diiboco iimusuhi: Bañifiraminaa, jaguisisumi icarunaaca amihai joomico misinimoro masatyefihi nifaihuti mi-hisuutomo.

¹⁶ ¿Jaanegui jaamo Abraham iyaaicigaico Satanas guihuvari dieciochodino ficabava ticovovi isisihinigoco, jaguisifucuvi iicanegui nacu misi-naayujitirahi? nooboro.

¹⁷ Jilli Jesu unuuneri, paryi diiboco ijihaveumo nucufeveuhi. Jaarunaa saatoho miyaminaa imo imo icauhi, Jesu sihidi jeevanoco omooninoco aatyimeumoro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Jaaboro Jesu nuuhi: ¿Jinejebadi fine jeevano Moocaani aivoji? ¿Jinejevi fine ooviciji?

¹⁹ Fine mostaza noovatabadi jeevano. Jaano tooico miyaminaafi abasuno ujusinoro guiraaho imohoti minifetehi. Jaahohaafenevi joomi agahafomo ihiicunoco eetavehi.

Juurisutaguijivi Ohoovicino.*
(Mt 13.33)

²⁰ Jaadi nuubo Jesu: ¿Jinejevi oovicijirahi fine Moocaani aivojico?

²¹ Fine juurisutaguijico gaigo itacufaño minooci, sano icano ohoovogoro ificuuno paryi iitacuco adichi, nooboro.

* 13:19 Levaduraguijivi Ohoovicino.

Ijene J#hai Aamiji.
(Mt 7.13-14, 21-23)

22 Jaabo Jesu Jerusale cuumijaago ofoobo j#hai#vi afatyocuumijev# j#bogooboro feehicauhi.

23 Jaanaa saafi diiboco dilluuhi: Aivoj#bo, ¿naa m#dimoro taajaji? nooboro.

Jaanegui nuubo:

24 Miguiino jaamo ijene j#hai aamij#riro† mij#cafetehi. Jaanegui am#haico neehi: Sihidi miyam#naa imegueji ij#cafotonoco. Jaarumo j#cafetejitihi.

25 Iija abajaabo aga#iivooboro iguhugaco afabaacunobuuna am#hai jahisi mihicamo, mocoovaji: Aivoj#bo, m#haico faay#ci, noomoro. Jaarunaa diibo am#haico iimusuji: ¿M#joho am#hai? Am#haico uujoho gaajatihi, nooboro.

26 Jaanegui am#hai mit#covaji diiboco monoomo: I#ma m#hai mamachuhicauhi, mahaduhicauhi icano toll#ro #joho muucuumijefa#o d#beguehicauhi, noomoro.

27 Jaarunaa am#haico neej#ibo: Am#haico nuucuuhi, am#haico uujoho gaajatihi uuditi# buh#gov# miminifoto am#hai iimit#noco momoon#fino miyam#naa.

28 Jaamo ta#igo mataacasimoro am#hai igai#ooco mohoj#suji. Abraham, Isaac, Jacob, pary# Moocaani iimaam#naa icamo Moocaani aivoj#fa#o icamoco maaty#memere am#haico diitoti# buh#gov# aga#i#cuumo mihicajimo.

29 Jaanaa toll#ro fah#govati# miyam#naa saaji Moocaani aivoj#fa#o acas#vomoro imachuqui.

† 13:24 Griego ij#ri: aajashuno guhuga, noono.

³⁰ Jaasumi miyaminaa jisumi guinovɪ iicaru-
motɪ tusumi saatoho sihidɪ ejeevamotɪ minifeteji.
Jaanotɪ jisumi sihidɪ jeevano iicarumotɪ saatoho
tusumi guinovɪ minifeteji, nooboro.‡

Jesu Jerusale Cuumihallivɪ Taahi.
(Mt 23.37-39)

³¹ Jaafucu fariseomɪ asaaumoro Jesuco nu-
uhi: Jinootɪ sihi fuucu Herode imeguehi ico
agaicaaunoco, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuuhi: Mofoo, jaamoro
toonaamuhuco monoo: Jaachiiji, civohogo icano
imitino ijimico buhi gavaracuji, iguihuvamoco
buheesuji icano. Jaabo civohogo sesevedɪ
imiveji.

³³ Jaaruubo ofoohigo feeji jaachiiji, bu civohogo,
bu sesevedɪ icano. Millitɪ bu Moocaani
iimaaminaafi Jerusaletɪ buhigovɪ guijevejirahi.

³⁴ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amɪhai
Moocaani iimaaminaaco magaisiraicifiihi,
tolliro Moocaani amɪhaijaago jibogominaaco
agalluumoco guisibaneri mahaamifiihicahi.
Jaanotɪ uujoho imeguehicahi fahiijivaro
tuucuumi seemeque tajaagovɪ iigaiyɪcinoco oono
catava iseemeque ijjecuguiino ificuunicibadi.
Jaarunoco amɪhai mihimeguehicatɪhi.

³⁵ Eneecau bu magaaja amɪhai iijano
jihovonodi fiiveteji. Jino amɪhaico neehi: Uco
siino mahatyimecuujitɪhi jari johono uco: Imicani

‡ **13:30** Griego iijiri noono: jisumi dojicuvɪ iicarumotɪ tusumi saa-
toho imegavɪ minifeteji. Jaanotɪ jisumi imegavɪ iicarumotɪ saatoho
tusumi dojicuvɪ minifeteji.

Aivoj#bo momofeenedi asaabo, meneejifucu agasetinohachuta, nooboro.

14

Jesu Icid#hallivi Nifaihu Agahafuuboco Buheesuhi.

¹ Safoono jaguisisumi Jesu fariseomi aivoj#bo iijafaño fuuhi imachuqui. Jaaboco saatoho fariseomi #finic#hicauhi.

² Jaanaa Jesu imega icid#hallivi nifaihu agaha-fuuneri iguihuvaubo icauhi.

³ Jaanegui Jesu fariseomi, Moise taj#ba j#bogom#naa icamoco dilluuhi: ¿Fine jaguisisumi mubuheesujirahi iguihuvaaboco, nacu mubuheesujit#rahi? nooboro.

⁴ Jaarunaa diito iimusuut#hi. Jaanegui iguihuvauboco #ciuboro buheesuhi. Jaaboro diiboco agalluuboro

⁵ ifariseom#co nuuhi: ¿Cajaatyo fine am#haiti am#hai jooi ifapaajefaño aacotooboco mihic#jit#rahi jaguisifucu iicaneguiiha? nooboro.

⁶ Jaarunoco mill# iimusuut#mo.

Taabava J#baimojaago Ucuuhuvamo.

⁷ Jaanaa Jesu #finicinaaca ucuuhuvaumo asaamo imiyamañ#jeviro cas#camaa#hicauhi.

Jaanegui Jesu oov#icifeenedi diitoco faguuhi:

⁸ Saafi #co taabava j#baimojaago ucuuhuv#sumi imiyamañovi cas#vedino, fine gasejiruubo sifi di-janaan#i iicaabo.

⁹ Jaanegui am#sico ucuuhuvaabo asaaboro #co neejirahi: Jahigovi diica tomañovi

jaani icasivequi, nooboro. Jaanegui ijoho unucufevebere diito allibavi feejirahi.

¹⁰ Tolle icatino, ico ucuuhuvusumi ofoobo allibavi casivo. Jaachiji fañoojaobo asaaboro ico neeji: Tañahabo, jahi imiyagahallivi casivoto, nooboro. Jiliti jari imiyaamo amachumofeeneri diicaji, nooboro.

¹¹ Jaabadi ujoho mityahi onoobo guinovi ficucafeteji. Jaanoti miyaabo icaruubo mityahi onootibo miyaaboti ficucafeteji, nooboro.

¹² Jaadi bu fañoojaoboco nuubo: Jibaimofaño machutaaco edeetavusumi digataavominaacoro, dinahabomico, diyotoco, difitino iica inihibamivamoco icano cuuhuvadino, tolliro bu diito ico coovajirahi. Jaamaño diitoco ocoovano jaadaco diicicujirahi.

¹³ Tolle icatino; jibaimoco edeetavusumi jidaasufimoco, ifino imitimehejeque, jgotimehejeque, aatymetimehejeque icamocoro cuuhuva.

¹⁴ Jaadi jari imo imo diicaji ico diito jaadujirahi. Jaaruno jaadaco gaayiciji ufucu jari iimifimo siino ubuheetesumi, nooboro.

Iguiraano Jibaimovi Ohoovicino.

¹⁵ Jilli Jesu unuunoco saafi igiciniumañoti Jesuco nuuhi: Imicani icajiibo Moocaani aivojifaño machutaaco amachuubo, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Safoono saafi eetavuuhi machuta jibaimoco. Jaaboro tajibauhi sihidi miyaminaaco icuuhuvaqui.

¹⁷ Jaanaa amachucujino iicacuunegui iicojiminaafico galluubo, ucuuhuvaumoco

ij#beguetequi: Masaacu paryi fanooro icacuuhi mamachuqui, nooboro.

18 Jaarunaa famooro ticovauhi onoomo; saafi nuuhi: Jaachiijiro jiinjique naajejehi. Jaanoco meeciteji. Jaanegui ico neehi: Feejitihhi, nooboro.

19 Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachiijiro fahuseecidimo bueymico naajejehi. Jaamoco nisuteji. Jaanegui ico neehi: Feejitihhi, nooboro.

20 Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachiijiro atyabaco icijehi. Jaanegui ico neehi: Feejitihhi, nooboro.

21 Jaanegui ijeecivominaafi uhuumiuboro ihaivoj#boco j#bogovauhi pary#cino. Jaaneri ihaivoj#bo isifiratuuboro, ijeecivominaafico nuubo: Goovano difoo cuumi j#haiñeri. Jaaboro siva #daasufimoco, ifiino iimitimehejeque, #gotimehejeque, aatyimetimehejeque icano, nooboro.

22 Jaanobuunati ijeecivominaafi nuuhi: Aivoj#bo, onobadi moonicuuhi. Jaarunofaño icanehiica saatoho iicajirumañeje, nooboro.

23 Jaanegui ihaivoj#bo diiboco nuuhi: Siino difoo. Jaaboro buhigueeje j#haiñofaño iicamehejeque d#cito taaja igahafequi.

24 Miyanotiro am#haico neehi: Iticoni ucuuhubarumo tamachutaati ajashuno it#vejitihhi, nooboro.

Cristo Doj#cuti Ofoomo Jilli Icaji.

25 Jaanaa Jesu doj#cuti sihidi miyaminaa feehecauhi. Jaanegui doj#cuviro diitojaa #meveuboro nuuhi:

26 Saafi tadyoj#cuti asaanoco iimogoobo caanico, seejico, mogaico, iseemeque, inahabomico,

inagomico, bu ifi icarunoco icano ijihvetiibo tadyojicuti saajitih.

²⁷ Tolliro tamomohalliti ifico iguijenisunoco iimogotiibo tadyojicuti saajitih.

²⁸ ¿Nacu amihaiti saafi torrehacico eetavonoco iimogoobo iticoni tohaci ajaaducafotonoco gaa-jajiruubo? Diiboma imino ifetejidino iicaruva eetavejiruubo.

²⁹ Jaanoti ihimahacinocoro iticoniibo inihibami achahaneguiha ijeevesuruva tohacijeque aatyimeme diiboco dejecujirahi:

³⁰ Diibo jino ticonihinirahi eetavonoco. Jaarubo imivehinitih, noomoro.

³¹ Jaabadiro saafi aivojiibo siijiinijeo aivojiiboma omoonicasijisumi imiyaminaa diez mildimoma iicaabo. ¿Nacu fine veinte mildimoma diibojaa asaaboco guinonijirahi?

³² Jaarunaa diiboco sahigotiro igui-inonijirunoco agaajaaboro tehesibaacaro diibojaa jibogoco galluujiiruubo iimitocasiqui.

³³ Jaabadi cajaanihacho amihaiti paryi iinoco ejeevesutiibo tadyojicuti saajitih.

Imuhu Iimo Afatyusumi.

(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Imuhu imih. Jaarunaa iimo afatyusumi, ¿milli bu siino imitejiruno?

³⁵ Jilli magañitacuuhi jiinjeguiha imitino, bu abonoguiha imitino icano. Amihai nohojima mi-hicamo muguubu, nooboro.

15

Oveja Imitanovi Ohoovicino.

(Mt 18.10-14)

¹ Jaanaaca paryi impuesto jaadusuminaa, paryi imitiminaa icamo saahicauhi diiboco iguubuniciqui.

² Jaanoma icamo fariseomi, caatiniminaa icamo diibediti imitino neehicauhi: Jaani iimitimehejequere agaayiciboro diitoma machuubo, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco jilli oovicuhi:

⁴ ¿Nacu miijoho fine amihaiti ciendino ovejamima iicaabo saafi diitoti imitaruva noventa y nuevedimoco sihigo iimimañovi ificuhiniboro feejitirahi iguiinotoobo aatyimetinohachuta?

⁵ Jaaboco aatyimeebere imo imo ijjebahallivi ficuunichi.

⁶ Jaabo ijajaago agaseebere inahabomico, ifiitnominaaco icano ocoovaaboro neehi: Uuma imo imo mihica tahoveja imitahiniboco atyimecuuhi, nooboro.

⁷ Amihaico neehi: Tobadiro niquejefaño iicamo aivo imo imo icanichi saafi iimitibo iimitico ejevesuuboro iicasumi. Jaanoti noventa y nuevedimo iimitima achahamo iicamaño jinejeque bu jeevesujirumo. Jaanegui diito janaanivi imo imo icano saafi iimitico ejevesucusumi.

Nihibajevi Imitajevi Ohoovicino.

⁸ ¿Nacu cajaamo gaigo fahuseecijeva inihbami iicanoti saje imitaruva cuugahuco

inĩgoro guijaagoro, iminogayi guinejitirahi aatyimetinohachuta?

⁹ Jaajeque aatyimecuudi inagomi, ifiitinominaa icamoco ocoovagoro neehi: Uma imo imo mihica; atyimecuuhi tañihibaje imitahinijeque, noogoro.

¹⁰ Amihaiico neehi: Tolliro Moocaani toomominaa sihidi imo imo icanichi, saafi iimitiibo iimitico ejevesusumi, nooboro.

*Inihibamico Sicamañovi Agañifjfibovi
Ohoovicino.*

¹¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Saafi miimisiici iseemene misima icauhi.

¹² Jaanaa iguihoobo caanico nuuhi: Guihi, jisumiro uco daaci dinehejeti ufucu uudi iicajirunoco, nooboro. Jaanegui caani diitisima inehejeque diitisima dugaacuui.

¹³ Jaanobuunati iguihoobo inehejeque anaajeuboro inihibamico allacaruuhi. Jaaboro toonoma tehesino siijiinijevi fuuhi. Jahigo paryi inihibamico iimitinovi gañiubo.

¹⁴ Jaanaaca diibo inihibamico agañicuunobuunati toojiinijevi sihidi ajeba icauhi. Jaaneri diibo ticovauhi sihidi ajebari iicaabo.

¹⁵ Jaanoma iicaabo dudicamaajeque guinutuubo toojiinijeominaafijaago. Jaabo diibo ifaafaimico tuumusuuhi.

¹⁶ Jaabo ifaafaimi machuta imitinoti imachuqui moonihicaurahi. Jaarunaa mihaiñooba diiboco toonoti acihicautihi.

17 Jaanoti esafutuubo: Guihirubi iijafaño sihidi idudicamaajeminaa machuta sihidi atyuvonicinaaca, uujoho jimañovi ajebari nacatehi.

18 Dojicuviro uumiji guhirubi iijajaago. Jaaboro diiboco neeji: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihicahi.

19 Jaanegui uujoho iimitimaño diseemenebadi icacuutahi. Jilli didudicamaajebebadiro uco deesinicu, nooboro

20 dojicuviro uumicuubo caani iijajaago.

Jaaboco tehesinotiro caani aatyimeuboro idaasuvuuhi. Jaaboro diibojaago ijinafatyuboro diiboco ihiibicituuboro niniciubo.

21 Jaanegui diibo caanico nuuhi: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihi. Uujoho iimitimaño uco diseemenebadi icacuutahi, nooboro.

22 Jaarunaa caani nuuhi ijeecivominaaco: Goovano iimichehuco mihicimoro diiboco mijihacu. Jaamoro usegaiviicuti ihusefa mificu, tihaijaajeti diiboco mijihacu icano.

23 Jaamoro niivigai icavaaboco mihicitomoro magaicaau, muduumoro jibaimoco meheetavequi.

24 Jaani taseemene uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahiniboco siino mahatyimeneguiiha, nooboro jibaimoco eetavuumo.

25 Jaanaaca ihamiyaabo sihi ifaguifaño icauhi. Jaabo jaahе asaubo guubuuhi agaaseme amasi-
vanoco.

26 Jaanegui saafiiti icojiminaafico ocoovauboro dilluubo: ¿Milli icano oono? nooboro.

27 Jaanegui iimusuubo: Dinahabo gasehi. Jaanegui diicaani iniivigai #cavaaboco gaicaausuhi milli icat#bo imino agaseneguiiha, nooboro.

28 Jaarunaa diibo ihamiyaabo sihidi isifiratuuboro jaahe fuuguut#bo. Jaanegui caani asaaboro diiboco noovauhi jaahe isaaqui.

29 Jaaboro caanico nuubo: Hiro gaajahi sihidi ficabano #ma dudicamaaihicahi diijico gañ#t#bo. Jaaruuboco safooba diniivim#ti saafigay#ba daacitat#hi, tagataavominaama j#baimoobaco eheetavejirunaaca.

30 Jaanoti jaani daachi dinihibam#co iimitino gaigoomima aga#n#boro agaseebedi naha diniivigai #cavaaboco gaicaauhi, nooboro.

31 Jaanegui caani nuuhi: Besha, #joho fahiijivaro uuma diicanic#hi. Jaamaño pary# tañejeje diino.

32 Jaanoti imino jisumi j#baimoco meheetavomoro imo imo mihicano, dinahabo uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, im#tahir#boco mahaty#meneguiiha, nooboro.

16

Iija Toomominaafi Iimit#bovi Ohoovicino.

1 Jaadi tolliro Jesu nuuhi ij#bogominaaco: Icaubo saafi sihidi nihibam#ma iicaubo, guubuhi iija toomominaafi diibo nehejeque sicamañovi aga#n#hicaunoco.

2 Jaanegui ihaivoj#bo ocoovauboro diiboco nuuhi: ¿Milli iicanoco #diti guubuhi? nooboro

didudicamaajeti paryi uco diibogo. Jisu tadyudicamaajeminaafiti diicacuujitih, nooboro.

³ Jaanegui iija toomominaafi esamaaihi-cauhi: ¿Milli fine icaji jisumi tahaivoj#bo tadyudicamaajeti uco agañidi? Sefatih jiinijeque eseedijiruubo nucufeguehi sitaaco nihibamico idillunoco.

⁴ Jaaruubo gaajacuuhi jilli saatohoco aamusunoti diito uco iijafaño tadyudicamaajema achahasumi agaayicijinoco, nooboro

⁵ coovaubo saafiiri paryi saatoho ihaivoj#boco edebeumoco. Jaaboro saafico dilluubo: ¿Minoodino #joho tahaivoj#boco debehi? nooboro.

⁶ Jaanegui diibo iimusuuhi: Debehi ciendino illuva tyigabaje diiribanoco, nooboro. Jaanegui iija toomominaafi nuuhi: Jino didebehaamene, goovano casivoobo bohonoti deetavo cincuentadino oono aameti, nooboro.

⁷ Jaabadiro sifico dilluubo: ¿Jana minoodino #joho tahaivoj#boco debehi? nooboro. Jaanegui diibo nuuhi: Trigoco ciendino ticovo tiyiva, nooboro. Jaanegui nuubo: Jino didebehaame, bohaameti deetavo ochentadino ticovo tiyivaro, nooboro.

⁸ Jaanoco ihaivoj#bo agaajaciudi nuuhi: Taaja toomominaafi gaajaabo aivono ifuuruubo, sitaama imino iicaqui omooninoco. Jiinijeo miyaminaa gaajahi jiinijeonehejeque, miyaavogominaa janaanici.

⁹ Jaanegui am#haico neehi: Jino iimitino jiinijeonehejeri gataavominaati mihici jiinijeoneheje ifinidi am#haico diito ufucu

niquejefaño ifinjitino iijanofaño igaayiciqui.

¹⁰ Miiḍirunoma imino omoonibo, tolliro iguiraanoma imino moonihi. Jaanoti ajashurunoma imitino omoonibo, iguiraanoma tolliro imitino moonihi.

¹¹ Jaamaño jino iimitino jinijeonehejeri imitino momoonimoco, ¿miiḍjoho bu amiihaico imiyaanehejeque acijirahi?

¹² Jaanoti sitaano icarunoco imitino momoonihicamoco, ¿miiḍjoho bu amiihaico acijirahi amiihaiñotiro iicaqui?

¹³ Chahaabo jeecivominaafi miimisiici aivojitisico ejeecivoobo, saafico ijiihegueebere, saaficoro gaijjiruubo. Saafima imino iicaaboro saafiditi imitino esamaajiruubo. Jaabadiro Moocaani, bu nihibami icanoco sano mejeecivejitirahi, nooboro.

¹⁴ Jaanoco fariseomi nihibamima imoyiciminaa iicamaño jilli unuunoco paryi uguubuumoro Jesuco dejecuumo.

¹⁵ Jaanegui Jesu diito nuuhi: Amiihai miyaminaa imefeenevi iminobadi mihicahi. Jaarunaa Moocaani amiihai jeebico gaajahi; miyaminaa sihidi jeevahibadi eesicininoco Moocaani jiiheguehi.

Moise Tajiiḍba, Moocaani Aivoji Icano.

¹⁶ Siicijeti Moise tajiiḍba, Moocaani iimaaminaa icano icahicauhi, Jua ifivutinohachuta. Toonotiro iimi Moocaani aivoji iiji jiiḍbogocafetehi. Jaamofeenedi famooro sefacinihi ijicafetequi.

¹⁷ Tihino niqueje, bu jinije icano ifinino. Jaano janaanici jeevano tajiiḍbati sasiḍugayi afatyejiruno.

*Jesu J#beguehi Gaigooco Ejeevesunoditi.
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12; Tolliro meeci Rm 7.1-3;
1Co 7.10-16)*

18 Saafi miyaminaafi mogaico ejeevesuuboro sifigoco #ci#bo iimitinoco eetavehi. Jaabadiro ejeevesucinigoco #ci#bo iimitinoco eetavehi.

Sihidi Nih#bam#ma Icaabo, Lazaro Icano.

19 Safoono icaubo saafi sihidi inih#bam#ma iicaubo. Jaabo iminoono gaachehunofaño j#camaa#hicauhi ovos#noono. Jaaboro fafucuvaaciviro j#baimoco sihidi ovos#noono. Jaanaa tolliro icaubo saafi

20 #daasuubo sihidi ic#n#sinoma icaabo baavi gic#nih#caubo inih#bam#ma iicaabo guhugavi.

21 Jaabomaje tuvaveguehicaurahi inih#bam#ma iicaabo machuta usuuv#neri. Jaaboco j#cum# asaamoro itujaavonoco nejeecuhicauhi.

22 Jaanofeene iguijeveubomajeque c#umo. Jaaboco Moocaani toomom#naa satyuuhi icojivi. Jaanaa tolliro bu inih#bam#ma iicaubo guijeveuhi. Jaaboco c#umo.

23 Jaabo inih#bam#ma iicaubo #daasuno icahicauhi iguijeveme iicaf#higo. Jaabo tahigoti caamoco emeeciubo atyimeuhi Abrahamco Lazaro iicojiri icaaboma.

24 Jaanogui coovadiivuubo: Guihi Abraham, uco #daasugo. Jaaboro Lazaroco taj#ba ofooboro ihusegai nijequeque nifaihufaño amatyusuuboro ta#e#jeba nijequeque is#cusuvaqui. Jino c#j#gaifaño sihidi #daasuno icahi, nooboro.

25 Jaarunaa diiboco Abraham nuuhi: Taseemene, desafoto j#in#jehalliri idiicahin#sumi imino diicahin#hi. Jaanoti Lazaro #daasuno icahui.

Jaaruubo jisumi juuga jacusucinihi. Jaanoti ijoho idaasuno diicahi.

²⁶ Jaanomaryo bu amihai mihaiti sicaisitu oon-aagonovi mihicahi. Jaamaño juugati tahi efeejirumo. ¿Milli bu feejirahi tahigotioto? ¿Milli bu juugavi fatyejirahi? nooboro.

²⁷ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jaaneguiha taca Guihi Abraham, ico neehi: Jaabo Lazaroco galluui guhirubi iijajaago,

²⁸ ofooboro sahusedimo tañahabomico ijibeguetequi. Jaanoti juuga jino idaasumañovi tolliro saadimo, nooboro.

²⁹ Jaaruuboco Abraham nuuhi: Diitoma icano Moise acaatinuhaamene, Moocaani iimaaminaa acaatinuhaamene. Jaanoco iguubuqui, nooboro.

³⁰ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jihhi, guihi Abraham, jaarunaa saatoho iguijevecuumoti diitoco ijibogoturuva iimitico jeevesujirumo, nooboro.

³¹ Jaarunaa Abraham diiboco nuuhi: Moise, Moocaani iimaaminaa icamoco uguubutihachijji, tolliro bu saatoho iguijevecuumoti ifuuruva guubujitirumo, nooboro.

17

Imitinofaño Agañisujiruno Nihicu.

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jaadi Jesu nuuhi ijibogominaaco: Icamo iimitino, miyaminaaco imitinofaño agañisuno. Jaarunaa idaasucani icajiibo sitaaco imitinofaño agañisuubo.

² Imijiruno diiboco guisibatyigabari icodaaheti muduujenimoro muuifaño magañino. Jaano

janaanici idasuno icajiruubo seemeneque imitinofaño agańisuubo.

³ Mehesicini amiñhai nahabo amiñhaico imitino omoonihachijí diiboco mihñba. Jaabo iimitico ejeevesuhachijí diiboma mihimibachucasi.

⁴ Safucuro sahuse juugahuseti mifooci icano imitino omooniboro, bu tonoodifovaro dijaa asaaboro siino tolli icacuujitíhi onoochachijí, imino diiboma mihimibachucasi, nooboro.

Miyaavogo Mitya.

⁵ Jaanegui iminĩsumĩnaa Aivojñbo Jesuco nuuhi: Miñhaico daamusu janaanici mimiyaaveguedqui, noomoro.

⁶ Jaanegui Aivojñbo Jesu diitoco nuuhi: Amñhai miyaavogo mostaza noovata toogaidino iicahachijí jiho sicomor onoohoco meneejirahi: Jinooti gajjuuvoho muuaifeenevi dulleevete munuuruva, amiñhaico tooho: Jii, neejirahi.

Jeecivomĩnaafi Omoonifno.

⁷ Amñhaiti cajaanihacho ijeecivomĩnaafima iicaruva ududĩcamaaihicaabo faguifańoti agaseebeque: ¿Nacu saacu, casñvoobo, machucu, meneejirahi?

⁸ Cha, tolli icatino. Fine meneejirahi: Tamachutaaco deetavoobo uco dihaivojñboco deecivo machuqui, aduqui icano. Jaadi jari ñjoho machuji, daaduji icano, meneejirahi.

⁹ ¿Nacu dijeecivomĩnaafico atajñbanoco eetavonohallivĩ graciaco daacijirahi? Tolli icatino.

¹⁰ Tolliro amiñhai Moocaani atajñbanoco mihimivucuudi monoo: Jilli mñhai mihñfono

jeeci vominaa jilli atajibano coro meheetavomaño, nooboro.

Jesu Buheesuhi Fahuseeci dimoco Foojohoma Icamoco.

¹¹ Jesu Jerusalejaago ufuubo fatyuuhi Samaria jiini je, Galilea jiini je icanofeenedi.

¹² Jaabo toojiini jeocuumi saacuumivi #futuubojago saamo fahuseeci gaifiimi foojohoma iicaumo. Jaarumo diiboti tehesino ujulleecamaaivaumoro sefano nuumo:

¹³ Jesu jibogominaafi, mihaico didaasugo, noomoro.

¹⁴ Jaamoco Jesu aatyimeuboro nuubo: Mofoomoro sacerdotemico mihifusuto, nooboro.

Jaanegui ufuumoti jiihaivi ifoojoho buuhi.

¹⁵ Jaanegui saafi ubuheecuunoma iicaubo dojicuviro uumiubo Moocaanico imooboro sefano.

¹⁶ Jaaboro Jesuguiino ememu#vuuboro jiini jehallivi javuvuubo graciao ihaciqui. Jaabou Samaria jiini jeoobo.

¹⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu famooro fahuseeci dimo mubheetihi? ¿Cuuca nacu saatoho nuevedimo?

¹⁸ ¿Jaani idiboro siicumioobo uumihi Moocaanico iimequi? nooboro.

¹⁹ Ifoojohoma iicauboco nuubo: Gañiivoobo, fucucu; imiyaavogomaño buheetecuuhi, nooboro.

Milli Fine Moocaani Aivoji Gaseji.

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Jaanaa fariseomi Jesuco dilluuhi: ¿Cusumi Moocaani aivoji gaseji? noomoro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Moocaani aivoji agasene siinoco mahatyimenicinobadi jeevatino.

²¹ Juu icacuuno, jahi icacuuno noorajitino, Moocaani aivoji amihafeeneri icacuuhi, nooboro.

²² Ijibogominaaco nuubo: Ufucu amihai mi-himegueji mahatyimeneque Miyaminaafibadi Ifi-ivuubo fucuti. Jaarumo mahatyimejithi.

²³ Jaasumi amihaiico saatoho neeji: Juu icacuuno, jahi icacuuno, noomoro. Diito dojicuti mefeedino.

²⁴ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino jilli jeevaji: Oono sisi niquejeguiinodi saanaago-jeti siinaagojevi anamebanicibadi.

²⁵ Jaaruubo iticoni sihidi idaasuno icaji, jisumi miyaminaa uco jihaveji icano.

²⁶ Miuro johono Noe iicausumi iicaubadi icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino imega.

²⁷ Miuro miyaminaa machuhicaumo, aduhicaumo, taabavahicaumo, iseemeque tajenihicaumo icano. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuuhi. Jaanaaca sihidi niija aaigueneri paryi saatoho guijeveuhi.

²⁸ Jaabadiro bu Lot onoobo iicausumi icauno machuhicaumo, aduhicaumo, naajecasihicaumo, basuhicaumo, iijanoco eetavehicaumo icano.

²⁹ Jaanaaca Lot Sodoma cuumiti ufuunobuunati niquejefañoti aifuuno cijigaima guisibano ijigauno. Jaaneri paryi tuucuumi miyaminaa gui-jeveuhi.

³⁰ Tollireji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo ajafeveedi.

31 Tusumi saatoho iijahalliri mihicahachijji miniitomoroo iijafañoti amihai nehejeque mihicitedino. Jaanoti saatoho buhigo mihicahachijji amihai iijajaago muhuumidino.

32 Lot taabati mehesafoto.

33 Miïro ifico idaasuno omooninoti ataajasugoo bo ifico mitasuji. Jaanoti ifico Moocaani-jaagodi imitasuubo ifico taajasuji.

34 Amihaico neehi: Tufucu miitooci saabafaño cigaji. Jaamisiti saafi imiyaavogotibo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoo bo coovovacafeteji.

35 Bu miimifeeci gaigoomife sano garyihañiji. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicatigo icicafeteji diigoco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaaveguehicago jeevesucafeteji.

36 Bu miimisiïci buhigo icaji. Jaamisiti saafi icicafeteji. Jaanoti saafi jeevesucafeteji, nooboro.*

37 Jaanoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Aivojiiïbo, conoovi fine tolli icajino? noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Tuucita iicahigo añimi igaivefihî, nooboro. Jaabadi niino jaadusufucusumi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

18

Iimitino Fagominaafivi Ohoovicino.

1 Jesu oovicuïhi Moocaanima ihiimaamo quehecuno iicaqui.

* 17:36 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

2 Diitoco nuubo: Saacuumivi icaubo saafi fagominaafi Moocaanico ñihicuguutibo. Tolliro mihaiñoobaco gajihicautibo.

3 Jaacuumivi tolliro fibaijigo icauhi. Jaago saicino diibojaa feehicauhi iminaafima imitino iicahicaunoco diigoma iimibachuqui.

4 Saicino diibo diigo unuurunoco: Jii, neehicautibo. Jaanofeene esafutuuboro nuubo: Moocaanico ñihicugotih, mihaiñoobaco gajitih icano.

5 Jaarunaa jaamo fibaijigo asagoro gañuhusuno uco moonihicahi. Jaanegui diigohalliti icaji siino saicino saacuutigo iicaqui tajeebico uco niji niji moonidigo, nooboro.

6 Jaanoco Aivojibo Jesu nuuhi: Jilli nuubo iimitino fagominaafi.

7 ¿Nacu jaabadi Moocaani icimo diibovi ñidaasuvomo fucuhachuta, cuujehachuta icano idilluruva diitohalliti Moocaani icajitiruubo? ¿Nacu fine diitoco tuumusujiruubo?

8 Amihaico neehi: Tuumusutibo diitoco goovano amusujiruubo ¿Nacu fine uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo siino jiinijeve asaadi fine miyaavogoco atyimeji? nooboro.

Fariseomioobo, Impuesto Jaadusuminaafi Icanovi Ohoovicino.

9 Saatoho: Mihai aivo miyaamo, noomoro sitaaco itisuhicaunoma iicaubo jilli ohoovicuuboro nuubo:

10 Safoono miimisiici gaifimisi templojafaño fuhahi Moocaanima iimaaqui. Saafiu fariseomioobo. Jaanotiu saafi impuesto jaadusuminaafi.

11 Jaanaaca ifariseomi oobo julleeci ni boro Moocaanima ihiimaaubo jilli neehicauhi: Moocaani ico imehi saato ho iicabadi uujoho nanivaminaafi icatishi, sitaaco imitino moonitishi, gaigoomima icatatishi, jaani impuesto jaadusuminaafibadi icatishi,

12 sajaguisivi mifooci machuti bo icafishi, uujoho paryi agaananoti fahuseeciti sano ico acifishi, nuuruubo, nooboro.

13 Jaanoti jilli impuesto jaadusuminaafi tehesino icahicauhi caamo niquejejaagoco meeciti bo, jilli icidi ticovoco aamihicaubo nooboro: Moocaani uujoho imitiminaafi uco didaasugo, nooboro.

14 Jaanoti amhaico neehi: Jaani impuesto jaadusuminaafi iijajaa fuuhi ijeebi imicuubo. Jaanoti fariseomi ooboco Moocaani gaayiciutishi. Jilli iicamaño: Uujoho sihidi jeevahi, onono guinov fiucafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevahi, onooti boco sihidi jeevasujiibo, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

15 Tolliro bu seemegayimico Jesujaa sivahicaumo diitoco idudiciqui. Jaanoco ijibogominaa aatyimeumoro isivaumoco ihahicaumo.

16 Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Jaafa tajaa seeme saahi: Mefeedino, meneejirahana. Diitobadi iicamedi Moocaani aivoji icahi.

17 Miyanotiro amhaico neehi: Moocaani aivojico seemene iicabadi agaayiciti bo, tahi ufucu feejitishi, nooboro.

*Sihidi Inihibamima Iicaabo Jesuma Iimaahi.
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)*

¹⁸ Jaanaa saafi aivojii bo Jesuco dilluuhi: Idiimiibo Jii bogominaafi, ħmilli fine mooniji ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ħMilliti: Jaabo uco iimiibo, neehi? Idii boro saafiro iimiibo Moocaani.

²⁰ ħNacu gaajahi Moocaani tajiibaco? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoooco diibeguedino, diicaani, diiseeji icamisico gaiji, nooboro.

²¹ Jaanegui diibo nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tolli moonifhi, nooboro.

²² Jaanoco uguubuuboro diiboco Jesu nuuhi: Icanehiica sano dihimaga; Foobo dinehejeque paryi naajete. Jaaboro inihibamico idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi dinehejema diicaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuubo sihidi inihibamima iicaumaño.

²⁴ Diibo idaasuvuunoco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Aivo jeedi tihiiino sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono.

²⁵ Tihiijituruno camello januuu oji afatyono. Jaanoti sihidi jeevano sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono.

²⁶ Jaanoco uguubuumo nuuhi: ħJaanegui ca-jaaty fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaminaadi tihiiino Moocaanidi tihitihii, nooboro.

28 Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivoj#bo m#hai paryi monehejeque mejeevesumoro #ma m#higuehi, nooboro.

29 Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanoti am#haico neehi: Cajaatyohacho iijaco, caanimico, inahabomico, mogaico, iseemeque icano

30 Moocaani aivoj#guiinodi ejeevesumo jiijehallivi janaanici gaayiciji. Tolliro ufucu niquejefaño ifinijitino fiivoma icajimo, nooboro.

Siino Jesu Igujivejinoco J#beguehi.

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

31 Jaadi Jesu fahuseeci siino miimisiici icano icamoco ij#bogominaaco ijeevadi ocoovauboro nuuhi: Jisumi Jerusalejaago mefeehi paryi Moocaani iimaaminaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti acaatinunobadi iicaqui.

32 Jaaboco uco sihigo miyaminaaco acijimo. Jaamoro uco dejecujimo imitino onoomoro j#rebamaaijimo,

33 ahaamimoro, guijenijimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanobuunati gujivefeenetu siino buheeteji, nooboro.

34 Jaarunoco diito ajashuno gaajautihi jinejete unuunoco diitedi toovono iicaumaño.

Jesu Jerico Cuumiri Icaubo Aatyimet#boco Buheesuhi.

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

35 Jaanaa Jesu Jerico cuumiti fiiticuunaa saafi aatyimet#bo j#haijniri giciniuhi nihibamico idilluubo.

36 Jaanaa sihidi miyaminaa ofoomoco uguubuuboro dilluubo: ¿Milli iicano? nooboro.

37 Jaanegui nuumo: Jesu Nazareoobo feehi, noomoro.

38 Jaanegui sefano coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, Jesu, uco didaasugo! nooboro.

39 Jaarunaa imegavi ufuumo diiboco ñbauhi illiñvequi, noomoro. Jaarunaa janaaniciñviro coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

40 Jaanegui Jesu ujulleeveuboro tajñbauhi diiboco ihicitequi. Jaanegui ñcijeuboco Jesu nuuhi:

41 ¿Milli ñco omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutiñbo nuuhi: Aivojñbo, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

42 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¡ñi, daatyime! Imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

43 Jaasumiro diibo atyimeuhi. Jaaboro Jesu dojicuti fuubo Moocanico imooboro. Jaanoco aatyimeumo paryi miyaminaa Moocanico imehi-cauhi.

19

Zaqueo.

1 Jaadi Jesu Jerico cuumifeenedi fuuhi.

2 Jaacuumifaño icaubo Zaqueo onoobo impuesto jaadusuminaa aivojñbo.

3 Jaabo Zaqueo Jesuco imuguuhi aatyimeneque. Jaaruubo atyimehicautihi baareebegayi icamaño, sihidi miyaminaa iicauneri icano.

4 Jaanoma iicaubo imegavi ijinafatyuuboro imoho sicomor onoohori caamo fuubo Jesu afatyujino fiitino iicauheri tohoti diiboco ihatyimequi.

5 Jaanaa Jesu toonodi afatyuubo caamoco emeeciuboro diiboco nuuhi: Zaqueo, goovano tahigoti niito jaachiiji diijafaño ifeteji, nooboro.

6 Jaanegui Zaqueo goovano iniituuboro imo imo Jesuco gaayiciubo.

7 Jaanoco paryi aatyimeumoro imitino neehicaumo: Imitiminaafi iijafaño Jesu ifeteji, noomoro.

8 Jaanegui Zaqueo ujulleveuboro Jesuco nuuhi: Meeci Aivojibo, tañehejeti feenedi idaasufimoco aciji. Jaanoti saatehediti abañiboro ananihichachiiji, igueenemehejedino ticovovi janaanici aciji, nooboro.

9 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jiijaavi jaachiiji taajasu gasehi jaani tolliro Abraham iyaachi iicamaño.

10 Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitahinimoco iguiinooboro taajasuqui, nooboro.

Fahuseecidino Nihibajenevi Ohoovicino.

11 Jaamo miyaminaa Jesu jilli onoonoco guubunichicaumo. Jaanegui jilli ooviciubo Jerusaleti ifiiticuuneguiiha. Jaanaa diito esamaahicauhi: Fine jisumiro Moocaani aivoji gaseji, noomoro.

12 Jaanegui diitoco nuubo: Safoono icaubo saafi gaifi iyotobadi obocifiibo. Jaabo fuuhi tehesino siijiinijevi tahi diiboco aivojiboti ificuumi dojicuviro ihuumiqui, aivojiboti iicaqui.

13 Jaabo ifuucuquiro fahuseecidimoco ijeecivominaaco coovaubo. Jaaboro diitoco acubo nihibajene sihidi ijaada iicanoco. Jaamoco nuubo: Naajeteque meheetavo jino nihibamiri ofoobo agasenehachuta, nooboro.

14 Jaaruuboco ijiinije miyaminaa jiiheguehicauhi. Jaamoro diibo dojicuti saatohoma jii bogoco gallumo: Mihimogotihidiibo mohaivojii boti iicanoco, noomoro.

15 Jaarunaaca diiboco aivojii boti ficuumo. Jaadi diibo siino ijiinijevi uumiubo. Jaadi cuuhuvaubo ijeevivominaaco nihibamico aaciumoco minoodino agaanacuunoco igaajaqui.

16 Jaanegui iticonioobo asauboro diiboco nuuhi: Aivojii bo, dinihibami fahuseecidino janaanici gaanacuuhi, nooboro.

17 Jaanegui ihaivojii bo diiboco nuuhi: Aivo imino, ijoho aivo iimino jeevivominaafi ajashurunohallivi imino omoonimaño ico fahuseeci cumivahallivi aivojii boti ficuji, nooboro.

18 Jaanaa saafi asauboro nuuhi: Aivojii bo, dinihibami sahusedino janaanici gaanahi, nooboro.

19 Jaaboco tolliro iimusuubo: Ijoho sahuse cumivahallivi aivojii boti diicaji, nooboro.

20 Jaanaa sifi asauboro nuuhi: Aivojii bo, jino dinihibami filluchehufaño ificuhinino;

21 Ico ñihicuguehi sihididi edeevaneguiiha. Jaabo ijoho ificutimañoti diicahi abasutirumañoti inoo-vataco diicahi, nooboro.

22 Jaanegui ihaivojii bo diiboco nuuhi: Imitino jeevivominaafi dihiimaatiro ico mooniji, iiro gaajacuuhi uujoho sihididi ejeevaaboro ificuitimañoti iicinoco abasutimañoti onooवासunoco.

23 Jaanegui, ¿collihi jana tañihibamico bancojafaño ficuuhinithi uujoho uhuumiibo tañihibami agaananoco fanooro agaayicijirunaaca? nooboro.

24 Iicojiri iicaumoco nuubo: Diibediti

inihibamico mudumitiici. Jaamoro fahuseecidinoma iicaaboco mahaci, nooboro.

²⁵ Jaarunaa diito diiboco nuuhi: Aivojiiibo, diiboma fahuseecidino icacuuno, noomoro.

²⁶ Jaarunaaca ihaivojiiibo diitoco nuuhi: Amiihaico neehi: Iicanoma iicaaboco siino janaanici aciji. Jaanoti iinoma achahaaboti paryi iicarunogayico dumitiiciji.

²⁷ Jaanoti uujoho aivojiiiboti iicanoco iimeguehinitimo taminaaco juuga misivamoro tahimefeenevi magaisiraici, nooboro.

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Jilli unuunobuunati Jesu fuuhi Jerusale cuumijaago.

²⁹ Jaabo Betfaje, Betania icano cuuminoti fiiticuunaaca tolliro Olivohono iicagaji fiitino iicacuudi miimisiici ijiiibogominaatisiti agalluuboro nuuhi:

³⁰ Mofoo jonoo ifiiticumijaago. Jaamisi tuucuumivi mihifotomisi mahatyimeji burrogayi duujeciniiiboco miihaiiñooba diiberi iiigotiiiboco. Jaaboco misinaayumisiro misiva.

³¹ Amiiisico cajaanoyohacho: ¿Collihi momoonihi? onohachijii, monoo: Mohaivojiiibo eneeneguiiha, noomisiro.

³² Jaanegui diitisi ufuumisi atyimeteuhi paryi Jesu unuubadi.

³³ Jaamisi iburrogayico siniumisico abajato nuuhi: ¿Collihi moburroco misiniihi? noomoro.

³⁴ Jaanegui diitisi nuuhi: Mohaivojiiibo eneeneguiiha, noomisiro.

³⁵ Jaadi diiboco Jesujaago asatyuudi igaachehunoco iburrohallivi ificumoro Jesuco diibohallivi casihacuumo.

³⁶ Jesu diiberi ofoobo imega igaachehunoco jeebumoro feehicaumo jiihaifaño.

³⁷ Jaabo Olivohono iicagajiri guiino niituunaaca, paryicino miyaavogominaa diibo dojicuti ufuumo ticovauhi sefano onoomo Moocaanico iimomo sihidi ejeevanoco aatyimeunoma iicamo

³⁸ neehicaumo: ¡Imicani Aivojiiho, Mohaivojiiho memeri asaabo! ¡Niquejefaño sajeebii! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

³⁹ Jaanegui saatoho fariseomi diitofaño iicaumo nuuhi: Jiihogominaafi, didojicuti asaamoco diiba, noomoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico neehi diito illivuruva guisibano coovadiinamaaijirahi, nooboro.

⁴¹ Jaabo Jerusale ifiiticuunoco aatyimeuboro tuucuumihallivi taaubo:

⁴² Iijoho jaachiiji difucuvi ico sajeebiiico aacijirunoco gaajaruva sajeebii diicajirahi. Jaaruno iidi otoovomaño daatyimetahi.

⁴³ Safucu iidi idaasufucu gaseji diminaa dihallidi emecuvejifucu dihallidi emecuvomoro fahigovati ico mooniji,

⁴⁴ ico jiiinjehallivi agaaniimoro dimiyaminaaco gaisiraicijimo. Jaamoro sababa dihallivi guisibaco jeevesujitimo, Moocaani ico abaavafucuco agaajacitimaño, nooboro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

45 Jaaboro Jesu templojafaño ufuuboro ticovaubo toojafaño anaajemeque isivi agañiubo.

46 Jaaboro diitoco nuubo: Caatinahaamefaño jilli noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noono. Jaarujaco amiñhai nanivaminaa iijatiro mimini-yuhi, nooboro.

47 Jaabo Jesu fafucuvaaciviro miyaminaaco templojafaño jibogoboro icahicauhi. Jaarunaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, tuucuumi aivojito icamo diiboco iguijeniqui ituma ifehicauhi.

48 Jaarumo toonohalliti omoonijirunoco atyimehicautimo paryi miyaminaa diibo onoonoco uguubunicimo iicaumaño.

20

Jesu Mitya Iji.

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

1 Safoono Jesu templojafaño icaubo miyaminaaco taajasubogoco jibogobo. Jaanaa gaseumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo.

2 Jaamoro diiboco dilluumo: Miñhaico dibogo, ¿miñjoho iijiti jilli moonihi; miñjoho ico eneenegui-
iha? noomoro.

3 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho tolliro amiñhaico dilluji, uco mihiimusu:

4 ¿Nacu, miñjoho Juaco tajibauhi miyaminaaco iniqui? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

5 Jaarunaa diito sanomiro noocasihicauhi: ¿Milli fine meneeji? Moocaani tajibari munuuruva du: ¿Collihi jaanoco mimiyaavogotih? miñhaico nee-
jiruubo.

6 Jaanoti miyaminaa tajjibari munuuruva, miihaico paryi miyaminaa guisibaneri gaicaaujirahi, miyanotiro Jua Moocaanifañodi ihiimaahicaunoco imiyaavogomoro.

7 Jaamoro nuumo: Magaajatihii. ¿Miihohacho fine Juaco miyaminaaco initijinoco tajjibauhi? noomoro.

8 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jii, tolliro amiihaico uujoho neejitihii miihoho tajjibari omooninoco, nooboro.

*Imitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)*

9 Jaadi Jesu miyaminaama ihiimauboro jilli oovicuuihi: Saafi miyaminaafi baacuco sihidi basuuihi. Jaaboro dudicamaajeminaaco toonoco utu-umusuuboro. Sihii tehesino fuubo tahii gueenene iicaqui.

10 Jaano ibaacu onoovacuudii iicojiminaafico galluubo diitojaago imañoonotii diibojaago diito igalluuqui. Jaaruuboco diito ahaamihicaumoro bottiboco dojicuviro diibojaa galluumo.

11 Jaanegui toono abajaabo sifico galluuihi. Jaaboco tolliro idicuno, unuumoro aamiimo. Jaamoro bottiboco dojicuviro galluumo.

12 Jaanegui siino bu sifiitii galluubo. Jaaruuboco itihivasuumoro buhigovi gañiimo.

13 Jaanegui jari ihabajaabo nuuhi: ¿Millii fine mooniji? Agaijiiho taseemeneque galluuji. Jaaboco aatyime mere fine bocigiejimo, nooboro.

14 Jaaboco aatyimeumoro noocasiumo: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masii miguijeniqui. Jaadi jari miihai toono abajatoti mihicaji, noomoro.

15 Jaamoro tomañoti sihi.govi asatyumoro diiboco guijenümo, nooboro Jesu diitoco dilluuhi: ¿Jaamoco milli fine tofagui abajaabo diitoco fine mooniji?

16 Asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuuboro toonoco sidudicamaajeminaaco acijiibo, nooboro.

Jaanoco uguubuumoro nuumo: ¡Chaha, Moocaani tolli moonidino! noomoro.

17 Jaanegui diitoco Jesu emeeciuboro nuuhi: ¿Nacu, milli eneejiruno jino Caatinihaamefaño icahi? Jilli du noono:

Guisiri ijanoco eetavonicimo imiguiisibaco itihisuumoro gañihi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icahi toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo, noono Caatinihaamefaño.

18 Jaabahallivi aacotomo gafaryunamaaiji ididaaheje. Jaanoti cayaatyohallivi toba aacotohachiji diitoco quicheycijiiba, nooboro. Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonjinoco.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mt 22.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

19 Jaasumiro Jesuco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo gaayicujirahi diitoti onoo bo siinovü ohoovicüboro eneehicaunoco agaajaumoro. Jaarumo miyaminaati iguiuhi.

20 Jaamoro saatohoti galluumo iimimobadi asaamoro diibo siibadi onoonoco uguubuumoro diiboco asatyomoro aivojübo usefaño ihacitequi.

21 Toonegui diito diiboco jilli dilluuhi: Jibogominaafi, mihai magajahi ijoho miyaanoco imino onooboro, miyaanoco idibeguehicanoco; paryi miyaminaaco sabadiro edeesiciniboro Moocaani jihaiti imino dibeguehi.

22 Mihaico dinoo: ¿Naa Cesar impuestoco ajaadusunoco majaaduji? ¿Nacu, majaadujitih? noomoro.

23 Jaarunaa diito diibohallivi imitino ihiimaanoco agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihico uco mabañihico?

24 Eneecata uco saje nihibajeti mihifusu. ¿Nacu mijoho ime jana jino, jino imomo acaatinicinino icano?

Jaanegui diito nuuhi: Aivojibo Cesarno, noomoro.

25 Jaanegui diitoco nuubo: Cesarno iicanoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro.

26 Jaamaño diiboco inisuurumo icutimo milli miyaminaafeenevi unuutimaño. Jaamoro sihidico jabafituumo diitoco tolli iimusuuneri. Jaamoro llivi icacuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluuno.

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

27 Jaanobuunati saatoho saduceomico iguijevecuumo siino buheetejitihico onoonicimo Jesujaago asaamoro diiboco nuumo:

28 Jibogominaafi, Moise mihaidi caatinuuhico: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojitico iiguijevehachijico, inahabo ifibaijigoco iciboro diigoma iseemevaqui inahaboco ibuunaniqui, nooboro.

29 Safoono icaumo sahuse juugahuseti miimiisiici icamo saafi seemere. Jaamoti ihamiyaabo iticoni taabavauhi. Jaaruubo guijeveuhi seemevatiiboro.

30 Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco icihuhi. Jaaruubo tolliro seemevatiiboro guijeveuhi.

31 Jaanegui jaano allivoobo diigoco icirahi. Jaabadiro famooro diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevatimoro paryi guijeveumo.

32 Jaanobuunati bu tolliro diigo guijeveuhi.

33 Jaamoti buheetefucu, ¿cajaani taabaji fine? Famooro diigoco ataabavacuumoti, noomoro.

34 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jino jinijehallivi miyaminaa taabavacasihi.

35 Jaanoti ufucu ubuheetemere siijinijevi Moocaani eneeneri iimihusemaño ifotomo tahi taabavajitihhi, iseemeque tajejijitimo icano.

36 Siino tahigo iguijevecuujitimaño Moocaani toomominaabadiro icacuujimo siino ubuheete-cumaño Moocaani seemerucuuji iicamo.

37 Moise tolliro mihaico gaajasuhi iguijevecuumo ubuheetejinoco Caatinahaamefaño imohogayi ijgahicaumañovi. Jaamañovi noono: Aivojibo Moocaani Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo.

38 Jaabo Moocaani iguijevecuumo aivojibo icatino ubuheeme Aivojibo. Jaabo Moocaanidi paryi diito buheeme, nooboro.

39 Jaanegui saatoho caatiniminaati diiboco numo: Imino neehi, jibogominaafi,

40 noomoro siino diiboco dillucuumo.

¿Mijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo Cristoco David iyaachi neehicahi?

⁴² Miïro David icaruubo Salmohaamefaño nuuhi:

Mohaivojïbo Moocaani Tahaivojïbo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casïvo,

⁴³ diminaaco ditïhaiguiino uujoho ificuunohachuta, nuubo.

⁴⁴ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojïbo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jesu Caatiniminaaditi Neehi.

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Jaanaaca famooro miyaminaa guubuniciunaaca Jesu ijïbogominaaco nuuhi:

⁴⁶ Mehesicini, caatiniminaati caamovonoono gaachehunoma ïgonoco iimoyïcifiimoti. Bu tollïro imoyïcifimo naajetehasinovi diitoco iminoco sinagogajafaño ufuusumi imiya icaganocoro ujuvicamaaifimo machujafaño iimimañehejequere juvicamaaifimo.

⁴⁷ Tollïro fibaijïto iïjanoco udumitïcifiimoti. Jaamo ïfurumo gueenene Moocaanima iimaafimo utuvuusumo sitaaco ibaïñiqui. Jaamo guiraajino cïjïgaifaño iïaadaco agaayicino, nooboro.

21

Fibaijïgo Aacino.

(Mr 12.41-44)

1 Jaanaa Jesu templojafaño atyimeuhi sihidi inihibamima iicameheje Moocaanico aacimo ificufinofaño ificuhicaunoco.

2 Jaabo atyimeuhi tolliro idaasuno fibaijigo mi-jeegayicico ificuunoco.

3 Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanotiro amihhaico neehi: Jaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova janaanici acihi.

4 Jaanoti paryi diito, diitedi sihidi aatyuuuvucunoti acihi. Jaanoti diigo ihidaasuti iicanoco paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

Jesu Temploja Finisucafeteji, Neehi.

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

5 Jaanaa saatoho templojati iimaahicauhi iminoono guisibano eheetavocinoti, tolliro fañoojaco Moocaanico ejeecivomo iminoono iimibachuhicaunoti icano. Jaanegui Jesu nuuhi:

6 Ufucu icajino paryi jino amihai mihifinicinoco ifinisujino, sababa guisiba siibahallivi covovacafetejitino, nooboro.

Ifinijino Jibogo.

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

7 Jaanegui diiboco dilluumo: Jibogominaafi, ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milliti fine magajaji toono iticovacuunoco? noomoro.

8 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini, amihhaico sita bañidino, guirajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, tusumi mihicacuui, noomoro. Jaarumo dojicuti mefeeditino.

9 Jaamo minaati, sanomiro omoonicasinoti icano muguubusumi mihiguetejirahana; iticoni jilli icajino. Jaaruno ifinicuujino icatino,

10 nooboro cuhubacafutuubo ihiiamaubo: Si-
iijiinijeoto, siijiinijeotoma moonicasiji. Siijiinijeo
aivoji, siijiinije aivojima moonicasiji.

11 Jaasumi sihidi sefano jiinije maryibaji,
ajebe icaji, sihidi fahigovavi guihuvano icaji,
niquejefañõ ñihicunoonoco mahatyimeji sihidi
jeevanoonoco.

12 Jaano jilli iicajino imega iticoni amiihaico
agaayicimoro idaasuno moonijimo amiihaico
satyejimo sinagogajanofañõ imitino imooniqui
amiihaico icivojaanimoro aivojito imegavi
satyejimo tamomohalliti.

13 Jaamo imefeenevi tamomoco mijibegueji.

14 Jaanegui jilli momooni, imegaviro: ¿Milli fine
iimusuji? noomoro mehesamaaidino.

15 Tusumi jari amiihaico uujoho gaaja iimaaco
aciji. Jaaneri amiihai minaa amiihai iijico jenaau-
jithi amiihaico guinonijitimo.

16 Jaarunaa amiihaico, amiihai caanimi, amiihai
nahabomi, amiihai yoto, amiihai gataavominaa
icamo amiihaico aivojitojaago satyeji. Jaamoco
amiihaiti saatohoco gaisiraicisujimo.

17 Paryi jinijeminaa amiihaico jiiheveji tamo-
mohalliti.

18 Jaarumo milli mihicajithi.

19 Tolli icarunofa quehecuno mihicahachiji
ifinijitino fiivoma mihicaji.

20 Jerusale cuumihallidi minaa emecucininoco
mahatyimecuudi magaajacu tuucuumi
ifinicuujinoco.

21 Jaasumi Judea jiinijeri mihicamo ifagajinojaa
magaa. Jaanoti Jerusale cuumiri mihicamo tu-

uccuumiti buhigovi mofoo. Jaanoti tuuccuumiti buhigovi mihicamo tuuccuumijaa masaadino,

²² Caatinihaamefaño idaasujino onoobadi tusumi icajino idaasufucuno.

²³ Idaasucani icajimo tusumi gaigoomi oovato iicamo, mifañotioseejema iicamo icano jiinijehallivi sihidi daasu iicajimaño jiinije miyaminaaco ñihicuno ahaamijineri.

²⁴ Jaanoti saatocho amocasifaño guijeveji. Jaanoti saatocho fahigova jiinijenevi icivojaanimoro satyejimo, tolliro Jerusale cuumico siijiinije miyaminaa jiinijehallidi quicu quicu icaji diitoco Moocaani ejeevesuno-hachutahiica.

*Jesu Miyaminaafibadi Ifivuubo Siino Asaajino.
(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)*

²⁵ Jaadi niquejeguiinodi jibogo icaji cuujeo nihibavi, fucuo nihibavi, meecirivi icano; jiinijehallivi paryi jiinijeminaaco ihesamaaje mitaji sihidi igotocinjimo muuai ñihicuno ojineri, ityuucari ñihicuno ojineri icano.

²⁶ Jaamo miyaminaa jiinijehallivi iicajinoco eesamaaimoro inihicuri choomocinjimo, niquejeomitya icaruno maryibaji.

²⁷ Jaadi jari mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo aimuufaifeenedi mityama, aivojima icano asaanoco.

²⁸ Jineheje jilli iicacuudi caamoco memeeccu mataajasucafutucuujineguiiha,

²⁹ nooboro jilli oovicuubo: Memeecci higuera-hoco tolliro paryi imohonoco;

³⁰ bohono ahaamevanoco mahatyimesumi, amñhairyo magaaajafihi ficaba ifiticunoco.

³¹ Jaabadiro jino onoonoco mahatyimecuudi magaaajacu Moocaani aivoji ifiticunoco.

³² Miyanotiro amñhaico neehi: Paryi jino iicanoco tusumioto aatyimeme guijevejitihiica,

³³ niqueje, jiniije icano finijirahi. Jaanoti taaji sicamañovi fatyejitihi.

³⁴ Jaanegui mehesicini, iimitinofeenedi amñhai jeebñi kuhufetedino, guirihicavono jiniije busumije imoyñici icano guinodi tufucu amñhaivi mehesicinitinaaca gasedino,

³⁵ amñhaihallivi tacuraba gaajaciratino aacotonicibadi. Jilli tufucu gaseji fahigova jinijehalliri iicamohallivi.

³⁶ Jaanegui mihimibaicnicu. Jaamoro fahijivaro Moocaanima mihiimaa, paryi jino iicajinoti mataajaji. Jaamo uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo imefeenevi mihifeteji, nooboro.

³⁷ Jaabo Jesu cuuje templojafaño jibeguehicaubo. Jaanoti mihijicuudi Olivohono iicagajijaago ofooboro tahi icahicaubo.

³⁸ Jaanaa miyaminaa fucugayiro templojafaño gasehicauhi diiboco iguubuniciqui.

22

Jesuco Iguijeniqui Omoonino.

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca ijicutama achahano maahunoco amachufino Pascua jibaimo fiiticuunaaca,

² sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo moonihicauhi: ¿Milliti fine magaicauji?

noomoro Jesuco igaicaauqui. Jaarumo miyaminaaco iguihicauhi.

³ Jaanaa Satanas jicafutuuhi Juda Iscariote jeebifaño Jesu minisuminaa fahuseeci motihaiti miimisiiçi icamoobofaño.

⁴ Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito icamojaago ufuuboro diitoma iimaatuubo Jesuco diitoco ihaciçi.

⁵ Jaaneri imo imo iicaumoro diibo Judaco nihibamico aciguumo.

⁶ Jaanegui: Jii, unuuboro ticovaubo iguiinuubo, ¿milli fine diiboco diitoco aciji, miyaminaa chahanaaca? nooboro.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Jaanaa ijuurisutama achahano maahunoco amachufino jibaimo icacuuhi Pascua ovejaco agaicaaujifucu.

⁸ Jaanaa Jesu galluuhi Pedro, Jua icamisico: Pascua machutaaco mohime mihimibachuto, nooboro.

⁹ Jaanegui diitisi dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi mihimibachunoco? noomisiro.

¹⁰ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Cuumivi mihifotoodi saafico mahatyimeji iciñuuri nifaihuco asatyoooboco. Jaabo dojicuti mofoo iijafaño.

¹¹ Jaamisiro toojao aivojiboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: ¿Comecufaña tajibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, noomisiro.

12 Jaadi am#sico #fusujiibo iguiramecu, caamovohi icamecu, imibachucin#cumecuco. Jaamecufaño meheetavo mamachuqui, nooboro.

13 Jaanegui ufuumisi paryi Jesu unuubadi icanoco aatyimeumisiro toonovi Pascua machutaaco eetavuuhi.

14 Jaanaa amachucujidi Jesu iminisuminaama cas#vuuhi imachuqui.

15 Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Guiraacani imeguehi, am#haima Pascua machutaaco amachunoco iguijevecujino imega.

16 Am#haico neehi: Siino Pascua j#baimo machuco machucujit#hi. Jari siino Moocaani aivojifaño meheetavodi,

17 nooboro ihadutahilluco agaay#ciuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi nuubo: Jinooco mihicimoro mihifocasi

18 am#haico neehi: Jisumitiro siino aducujit#hi baacufaihuco Moocaani aivoji agaset#nohachuta, nooboro.

19 Jaadi imaahuco agaay#ciuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro diitoco ac#ubo jill# nooboro: Jino tafi am#haihall#vi aac#cafetejino jill# momooni. Jaamo uco jabajeevetimo mihicahi, nooboro.

20 Jaanaa amachuunobuunati tolliro ihadutahilluco agaay#ciuboro nuuhi: Jihillu bohono iij# iicajinoco taty#jeheri eetavono taty#joho am#haihall#vi aga#cafotono.*

21 Jaarunaa jino am#haiti uco aac#jiibo igaicaauqui tacojiri icahi.

* **22:20** Sahaamefaño samañoviro ficuumo. Versiculo 19 nijeque, bu versiculo 20 iicanoco ficuutimo.

22 Jaarunaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uuditi unuucuubadi feehi. Jaarunaa idaasucani iicajiibo uco aaciibo, nooboro.

23 Jaanegui ticovaumo idillucasiumo: ¿Cajaanii fine aacijiibo? noomoro.

¿Cajaaniji Fine Imiyaabo? Noocasiumo.

24 Jaanaa ijibogominaa noocasihicauhi: ¿Cajaaniji miihaiti imiyaabo? noomoro.

25 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siicumijeoto judiomii iicatimo aivojito idaasugotimo sefano tajiibanicahi. Jaamo diito aivojito imihusefimo, noonicimo.

26 Jaanoti amiihai tolli mihicajitii. Jaanoti siibadiro amiihai mihicaji, amiihaifañoti imiyaaboti iicaqui jilli saatoho jeecivominaafiti miminifeteji. Jaabadiro atajibaabo jeecivominaafiti minifeteji.

27 ¿Nacu, miijoho imiyaabo, acasiivooboro amachufiibo, nacu ejeecivefiibo? ¿Eti acasiivefiibo? Jaarunaa uujoho amiihaifeeneri icahi jeecivominaafibadi.

28 Amiihai uuma mihicafii uco inisunehejefañodi.

29 Jaanegui uujoho amiihaico aivojico aciji uco guihirubi aacihinibadi.

30 Jaamo mamachuhi, mahaduhi icano uuma jahigo tahaivojifaño. Jaamoro aivojibo icagafaño macasivomoro matajibahi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumiiici icanohallivi, nooboro.

*Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)*

31 Jaaboro nuubo Aivoj#bo: Simon, Simon, mehesicini jino Satanas am#haico idillunoco siinoco aga#unicibadi idaasuno am#haico iga#ucuqui.

32 Jaarunofa#o uujoho Moocanima dihallivi iimaahi dimiyaavogo #iti finitino iicaqui. Jaabo #joho siino imiyaavogodi dinahabomico quehecucusu, nooboro.

33 Jaanegui Simon diiboco nuuhi: Aivoj#bo imibaicinicuuhi #ima civojafa#o feequi, #ima guijevequi icano, nooboro.

34 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Pedro ico neehi: Jisumiro catava ojiti#baacaro mifooci, safo icano uco tuunamaaji; uco gaajaruubo, nooboro.

Idaasuno Iicajino.

35 Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Am#haico dureecuma, nihibamima, lleegucuma, tihaijaaema icano masatyedino, nooboro agalluusumi: ¿Nacu fanoova am#haidi cuujivaachuuhi? nooboro.

Jaanegui diito: Chahano, nuuhi.

36 Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoti jisumi tolli icatino dureecuma, nihibami lleegucuma icano mihicaabo masatyo. Jaanoti aamigama machahaabo am#hai caamoojaco manaaajemere aamigati mihici.

37 Am#haico neehi: Uuti Caatinihaamefa#o jilli onono icaji: Iimitimofeenevi ficucafetejiibo, onono, paryi uuditi onono tolli icaji, nooboro.

38 Jaanegui diito nuuhi: Aivoj#bo, miigaacima mihicahi, noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Toonovirucu, nooboro.

Getsemani Onoomañovi Jesu Moocaanima Iimaahi.

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42; Tolliro meeci Heb 5.7-8)

³⁹ Jaadi Jesu toonoti fuuhi Olivohono iicagajijaago iicanicibadi. Jaaboma ijibogominaa fuuhi.

⁴⁰ Jaamo tomañovi ifutuudi diitoco nuubo: Moocaanima mihiimaa, iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

⁴¹ Jaadi Jesu diitoti sihigovi fuuhi guisibaco maganicarunohachuta. Jaaboro memuiivuubo Moocaanima ihiimaaqui.

⁴² Jilli nooboro: Guihi, idiimogohachiji jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.† Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴³ Jaanaaca diibojaago Moocaani tomominaafi niqejefañoti saauhi diiboco isefatusuqui.‡

⁴⁴ Jaabo sihidiro idaasuvooboro Moocaanima quehecuno iimaahicaubo. Jaanaaca ituga jiinjehallivi aquetehicauhi tijoho ocooyinobadi.

⁴⁵ Jaabo Moocaanima ihiimaaunoti agañiivuuboro ijibogominaajaago fuuhi. Jaamo ihidaasuri cigacuumoco atyimeteubo.

⁴⁶ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Collihi micigahi? Magañiivomoro Moocaanima mihiimaa iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

† **22:42** Griego ijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

‡ **22:43** Sahaamefaño toversiculonoco ficuutimo.

47 Jesu ihiimaanaacaro sihidi miyaminaa gaseuhi. Jaamoco siiguubo Juda onoo bo Jesu jibogominaati fahuseeci motihaiti miimisicidimo iicahicaurumoobo. Jaabo Jesujaago fitivuuhi diiboco ininiciqui.

48 Jaaboco Jesu nuuhi: ¿Juda, tolli ininiciiboro Miyaminaafibadi Ifivuuboco daacih? nooboro.

49 Jaabo Jesuma iicaumo tolli iicanoco aatyimeumoro Jesuco dilluuhi: ¿Aivojibo, aamiganeri diitoco momooniji? noomoro.

50 Jaamoti saafi sacerdotemi jeecivominaafico omoonubo buiyaacuuhi imiyanaago nijimehuco.

51 Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Musu-ufenicu jaafa icacuumo, nooboro sacerdote jeecivominaafi nijimehuco ududiciuneri buheesuubo.

52 Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito, quillahuto icamo igaiyiciqui asaaumoco nuubo: Taticovodi amihai masaahi aamiganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico mihicanicibadi.

53 Amihaifeeneri fahijivaro templojafaño icahicarahi. Jaaruuboco uco magaayicihicatih. Jaarunaa jisumi amihai imitiminaa tolli momoonicih? jino icivono mityaguino, nooboro.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

54 Jaasumiro Jesuco agaayicumoro satyuumo sacerdotemi aivojibo iijajaago. Jaabo dojicuti Pedro tehesinoti ifiniciiboro feehicauhi.

55 Jaamoro ihaivoj#bo iija goohasifeenevi c#ijigaico eebasumoro cas#icamaaiumo. Jaamofeenevi tolliro Pedro cas#vuuhi.

56 Jaaboco jeecivominaago c#ijigaijinivi giciniiboco gueenene ih#finiciugoro nuuhi: Jaani tolliro diiboma iicahicaabo, nooboro.

57 Jaarunaa Pedro utuunamaaibo nuuhi: Gaigo, uujoho diiboco gaajatihi, nooboro.

58 Jaanobuunati tolliro saafi diiboco aatyimeuboro diiboco nuuhi: #joho tolliro diitoobo, nooboro.

Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, uujoho diitoobo icatihi, nooboro.

59 Jaadi sano nihiba oovobuunati saafi diiboco jenaauhi jilli nooboro: Jaani miyaano diiboma iicahicahin#bo Galileaobo iicama#o, nooboro.

60 Jaanegui Pedro nuuhi: Chahano, uujoho gaajatihi #joho toono onoonoco, nooboro.

Jaasumiro Pedro ihiimaaunaaca catava ojuhi.

61 Jaanegui Aivoj#bo Jesu Pedrojaagovi iminifutuuboro diiboco meeciubo. Jaaneri Pedro esafutuuhi Aivoj#bo Jesu diiboco: Jaachiji catava ojitinaacaro mifoc#i, safo icano uco tuunamaaji, nooboro unuunoco.

62 Jaaboro Pedro ufuuboro sihidi aivono taauhi.

Jesuco Edejecuno.

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

63 Jaanaa Jesuco utuumuumo diiboco edejecumoro aamiuhi.

64 Ihaall#noco gaachehubaryuri isiyaacuumoro ihimeque gabacuhicauhi: Gaajaci. #Naa m#joho ico aamihi? noomoro

65 fama#ovaje diiboco #bahicaumo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Jaanaa eseseveudi igaivuumo judiomí quil-
lahuto, sacerdotemí aivojito, caatinimínaa icamo.
Jaamoro Jesuco satyuumo fagomínaa imegavi.
Jaamoro Jesuco dilluumo:

⁶⁷ Miihaico dinoo, ¿naa miya ñjoho Cristo?
noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuubo: ¿Amiihaico jñhi,
nuuruva nacu mimiyaaveguejitirahi?

⁶⁸ ¿Jaanoti amiihaico nuuruva nacu uuma mi-
hiimaanoco mihimeguejitirahi, uco misinaayu-
jitirahi icano?§

⁶⁹ Jisumitiro uujoho Miyaminaafibadi Ifivu-
ubo giciniiji Moocaani imityaabo miyanaagonovi,
nooboro.

⁷⁰ Jaanegui diiboco famooro dilluumo:
Jaanegui, ¿ñjoho Moocaani Seemene? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jñhi, amiihai
monoobadi, nooboro.

⁷¹ Jaanegui diito nuuhi: ¿Collihi bu sita
onoonoco mihimeguejirahi? Miihairyo
muguubucuuhi iijiri onoonoco, noomoro.

23

Jesu Pilato Imega.

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaamo famooro agañiivuumoro Jesuco satyu-
umo Pilato imegavi.

² Jaamoro ticovaumo diibohallivi ihiimaamo:
Jaanico miihai mahatyimehi, muucuumico

§ 22:68 Sahaamefaño: uco misinaayujitirahi, onoooco ficuutimo.

ñaaisuuboco. Jaaboro neehicaabo: Cesarco impuestoco majaadudino uujoho Aivoj#bo Cristo icahi, neehicaabo, noomoro neehicaumo.

³ Jaanegui Pilato diiboco dilluui: ¿Naava #joho judiom# Aivoj#bo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: J#hi, #joho toono onoobadi, nooboro.

⁴ Jaanegui sacerdotem# aivojito, miyam#naa icamoco Pilato nuuhi: Jaan#vi iimit#noco aivo aty#met#hi, nooboro.

⁵ Jaarunaa diito janaan#ci nuuhi: Pary# Judea jiin#je miyam#naaco ñaa#suhicaabo ij#begueri Galileav# it#conihin#bo, juu icacuui, noomoro.

*Jesu Herode Imega.**

⁶ Jaanoco Pilato uguubuuboro dilluui: ¿Nacu diibo Galileaoobo? nooboro.

⁷ Jaanegui diiboco: J#hi, unuunegui Jesuco galluubo Galilea aivoj#bo Herodejaago tusumi Jerusale cuumiv# agaseubojaago.

⁸ Jaabo Herode Jesuco aaty#meuboro imo imo minifutuui s#cijet#ro Jesuditi ihiimaanoco guubuhicaubo. Jaaboro diiboco imeguehicaubo aaty#meneque sihidi ejeevanoco Jesu omoon#noco ihaty#mequi.

⁹ Jaaboro Jesuco sihidi dilluhicaubo. Jaarunaa Jesu diiboco iimusuu#hi.

¹⁰ Toll#ro toma#neri icaumo sacerdotem# aivojito, caatin#m#naa icamo diiboco iguijen#suqui mityano iimaahicaui.

¹¹ Jaanegui Herode ihamocasim#naama diiboco: Jilli m#h#foobo, noomoro imit#no

* 23:5 Herode Antipa onoobo. Meeci Lc 3.1

mooniumo. Jaamoro diiboco edejecumo aivojibo gaachehubadi iimichehufañõ jhacuumo. Jaaboco dojicuviro Herode Pilatojaago galluui. Jaasumiti jari Herode Pilatoma imitocasiuhi.

¹² Jaanoti iticoni jhevecasihicaumisi.

Jesuco Igaicaauqui Unuucuuno.

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Jaanegui sacerdotemi aivojito, tuucuumi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato igaiyiciuhi.

¹⁴ Jaaboro diitoco nuuhi: Amihai jaanico tajaa misivahinihi: Miyaminaaco ñaaisuubo, noomoro. Jaaboco imino dillucuurahi amihai imefeenevi. Amihairyo magaaajuuhi diibediti: Imitibo, noomoro monoonoco aatyimetinoco.

¹⁵ Jaabadiro bu Herode iimitinobaaco aatyimetibo siino tajaa sivasuuhi magaaaja milliti bu miguijenijirahi.

¹⁶ Jilli ahaamiboro diiboco sinaayuji, nooboro.

¹⁷ Jaabo Pilato jhbaimosumi saafi civojaminaafiti sinaayuujirahi miyaminaaco imono iicasuqui.†

¹⁸ Jaarunaa famooro sano sefano neehicauhi: ¡Diiboco guijeni! ¡Barrabacoro sinaayu! noomoro.

¹⁹ Jaabo Barrabaco civojaaniumo tuucuumi miyaminaaco aivojitohallivi añaisuuneguiiha, tolliro bu saatohoco agaicaauneguiiha icano.

²⁰ Jaarunaa Pilato Jesuco isinaayunoco iimuguuboro siino miyaminaama iimaauruubo.

²¹ Jaarunaa diito janaanici sefano nuumo: ¡Imo-hobujehallivi tetecu! ¡Tetecu! noomoro.

† **23:17** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

22 Jaarunaa siino Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu, jineje iimitinoco moon#bo? Diibovi atyimetih iimitinoco toonohalliti agaicaaujirunoco. Jilli ahaam#boro diiboco sinaayuji, nooboro.

23 Jaarunaaca diito jenaauhi idillumo sefano noomoro: Imohobujehallivi itetecuqui diito sacerdotemi aivojito iicamo sihidi ocoovadiinamaaiumaño diito iiji diibohallivi fatyuumo.

24 Jaanegui Pilato nuuhi: Diito onoobadi imoon#qui.

25 Jaaboro sinaayusuubo civojam#naafico diito idilluuboco aña#suunoti, agaicaaunoti icano #civojaani#uboco. Jaaboro Jesuco diito usefaño jeevesuubo diito iimuguubadi imoon#qui.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Jaamoro Jesuco itetecuqui satyuumo. Jaanaaca saafi Cirene cuumioobo Simon onoobo buhigoti asauboco agaayiciumoro iguijeve imohobujeque iib#suumo Jesu dojicuti isatyequi.

27 Jaabo dojicuti sihidi miyam#naa feehicauhi. Jaamofenedi sihidi gaigoomi taamoro gaibacasi-moro feehicauhi diibo #daasuri.

28 Jaamoco Jesu emeeciuboro diitoco nuuhi: Jerusale gaigoomi, uuri mataajirahana. Amii#hahalliviro mataa, amii#hai seemehallivi icano

29 ufucu gasejifucu: Imicani icamo achibami, es-eemevatatino jeeb#no, iisutino mifañoono icano, meneejifucu.

30 Jaasumi miyam#naa ticovaji onoomo: Ifagajino mohallivi daacoto, ifabaino mohallivi fabaavo, noomoro.

31 Jaamo imihuseemeque jilli omoonino idaasurahi. Jaarunofaño fine imitinoco eheetavomoco janaanici idaasuno mooniji, nooboro‡

32 Jaamo bu, tolliro satyuumo miimisiici nanivaminaatisico Jesuma sano igaicaauqui.

33 Jaamo ifutuuhi nigaipaajebai onoomañovi. Jaamoro tomañovi Jesuco tetecuumo. Tolliro nanivaminaatisico imiyanaagonovi saafi, inanaagonovi saafi icano tetecuumo.

34 Jaanaa Jesu nuuhi: Guihi, diitohallivi jino omoonino jaadabadi iicanoco ficuudino, jilli gaajatimo omoonimaño, nooboro.

Jaanaaca amocasiminaa Jesu gaachehuhallivi suerteque eetavuumo: ¿Naa miijoho iciji? onoomaño. Jaadi ifocasiumo.

35 Jaanaa miyaminaa diiboco ihaivojitoma ihifinimoro dejecuhicauhi: Sitaaco taajasuubo; Eneecata jisumi jaafa iinoro taajaabo miyaano Cristo Moocaani #ciubo iicahachijji, noomoro.

36 Tolliro amocasiminaa edejecumoro diibovi ifitivomoro idicuno vinoco diiboco isuurahi.

37 Jaamoro diiboco neehicaumo: Miyaano #joho judiom # Aivoj#bo idiicahachijji, #ro difiico taajasu, noomoro.

38 Jaabo nigaihallivi ficuumo acaatinumoro § JAANI JUDIOMI AIVOJHBO, onoonoco.

39 Jaanaa saafi nanivaminaafi saanaagonovi etetecucinubo Jesuco #bahicauhi: Miyaano #joho

‡ 23:31 Griego ijiri: imoho buheeruhoco jilli omoonino. Jaanegui fine millijiru uchuumucuhoco, noono. § 23:38 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: griego ijiri, latin ijiri, hebreo ijiri icano, onoonoco.

Cristo idiicahachiiji #iro difiico taajasu, tolli-ro bu misico taajasu, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa saafi diiboco #bauhi: ¿Aivo #joho Moocanico ñihicugotih, tobadi-ro ico omooninoco gaajat#bo?

⁴¹ Misico naha jino miyaanohalliti jilli moonimo, miyaano imitino momoonuno jaadaco mihicih. Jaanoti diibo aivo imitino moonitiruubo, nooboro.

⁴² Jaadi Jesuco nuubo: Jesu, dihaivojivi idifotoodi uco desafoto, nooboro.

⁴³ Jaanogui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi: Jaachii-ro #joho uuma diicaji imi-mañovi Moocanico imiyaavogomo ofoomañovi, nooboro.

Jesu Iguijeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Jaanaaca gadi#ba mihicacuuhi. Jaarunaa paryi jini-je civono minifutuuhi; jaano jari imohonohalliti nihiba icaaberi seseeteuhi.

⁴⁵ Jaano icivutuusumi nihiba jabaavuuhi. Jaanaaca temploja ofoboocini-uchehu gaachehubaryu tyigaba feenedi gallivuuhi.

⁴⁶ Jaanaaca Jesu gaihivuuhi: Guihi, dihusefaño tagaijaco gaayici, nooboro chuumucuubo.

⁴⁷ Jaanoco romanomi amocasiminaa aivoj#bo tonehejeque aatyimeuboro Moocanico imuubo: Miyaano jahi jaani imihuseebe, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco bu tolli-ro miyaminaa aatyimeumoro fuuhi icidigameehuco aamimoro, sihidi idaasuneguiiha.

⁴⁹ Jaanoti paryi Jesu gataavominaa, tolliro gai-goomi Galileati diibo dojicuti asaamo icamo icauhi tehesinoti tonehejeque ihifiniciumo.

Jesuco Iciuno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Jaanaa icaubo saafi iimihuseebe imitino iicatatiibo Jose Arimatea cuumioobo onoobo Judea jiinjeri iicacuumi. Jaabo judiomi fagominaatioobou.

⁵¹ Jaabo Jose Moocaani aivoji asaaujinoco teemehicaubo. Jaamaño paryi fagominaa omoonunofaño icautiibo.

⁵² Jaaboro Pilatojaago ufuuboro diiboco Jesu ifiico dilluubo.

⁵³ Jaadi Jesu ifiico ihmohoti iniitusuuboro gaachehuri iimibociuboro cihoji guisigajifaño eseediuhojifaño cüubo bohoji mihaiñooba icirautihojifaño.

⁵⁴ Jaano sifucuti jaguisi iicacuujineguiiha tufucuri imibaivucuumo.

⁵⁵ Jaanaaca Jesuma Galileati asaamo ufuumoro Jesuco iciunoco meecituuhi. Jaamo imino atyimeuhi diibo ifi aacaumañoco.

⁵⁶ Jaamo iijanojaa ufuumoro facicifaihuno, bu facici diribano icanoco iimibaivuumo.

Jaamoro jaguisifucu jaguisiumo Moise tajiiba onobadi.

24

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

1 Jaanaa ajaguisiuno sifucuti gaigoomi cironotiro fuuhi Jesu cihojijaago ifacicinoco iimibachuunoma*

2 Jaamo ifutuumo atyimeuhi toojico afabaacuba iguiisiba sihigovi icacuubaco.

3 Jaamoro toojifaño ufuumo Aivojibo Jesu ifico atyimecuutihi.

4 Jaaneri iigutumoro: ¿Milli momooniji? noocasiumo. Jaamo atyimeuhi miimisiici gaifimisi diito cojivi julleecinimisico aricunoono gaachehunofaño jicucuucinimisico.

5 Jaamisiti iigutumoro guinov jinijehallivi javucamaaiumo. Jaamoco diitisi nuuhi: ¿Collihi amihai ubuheetecuuboco iguijeveme iicamañoco miguiinehi?

6 Jineeri chahacuubo, buheetecuubo. Mehesafoto Galileari iicausumi amihai unuunoco:

7 Miyaminaafibadi Ifivuubo acicafeteji imiti miyaminaa usefaño. Jaaboco imohovi tetecujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco, noomisiro.

8 Jaanegui tofigueje esafutuuhi Jesu unuunoco.

9 Jaamo icihojijaagoti uhuumiumoro paryi toonoti jibogovauhi Jesu minisuminaaco fahuseeci motihaiti saafi idimoco, tolliro paryi saatohoco icano.

10 Jaanoco Jesu minisuminaaco jibuguumo Maria Magdalena onoogo, bu Juana, bu Maria Jacobo seeji, bu saafigueje icamo.

11 Jaarunoco Jesu minisuminaa: Jilli fine jee-gavomo, noomoro miyaavuguutimo.

* 24:1 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamoma tolliro saatoho gaigoomi fuuhi, onoonoco.

12 Jaarunaa Pedro fuuhi ijinafatyuuboro Jesu ciihojijaago. Jaaboro idij#vuuboro toojifañoco emeeciubo atyimeuhi tochehuri imini#uchehu uufocori acaunoco. Jaaneri ajabafiituuboro uumi-ubo doj#cuviro ijajaago.

Emaus Onoocuumi J#haijaago.

(Mr 16.12-13)

13 Jaanaa tufucu diitoti miimisiici fuuhi Emaus onoocuumijaago; Jerusaleti once kilometrohachuta iicacuumijaago.

14 Jaamisi ufuumisi paryi tooneri iimaamisiro feehicauhi.

15 Jaamisiro ihiimaamisiro dillucasihicauhi. Jaanaaca diiboro Jesu diitisiijaa asauboro diitisiima fuuhi.

16 Jaaboco atyimecuurumisi gaajahicautihi Jesu iicanoco.

17 Jaanegui Jesu diitisiico dilluuhi: ¿Jinejeque midillucasihicahi j#hairi mofoomisi? ¿Collihi idaasuno mihicahi? nooboro.

18 Jaanegui diitisiiti Cleofas onoobo iimusuuhi: Paryi miyaminaa gaajahi Jerusalevi jisumiro iicahininoco. Jaanoti #joho id#iboro tuucuumiri dicaruubo gaajatihi.

19 Jaanegui diitisiico nuubo: ¿Nacu milli icahinino? nooboro.

Jaanegui diiboco nuumisi: Eti bu Jesu Nazareoboco omoonihininoco; Jaabuu Moocaani iimaaminaafi, paryi miyaminaa imefeenevi, bu Moocaani imefeenevi ihiimaanoti, bu paryi omoonihicahinnoti icano sihidi ejevahin#boco.

20 Jaaboco sacerdotemi aivojito, mohaivojito icamo diiboco agaayicihinimoro acihinihi: Imino diibo iguijevvene, noomoro tetcusuumo.

21 Jaanoti miihai meteemehicaurahi Israel jiinjeminaaco itaajasuqui. Jaarunaa paryi tolli omooninobuunati jino mifucuci, safucu icano mihicacuui.

22 Jaarunaaca miihaiti saatoho gaigoomi fucuro diibo ciihojico emeecieme miihaico igutusuhi,

23 toojifaño diibo ifiico aatyimetineguiiha miihaico jibogovahi Moocaani toomominaaco aatyimeme diitoco: Jesu buheehi, onoonoco miihaico ijibegueneri.

24 Jaaneguiiha miihaiti saatoho toojico emeecieme gaigoomi onoobadi icanoco atyimehi. Jaarumo Jesuco atyimetihhi, noomisiro.

25 Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¡Gaajaticanimisi, fine amisi goovaticani mimiyaaveguehi Moocaani iimaaminaa unuunoco!

26 ¿Nacu iticoni jinehejeri idaasuno icajitiruubo Cristo ihaivojifaño efeejino imega? nooboro.

27 Ticoniubo paryi Caatinihaamefaño diibediti ononehejeque diitisico ijibogoobo Moise aameneti iticoniubo paryi Moocaani iimaaminaa aamenevi imivusuubo.

28 Jaamo tuucuumivi ifutucuuneguiiha Jesu sanotcovoro fatyuujirahi.

29 Jaarunaa diitisi diiboco fiitihicauhi: Misima jinooviro fitafoto mihijicuuhi civucuuno, noomisiro.

Jaaneguiiha Jesu fitafutuuhi diitisisima iicaqui.

30 Jaadi imachuqui diitisisima acasivuuboro imaahuco agaayiciuboro toonohallivi

Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro diitisico aciubo.

³¹ Jaasumi jari diitisico ihaallino imino faayaca-futuuhi. Jaadi jari diiboco gaajaciumisi. Jaarunaa diitisi imefeenevi cuucahacho minifutuubo.

³² Jaanegui diitisi noocasiuhi: ¿Eti miyaano mojeebino imono icahicahinihi jhairi masaa-sumi Caatinihaamefaño ononehejeque misico jibogooboro asaahicasumi? noomisiro.

³³ Siino guenene icatimisiro uumicumisi Jerusalejaago. Jaamisi atyimeuhi Jesu minisuminaa fahuseeci, siino saafi icamo saatoho igataavominaama igaicinimoco.

³⁴ Jaamo diitisico nuuhi: Miyaano Aivojibo sino buheetecuuhi. Jaaboco Simon atyimecuuhi, noomoro.

³⁵ Jaanegui diitisi diitoco jibuguuhi jhaivi diitisisima iicaunoco, diitisisima maahunoco iquisicuhinisumi diiboco agaajacininoco icano.

Jesu Ijibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23; Hch 1.6-9)

³⁶ Jaamo tonehejeri ihiimaahicaunaaca Jesu diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluuhi: Sajeebii mihica, nooboro.

³⁷ Jaaneri sihidi iigutumoro esamaaiuhi: Fine ijico mahatyimehi, noomoro.

³⁸ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Collihi mihiguetehe? ¿Collihi uco amihai jeebifañoti mimiyaavogotih?

³⁹ Eneecau tahuseneque, tatyihaiñooco icano memeci, uujoho diiboro. Uco mududicimoro,

memeeci; iji ihuucuma, ibacima icano chahahi jino uujoho iicaaboco mahatyimebadi, nooboro

⁴⁰ diitoco ihusene, itihaiño icanoco ifusuubo.

⁴¹ Jaarunaa diito imo imo iicaumoro ajabafituumororo imiyaavuguutimoco Jesu nuuhi: ¿Naa machutaama mihicahi? nooboro.

⁴² Jaanegui diiboco taavaabo gaaruhaico aci[†]umo

⁴³ Jaanoco agaayiciuboro diito imefeenevi duubo.

⁴⁴ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli iicajinoco amihaima iicausumi amihaiico nuuhi: Uuditi Moise aamefaño, Moocaani iimaaminaa aamenefaño, Salmo aamefaño icano onoono icaji, nuuhi.

⁴⁵ Jaaboro diitoco Caatinihamefaño onoonoco gaajasuubo.

⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli noonoro caatinicinino, Cristo guijeveji. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheetejiibo.

⁴⁷ Jaabo momofeenedi fahigova jiniije miyaminaaco mijibegueji Jerusaleti miticonimo amihai eedeehimitihifico mejeevesucu amihai imitico ibuusuqui.

⁴⁸ Jaamo amihai maatyimemere jinooco mijibeguejimo.

⁴⁹ Jaamo magaaja, uujoho amihaihallivi galluuji Guihirubi unuunoco. Jaanegui jiicumiti buhigovi mefeedino niquejefañoti mitya asaanoco magaayicitinohachuta, nooboro.

[†] 24:42 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: iimihu gaami icanoco, onoonoco.

*Jesu Niquejefaño Ofoono.**(Mr 16.19-20; Hch 1.9-11)*

⁵⁰ Jaaboro Jesu diitoco tuucuumiti sihiigovi satyuubo Betania cuumi fiitino. Jaaboro diitohallivi ihuseque agañiyiciubo diitoco imino nuubo.

⁵¹ Jaasumiro diitoti caamovi diiboco satyuumo niquejefaño.

⁵² Jaaboco diito iinumoro Jerusale cuumi-jaago imo imo uumiumo.

⁵³ Jaamoro templojafaño icahicaumo Moocanico imomoro. Fine.

Moocaani iijɨ
New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
ee143c59-0697-5cd3-8fac-4f9da98f0b30